

ÅRSRAPPORT 2012

HOFOR

HOFOR

INDHOLD

Forord	5
Virksomhedspræsentation	6
Bestyrelse og direktion	8
Koncernstruktur	10
Ledelsesberetning	
HOFOR koncernen	12
Fjernvarme	23
Bygas	29
Fjernkøling	33
Vand	37
Spildevand	41
Vind og solceller	45
Holding aktiviteter	48
Øvrige aktiviteter	49
Risici	50
Samfundsansvar	52
Påtegninger	64
Årsregnskab	66
Noter	78

Hamskiftet

Nyt navn, nyt design, nyt brand. Det er temaet for bilerne i denne rapport. Fusionen udløste en kæde af aktiviteter udover de rent organisatoriske. Bilerne blev beklædt med hvid plastfolie og forsynet med HOFOR's navnetræk. Allerede i slutningen af november startede det store forvandlingsarbejde, så bilerne kunne rulle ud i hovedstadsområdet den 7. januar. Længe forinden var der udviklet et designprogram for nyt

arbejdstøj, som blev sat i produktion, så det også lå klart umiddelbart efter årsskiftet. Og dagen før dagen gik man i gang med at skifte skilte på facader og ved gravearbejder. Internt i hovedkvarteret blev der også skiftet bogstaver og udstilling. Samtidig lød startskuddet til en to ugers kampagne hvor der på store plakater i bymiljøet, blev fortalt om navnet på det nye selskab.

Udgivet april 2013
 HOFOR A/S
 Ørestads Boulevard 35
 2300 København S
 CVR-nr. 10073022
 Telefon: 33953395
 Mail: hofor@hofor.dk

Grafik og design: Kresten Ivar
 Foto: Carsten Andersen
 Eget tryk

Denne rapport kan hentes på www.hofor.dk eller ved henvendelse til HOFOR A/S.
 Årsrapporten for HOFOR Forsyning Holding P/S kan endvidere fås hos Erhvervsstyrelsen.

KONCERNSTRATEGI 2015

KULTUR OG MEDARBEJDERE

INDSATSOMRÅDER

- Kompetenceudvikling
- Kulturudvikling
- Miljøcertificeringer

SAMARBEJDER

INDSATSOMRÅDER

- Varmeforsyningsstruktur
- Vandforsyningsstruktur
- Fælles selskabsstruktur for spildevandsselskaber i hovedstadsområdet

KLIMA OG MILJØ

INDSATSOMRÅDER

- CO₂-neutralitet
- Eget forbrug
- Fremtidens forsyning
- Klimatilpasning

KUNDER, PRISER OG YDELSER

INDSATSOMRÅDER

- Forsyningsikkerhed
- Effektivisering
- Kunder og salg
- Vind og fjernkøling

FORORD

HOFOR er Danmarks største forsynings-selskab skabt ved en fusion i 2012 af Københavns Energi og de syv kommunalt ejede vandselskaber i Albertslund, Brøndby, Dragør, Herlev, Hvidovre, Rødovre, Vallensbæk samt København. Navnet HOFOR er en forkortelse for Hovedstadsområdet FORsyningsselskab.

Det er vores forventning at det nye navn og vores nye grønne design, kan brande virksomheden, så flere ved hvad vi står for og hvilke produkter vi har på hylderne.

HOFOR er en virksomhed med flere bundlinier, som handler om miljø, social ansvarlighed, sikkerhed og kvalitet. Og disse bundlinier er vigtige på lige fod med den økonomiske. Denne rapport indeholder derfor både en redegørelse for HOFOR's økonomiske såvel som samfundsansvarlige aktiviteter i 2012. Rapporten opfylder de krav som medlemskabet af FN's Global Compact stiller til rapportering af CSR. HOFOR fortsætter medlemskabet i 2013.

Gennem samarbejde på tværs af kommunegrænser kan vi skabe såvel økonomisk som miljømæssigt robuste forsyningsløsninger. Det er til gavn for vores kunder, samfundet og fremtidige generationer. Kredsløbene i Hovedstadsområdet hænger sammen. Ejere bag det nye selskab ser derfor gerne, at der kommer flere forsynings-selskaber med i det nye fællesskab.

HOFOR vil skabe bæredygtige byer baseret på klima- og miljørigtige forsyningsløsninger. Ved bæredygtige byer forstår vi bl.a. byer, hvor grundvandet beskyttes og bevares, hvor der foregår en koordineret klimatilpasning, og hvor energiforsyningen gradvist bliver CO₂-neutral. For at nå det mål planlægger HOFOR blandt andet et nyt flisfyret kraftvarmeværk, et geotermianlæg, solceller på ejendomme og vindmøller.

HOFOR arbejder fortsat på at realisere ambitionerne i den femårige koncernstrategi Grønt, Sikkert, Billigt. En af opgaverne i 2013 bliver både at opdatere strategien og justere den under hensyn til den nye ejerkræds.

Et bredt flertal i Folketinget indgik i marts 2012 en energiaftale, der er med til at bane vejen for en mere CO₂-neutral varmeproduktion. I den forbindelse blev varmeforsyningsloven ændret, så vi kan indgå aftaler med vores leverandører om at omlægge til biomasse på kraftvarmeværkerne. Det har fået den konsekvens, at vi har aftalt at Avedøreværkets blok 2 allerede i 2014 udelukkende vil fyre med biomasse.

Et andet vigtigt samarbejde har vi sammen med CTR I/S og VEKS I/S, om "Varmeplan Hovedstaden 3". Et af målene er at få kortlagt store investeringer i net og produktion, et andet er en vurdering af affaldsforbrændingsanlæggenes rolle, et tredje er en analyse af fjernvarmesystemets muligheder for at indgå i den svingende elproduktion i fremtidens energisystem. I den forbindelse bliver der også set på mulighederne for en sammenbygning med fjernvarmenet bl.a. i Nordsjælland.

Alle HOFOR's vandselskaber har i samarbejde med brancheorganisationen DANVA klaget over det prisloft som Forsyningssekretariatet har sat. Det var særlig det forhold at prisloftet ikke tog hensyn til lokale forhold i sine sammenligninger. Konkurrenceankenævnet forkastede Forsyningssekretariatets model. Forsyningssekretariatet kom efterfølgende med et nyt udkast til prisloft for alle selskaber. HOFOR forholder sig fortsat kritisk til den model Forsyningssekretariatet anvender, fordi den ikke tager tilstrækkelig højde for, at forsyningerne har forskellige miljømål og serviceniveauer.

De fleste kunder kan i 2013 se frem til helt eller næsten uændrede priser. Det gælder for vand- og afløbskunderne i Dragør og København (og Vallensbæk). I både Brøndby, Vallensbæk og Herlev falder prisen på vand og afløb oven i købet. Mens lokale forhold i Rødovre og Hvidovre gør at prisen stiger med henholdsvis cirka 10 og 20 pct. Beløb opkrævet for vand og spildevand i de enkelte ejerkommuner, bliver brugt lokalt.

Sammenlægningen af vandselskaberne påvirker ikke priser og service i de enkelte ejerkommuner. På sigt er det dog hensigten at harmonisere priser og serviceniveauer mellem selskaber, ligesom stordriftsfordele i koncernen vil komme kunderne i alle selskaber til gode.

Bygasprisen falder lidt i 2013, mens varmeprisen i København stiger med ni pct. Hovedårsagen til prisstigningen på fjernvarmen er, at den varme, vi køber hos vores varmelieferandører, stiger med godt 15 pct. til næste år. Vores køb af varme udgør størstedelen af den samlede pris, så selv om vi til næste år kan fastholde samme omkostningsniveau for drift af vores fjernvarmenet som i 2012, bliver vi nødt til at hæve prisen.

Vi er meget tilfredse med at fusionen er gået godt. Hovedparten af de medarbejdere som har været berørt af fusionen har svaret, at den er forløbet uden de store problemer. Selvfølgelig er der skønhedsfejl og forhold, som skal rettes op. Det følger vi op på i 2013 ved at håndtere de forskellige problemer lokalt, men også ved at arbejde på at etablere en ny fælles kultur.

Leo Larsen
Formand

Lars Therkildsen
Adm. direktør

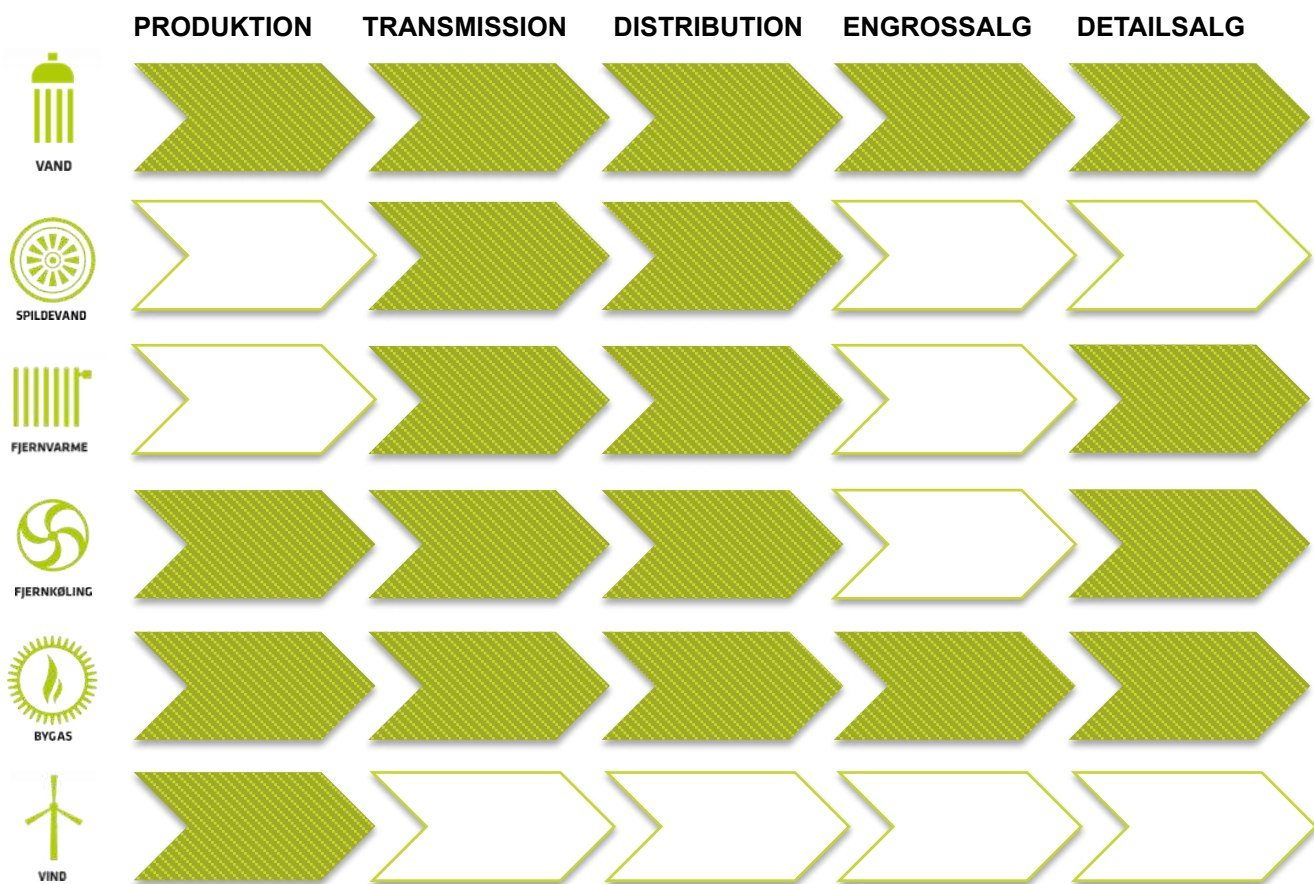
VIRKSOMHEDSPRÆSENTATION

HOFOR er Danmarks største forsyningsvirksomhed inden for vores kerneområder. Vi forsyner byer med vand, spildevandsafledning, fjernvarme, bygas og fjernkøling og opfører vindmøller.

HOFOR forsyner Albertslund, Brøndby, Dragør, Herlev, Hvidovre, København, Rødovre og Vallensbæk med vand – og står for bortledningen af spildevand og regnvand i de samme byer på nær Brøndby og

Vallensbæk. Vi forsyner desuden København med fjernvarme, bygas og fjernkøling – og er i gang med flere vindmølleprojekter både i og uden for København.

VORES FORSYNINGER OG VÆRDIKÆDER

BESTYRELSE OG DIREKTION

HOFOR Koncernen har tre bestyrelser med eksterne medlemmer og medarbejderrepræsentanter.

I SELSKABERNE HOFOR FORSYNING HOLDING P/S, HOFOR FORSYNING KOMPLEMENTAR A/S SAMT HOFOR HOLDING A/S BESTÅR BESTYRELSEN AF:

Leo Larsen, formand

Adm. direktør i Sund & Bælt Holding A/S. Bestyrelsesmedlem i Sund & Bælt Partner A/S (formand), BroBizz A/S (formand) samt Fonden Tropebyen Slagelse. Endvidere (formand) for Trængselskommissionen samt (formand) for Ekspertudvalg vedr. arbejdskraftbehov ved større infrastrukturinvesteringer.

Jakob Hougaard, næstformand

Udviklingskonsulent i Dansk Råstof. Medlem af Københavns Kommunes Borgerrepræsentation for Socialdemokraterne.

Morten Kabel

Organisationssekretær. Medlem af Københavns Kommunes Borgerrepræsentation samt Teknik- og Miljøudvalget for Enhedslisten.

Jesper Rasmussen

Direktør. Bestyrelsesmedlem i Dansk Merchant Capital A/S (næstformand), Skou Gruppen A/S (formand), Junkbusters ApS (formand), Junkbusters Holding ApS (formand), Copenhagen Concept A/S (formand), Relation-Lab A/S, De Allierede A/S (formand), Jørgen Friis Poulsen A/S samt Klemmensen & Nielsen Modulbyg A/S (formand).

Bente Overgaard

Koncerndirektør i Nykredit. Bestyrelsesmedlem i Nykredit Afviklingspensionskasse (formand), Nykredit Ejendomme A/S (formand), Nykredit Bank A/S, Nykredit Mægler A/S, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Finanssektorens Uddannelsescenter samt repræsentantskabsmedlem i Ejendomsforeningen Danmark.

Ole Martin Larsen

Klejnsmed i HOFOR A/S. Tillidsmand for budgetmæssigt ansatte smede samt bestyrelsesmedlem i Det Offentlige Sekretariat, Metal Hovedstaden

Allan Helge Nolte *

Specialarbejder i HOFOR A/S. Medlem af HOFORs samarbejdsudvalg.

Per Gregersen *

IT projektleder i HOFOR A/S.

* Medarbejdervalgte

I DIREKTIONEN:

Lars Therkildsen, adm. direktør
Bestyrelsesmedlem i Greve Solrød Forsyning (formand), DANVA (konstitueret formand) samt Dansk Fjernvarme.

Jan Kauffmann, økonomidirektør.

I SELSKABERNE HOFOR VAND HOLDING A/S OG HOFOR SPILDEVAND HOLDING A/S
BESTÅR BESTYRELSEN AF:

Leo Larsen, formand

Adm. direktør, Sund & Bælt Holding A/S

Kjeld Hansen, næstformand

Kommunalbestyrelsesmedlem i Herlev

Steen Christiansen

Borgmester, Albertslund Kommune

*Ib Terp

Borgmester, Brøndby Kommune

Allan Holst

Borgmester, Dragør Kommune

Finn Gerdes

Formand for Teknik- og Miljøudvalget,
Hvidovre Kommune

Erik Nielsen

Borgmester, Rødovre Kommune

*Henrik Rasmussen

Borgmester, Vallensbæk Kommune

Ejerne bag de fælles vand- og spildevandskoncerne er åbne over for samarbejde med de omkringliggende forsyninger. Der er derfor observatører med i bestyrelsen fra Ballerup, Frederiksberg, Gladsaxe, Glostrup, Høje-Taastrup og Ishøj kommune. Der henvises til præsentationen af HOFOR Vand- og Spildevand, som kan hentes på www.hofor.dk.

I DIREKTIONEN:

Lars Therkildsen, adm. direktør

*Kun HOFOR VAND HOLDING A/S

Observatører i HOFOR SPILDEVAND HOLDING A/S

I SELSKABET HOFOR A/S BESTÅR BESTYRELSEN AF

Leo Larsen, formand

Adm. direktør, Sund & Bælt Holding A/S

Kjeld Hansen, næstformand

Kommunalbestyrelsesmedlem i Herlev

Per Engsø Larsen

Adm. direktør Engsø Gruppen A/S.
Bestyrelsesmedlem i Jönsson A/S (formand), Jönsson Invent A/S (formand), Skana Entreprise A/S (formand), Engsø Projektudvikling A/S (formand), Engsø Vest A/S (næstformand), Byggefirmaet Svend Mortensen A/S (formand), VE Gruppen A/S (formand) samt Dansk Byggeri Hovedstaden.

Jesper Rasmussen

Direktør og bestyrelsesmedlem i en række selskaber

Bente Overgaard

Koncerndirektør, Nykredit

Ole Martin Larsen *

Klejnsmed, HOFOR A/S

Allan Nolte *

Specialarbejder, HOFOR A/S

Per Gregersen *

IT projektleder, HOFOR A/S

Ken Frost **

Teamleder, HOFOR A/S

* Medarbejdervalgte

** Observatør

I DIREKTIONEN:

Lars Therkildsen, adm. direktør

Jan Kauffmann, økonomidirektør.

KONCERNSTRUKTUR

JURIDISK STRUKTUR

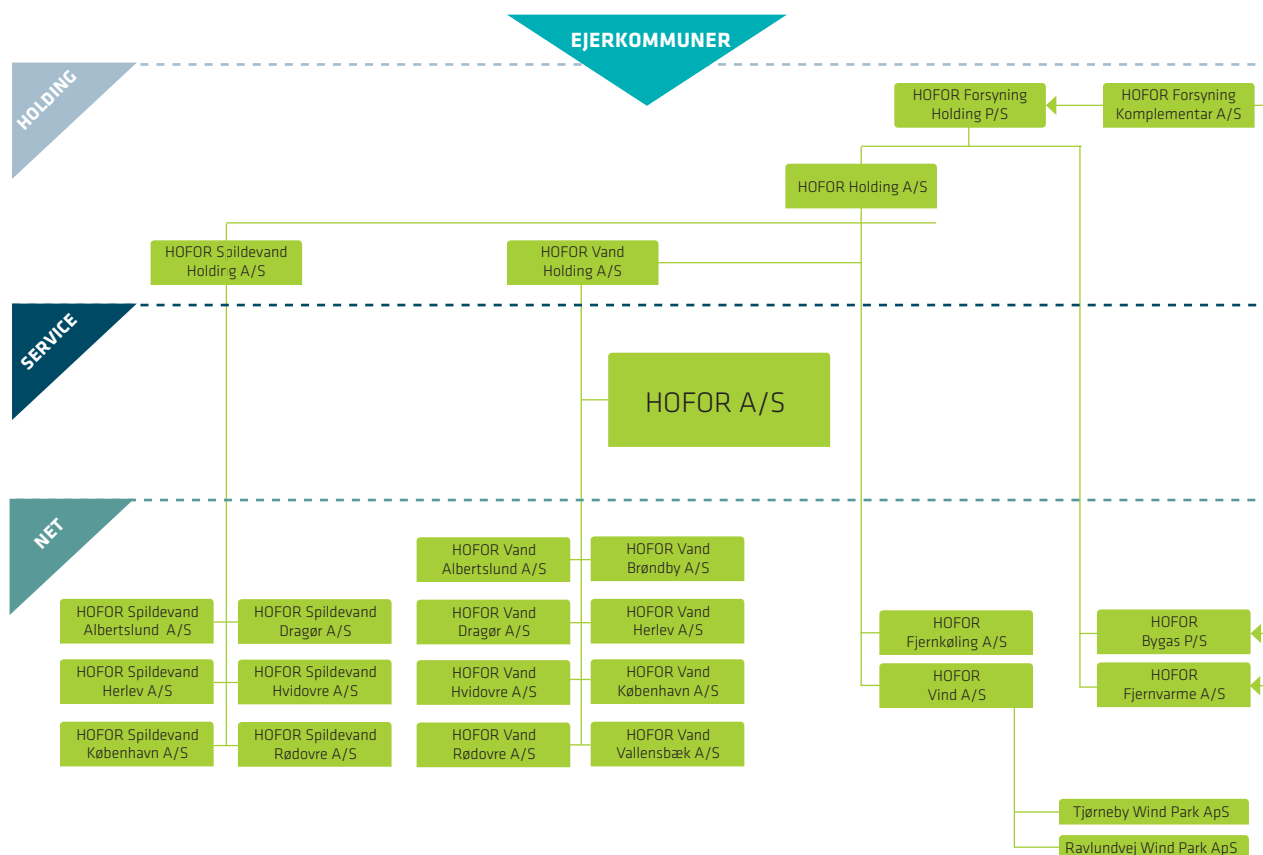
HOFOR er en fusion af Københavns Energi og vandselskaberne i kommunerne Albertslund, Brøndby, Dragør, Herlev, Hvidovre, Rødovre, Vallensbæk samt spildevandselskaberne i de samme kommuner på nær Brøndby og Vallensbæk. HOFOR er kommunalt ejet og forskellige dele af koncernen har forskellige ejerkommuner.

- HOFOR Forsyning Holding P/S er ejet 100 pct. af Københavns Kommune. Selskabet ejer 100 pct. af aktiekapitalen i datterselskaberne HOFOR Varme P/S, HOFOR Bygas P/S samt HOFOR Holding A/S.
- HOFOR Holding A/S ejer 100 pct. af aktiekapitalen i datterselskaberne HOFOR Fjernkøling A/S, HOFOR Vind A/S og ejer herudover 65,26 pct. af aktiekapitalen i HOFOR Spildevand Holding A/S og 73,59 pct. af aktiekapitalen i HOFOR Vand Holding A/S.

- HOFOR Vind A/S ejer datterselskaberne Tjørneby Wind Park ApS samt Ravlundvej Wind Park ApS.
- HOFOR Spildevand Holding A/S er ejet af kommunerne i Albertslund (8,44 pct.), Dragør (4,00 pct.), Herlev (5,57 pct.), Hvidovre (12,02 pct.), København via HOFOR Holding A/S (65,26 pct.) og Rødovre (4,71 pct.). Selskabet ejer spildevandselskaberne i ovennævnte kommuner.
- HOFOR Vand Holding A/S er ejet af kommunerne i Albertslund (3,19 pct.), Brøndby (5,98 pct.), Dragør (1,92 pct.), Herlev (3,40 pct.), Hvidovre (6,64 pct.), København via HOFOR Holding A/S (73,59 pct.), Rødovre (3,94 pct.), Vallensbæk (1,34 pct.). Selskabet ejer vandselskaberne i ovennævnte kommuner.

Alle HOFOR's medarbejdere er ansat i HOFOR A/S, der fungerer som serviceselskab for resten af koncernen. Serviceselskabet udfører således alle opgaver inden for drift, vedligehold og administration samt ny- og reinvesteringer for netselskaberne. Netselskaberne afholder dog selv køb af vareforbrug (varmekøb, køb af vand fra andre vandselskaber mv.).

Netselskaberne køber ydelser og investeringer af serviceselskabet til omkostningsbestemte priser, hvorimod 3. mand handler til markedsvilkår. Samtlige udgifter og indtægter i serviceselskabet viderefaktureres til netselskaberne og serviceselskabet oparbejder dermed hverken over- eller underskud - med undtagelse af minimal forrentning af egenkapitalen.

ORGANISATORISK STRUKTUR

Den interne forretningsmæssige organisering af HOFOR tager udgangspunkt i virksomhedens kerneforretninger. Forretningsenhederne Fjernvarme, Bygas, Fjernkøling, Vand, Spildevand og Vedvarende Energi er hver organiseret med plan-, projekt- og driftsafdelinger.

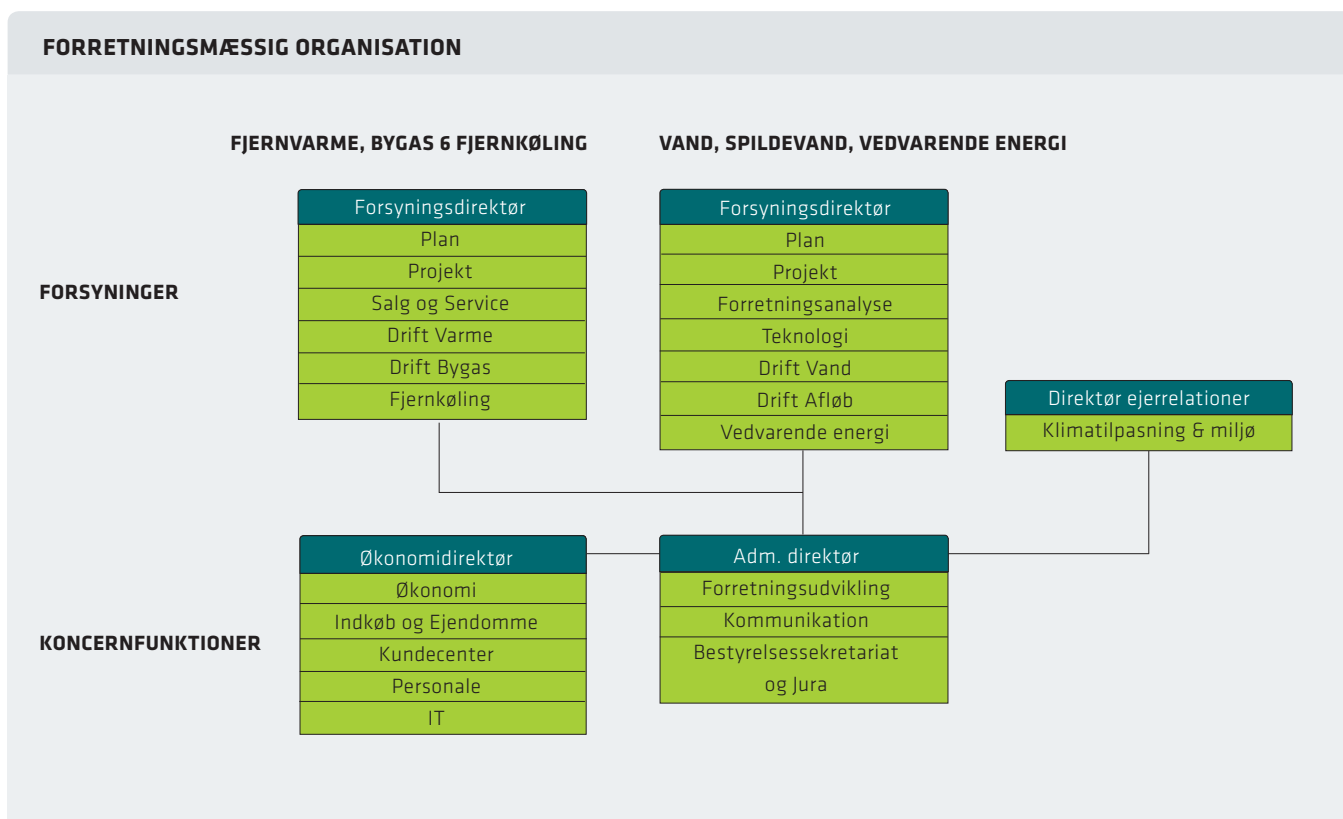
Planafdelingerne beskæftiger sig især med den langsigtede planlægning inden for forretningsområderne, som for eksempel investeringsplaner, grundvandsbeskyttelse og klimaændringer. Projektafdelingerne varetager anlægsaktiviteter og renoveringsopgaver i tilknytning til forsyningsnettet. Driftsafdelingerne varetager den daglige drift og vedligehold

af forsyningsnettet, varmecentraler, vandværker etc.

Det er en høj prioritet, at ejerkommunerne og andre samarbejdspartnere, herunder observatørkommunerne oplever åbenhed, gennemsigtighed og gode samarbejdsrelationer. Som led i dette er der oprettet et særligt direktørområde "Ejerrelationer", der skal sørge for en lettilgængelig kontakt og god dialog mellem kommunerne og HOFOR.

Virksomhedens koncernfunktioner understøtter kerneforretningerne med administrative ydelser, afregning af kunder, kundeservice, IT, strategi, forretningsudvikling mv.

Den daglige ledelse af HOFOR varetages af virksomhedens fem direktører: Den administrerende direktør, økonomidirektøren, to forsyningsdirektører og direktør for Ejerrelationer. De fem direktører udgør tilsammen virksomhedsledelsen. Virksomhedsledelsen holder møde ugentligt, hvor emner af strategisk og taktisk betydning drøftes. Sager af generel eller større betydning for virksomheden samt samfundsmæssige forhold af betydning for HOFOR's forretningsområder behandles tillige i dette forum.

LEDELSESBERETNING

Hoved- og nøgletal for koncernen	2012	2011	2010	2009	2008
mio. kr.					
Hovedtal					
Nettoomsætning	4.039	2.882	3.125	2.656	2.460
Bruttoresultat	1.205	563	509	410	556
Resultat af primær drift	116	135	79	16	208
Resultat af finansielle poster	-122	-56	-62	-13	-1
Årets resultat	107	73	11	-1	199
Balancesum	20.101	8.101	8.104	7.043	6.917
Investeringer i materielle anlægsaktiver	735	425	470	542	566
Egenkapital	7.760	3.805	3.732	4.421	4.423
Nøgletal					
Overskudsgrad	2,9%	4,7%	2,5%	0,6%	8,4%
Bruttomargin	29,8%	19,5%	16,3%	15,4%	22,6%
Aktiver/Egenkapital	2,6	2,1	2,2	1,6	1,6
Egenkapitalforrentning	1,8%	1,9%	0,3%	0,0%	4,6%

ÅRETS RESULTAT

Hovedtallene for HOFOR er baseret på koncernregnskabet for HOFOR Forsyning Holding P/S. HOFOR Forsyning Holding P/S (det tidligere KE Varmeforsyning Holding P/S) omfattede pr. 31. december 2011 HOFOR Fjernvarme P/S, KE Transmission A/S og HOFOR Fjernkøling A/S.

Københavns Kommune indskød med virkning 1. januar 2012 aktierne i HOFOR Holding A/S (det tidligere KE Forsyning Holding A/S) inkl. datterselskaberne HOFOR A/S, HOFOR Vind A/S, HOFOR Vand København A/S og HOFOR Spildevand København A/S.

HOFOR Holding A/S indskød sammen med en række af omegnskommunerne deres vand- og serviceselskaber den 1. juli 2012 i et nystiftet holdingselskab HOFOR Vand Holding A/S.

HOFOR Holding A/S indskød sammen med en række af omegnskommunerne deres spildevandsselskaber den 17. de-

cember 2012 i et nystiftet holdingselskab HOFOR Spildevand Holding A/S.

Koncernregnskabet pr. 31. december 2012 omfatter aktiver og passiver for samtlige selskaber i HOFOR koncernen. Koncernens resultatopgørelse omfatter indtægter og udgifter for den periode hvori de enkelte concernselskaber har været omfattet af koncernen. Dette indebærer, at resultatopgørelsen for omegnskommunernes indfusede vandselskaber alene er medtaget for perioden 1. juli til 31. december 2012 mens resultatopgørelsen for omegnskommunernes indfusede spildevandsselskaber alene er medtaget for perioden 18. til 31. december 2012.

Der vil således være forskelle når der sammenholdes med den separate beskrivelse af udviklingen i de enkelte forsyningsområder.

Årets resultat før skat og minoritetsinteresser er et underskud på 6,2 mio. kr., hvilket er en forværring på 85,3 mio. kr. i forhold til 2011.

Resultatet før skat er påvirket negativt af en forværring i resultatet for HOFOR Fjernvarme P/S på 21,7 mio. kr. mens salget af KE Transmission A/S indebærer, at det indregnede resultat i 2012 er 14,7 mio. kr. lavere end for 2011.

Salget af KE Transmission A/S indbragte en gevinst inkl. renteindtægter på 79,5 mio. kr. Årsregnskabet for 2011 indeholdt en regulering af gevinsten ved salget af EI-forretningen inkl. renter på 46,9 mio. kr. Dette indebærer netto en forbedring af resultatet for 2012 på 32,6 mio. kr.

Udviklingen i årets resultat mv. er herudover præget af de væsentlige omstruktureringer i koncernen, hvorfor en sammenligning med 2011 er vanskelig.

SAMARBEJDE

Otte forsyningselskaber er blevet til et Otte forsyningselskaber i hovedstadsområdet er gået sammen i et samlet selskab. De otte kommunalt ejede vandselskaber i Albertslund, Brøndby, Dragør,

Herlev, Hvidovre, Rødovre, Vallensbæk samt København hedder nu HOFOR, som står for Hovedstadsområdets Forsyningsselskab.

HOFOR er Danmarks største forsynings-selskab inden for kerneområderne vand, spildevand, fjernvarme, bygas og fjernkøling og opfører vindmøller.

Hovedstadsområdet står over for store forandringer og udfordringer. Klimaforandringer og voksende byområder skaber miljøproblemer, som borgerne har en berettiget forventning om, at deres forsynings-selskab finder nye holdbare løsninger på.

En lang række af de udfordringer, som vi står overfor, går på tværs af kommunegrænser. Det gælder ikke mindst adgangen til rent drikkevand, de stigende mængder regnvand og flere skybrud. Derfor er det helt naturligt, at vi inden for forsyningssektoren ruster os bedst muligt. Det giver de bedste løsninger for vores fælles fremtid, og det giver naturligvis også både økonomiske og organisatoriske fordele. Ejerne bag det nye fælles selskab er åben over for samarbejder med omkringliggende forsynings-selskaber.

Baggrunden for sammenlægningen af forsynings-selskaberne er, udover økonomiske og strukturelle fordele, et fælles ønske om at være med til at skabe bæredygtige byer til gavn for kunderne. Ved bæredygtig by forstås bl.a. byer, hvor grundvandet beskyttes og bevares, hvor der foregår en koordineret klimatilpasning, og hvor energiforsyningen gradvist bliver CO₂-neutral.

HOFOR's strategi for at beskytte grundvandet mod forurening og overforbrug er bl.a. at bekæmpe brugen af pesticider i nærheden af grundvandsboringerne samt fokusere på vandbesparelser.

Med hensyn til klimatilpasning og sky-

brudssikring er strategien at lede vandet uden om boliger og erhverv gennem en intelligent og økonomisk rentabel samtænkning af nye underjordiske kloakbassiner med vandveje over jorden (åer, cykelstier, skaterbaner).

HOFOR's mål er desuden at tilbyde en 100 pct. CO₂-neutral energiforsyning i hovedstadsområdet i 2025, både hvad gælder fjernvarme, bygas og fjernkøling. For at nå det mål planlægger HOFOR blandt andet et nyt flisfyret kraftvarmeværk, et geotermianlæg, at sætte solceller op og bygge vindmøller.

Nu og her betyder det ingenting for kunderne, at vi skifter navn. Sammenlægningen påvirker ikke priserne, vandet kommer fra samme vandværker, og der er den samme service som hidtil. Men forsynings-sikkerheden bliver generelt øget, fordi vi har flere vandværker og dermed bedre backup ved nedbrud af for eksempel et vandværk.

Danmarkshistoriens største lednings-omlægning

På de 17 københavnske pladser, hvor metrostationerne i byens nye Cityring skal ligge, har HOFOR siden 2009 flyttet flere tusinde kabler og ledninger. Arbejdet

blev afsluttet i 2012, og Metroselskabets gravemaskiner har nu taget over. Det har været en stor koordinationsopgave med mange involverede parter, og opgaven er lykkedes til tiden og inden for budgettet.

Op til 14 forskellige parter har samarbejdet på hver graveplads: Vores egne fem forsyninger (Vand, Fjernvarme, Bygas, Spildevand og Fjernkøling) samt DONG, TDC og andre teleselskaber, CTR, Københavns Kommune, Metroselskabet, Københavns Brandvæsen, Københavns Politi og Københavns Bymuseum. Derfor var det et krav fra Københavns Kommune til alle involverede ledningsejere, at vi skulle handle som en samlet enhed. Dvs. ud fra en fælles planlægning og udførelse og i et tæt samarbejde med de øvrige involverede. Kommunen ønskede også, at der kun var én graveaktør for hver graveplads, som gravede for alle de øvrige ledningsejere. HOFOR påtog sig dette ansvar på 11 ud af de i alt 17 pladser, hvor de nye metrostationer skal ligge.

Det var en rigtig god måde at gribe det an på: Arbejdede vi hver for sig, som vi plejer, ville omlægningsarbejdet tage længere tid samt genere trafikken mere. Vi er jo hver især vant til projektstyring

inden for vores egen forsyning, men ikke på tværs. Det gælder faktisk også inden for vores egen virksomhed.

Derfor besluttede vi tilbage i 2008 at oprette en fælles, tværgående projektorganisation for alle her i virksomheden, som var involveret i metroarbejdet. Dvs. med repræsentanter fra alle vores forsyninger og fællesfunktioner som jura, kommunikation og økonomi. Det gav os et godt afsæt for at løfte opgaven i fællesskab.

KUNDER, PRISER, YDELSER

Udvikling af nyt navn og brand

Fusionen blev anledningen til et navneskifte. Et nyt navn skulle være geografisk rummeligt, kort og mundret. HOFOR er en forkortelse af Hovedstadsområdets Forsyningselskab.

Fusionen var også anledningen til at skabe et nyt brand, som kunne kommunikere HOFOR's overordnede vision om at skabe bæredygtige byer for både de fusi-

onerede selskaber og de øvrige forsyninger i det gamle Københavns Energi. Det var samtidig muligheden for at rydde en udbredt misforståelse af vejen, at DONG Energy efter købet af elforsyningen også var blevet ejer af de øvrige forsyninger.

Et brand er en virksomheds ansigt mod omverdenen – alt det som virksomheden bliver bedømt på. Et brand bliver skabt af meget mere end reklame og store annoncer. Det handler mindst lige så meget om, hvad vi siger om virksomheden, hvordan vi syner, og hvad vi skaber. Hvad vi siger til kunder, i medierne og til familien ved middagsbordet. Hvordan vi ser ud på bygninger, tøj, biler eller hjemmeside. Hvad vi skaber - om driften og kvaliteten er i orden, om vi opfører os ansvarligt og om vi har en miljørigtig forsyning.

Troværdighed er nøgleordet, og hvis vi skal være troværdige, skal der være en sammenhæng, i alt hvad vi gør. Hvis sammenhængen ikke er der, giver det forvirring og tab af troværdighed.

Men har HOFOR som forsyningsvirksomhed brug for et stærkt brand, for kunderne – i hvert fald på vand, spildevand og fjernvarme – kan ikke skifte leverandør? Svaret er ja. HOFOR har en vision om at skabe bæredygtige byer, og det kan vi kun gøre i samarbejde med andre. Derfor har vi brug for en stærk profil, der kan hjælpe til at gøre os attraktive for samarbejdspartnere, f.eks. kommuner og andre virksomheder, hjælpe os til at sikre nye projekter og til at tiltrække og fastholde gode medarbejdere. Med andre ord er det vigtigt, at vi er kendt for det rigtige blandt de rigtige.

HOFOR behøver ikke at være lige kendt af alle kunder, men med et nyt selskab og et nyt navn er det vigtigt, at vi fra starten får skabt tryghed blandt kunderne, så de lukker op for os, betaler deres regninger og har tillid til vores råd om at spare på vand og energi.

Kort efter nytår lancerede vi det nye navn og design, i annoncer, i pressen, på skilte, biler, tøj, regninger og hjemmeside. Men ligeså vigtigt for vores brand er det, at vores drift og service fungerer som den skal, at kvaliteten af vores arbejde er i orden, og at medarbejderne er ambassadører for HOFOR, når de møder kunder og borgere. Branding er ikke bare reklame. Det er virksomhedens identitet.

Det nye design er skræddersyet til HOFOR. De grønne farver og den enkle linje er med til at profilere HOFOR som en moderne, professionel virksomhed, der har fokus på klima, miljø og bæredygtighed.

HOFOR-logoet symboliserer det, vi står for – bæredygtige byer. De grønne linjer over navnet viser byen og er en abstrakt udgave af byskiltet, der står uden for mange danske byer. De kan også ses som rør og dermed vores forsyning. Og som græs, der giver associationer til klima, miljø og udvikling.

KLIMA OG MILJØ

Møller i med- og modvind

Københavns Kommune har givet HOFOR grønt lys til at rejse de første 11 vindmøller på henholdsvis Prøvestenen på Amager, på Lolland og i Billund. Vindmøllerne er et afgørende element i arbejdet på at gøre København til verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025. De tre københavnermøller på Prøvestenen ligger kun 4,5 kilometer fra Rådhuspladsen og går i drift til næste år. En af dem skal ejes af københavnere – de to andre af HOFOR. HOFOR bliver ene-byggherre på de tre Prøvestensmøller, mens møllerne på Lolland og i Billund opføres i et samarbejde mellem HOFOR og European Energy A/S.

Alle tre steder vil lokalbefolkningen blive tilbudt at købe ejerandele i de nye møller. Andelene, som kommer til at koste i størrelsesordenen 4.000-5.000 kroner pr. styk, kommer til salg i år. Nystiftede vindmøllelav får opgaven med salget og vil også stå for administration og information til interesserede. Reglerne for vindmølleandele er sådan, at de nærmeste naboer, som bor inden for en radius på 4,5 km fra møllerne, får første ret. For Prøvestensmøllerne indebærer dette, at beboerne på den nordlige del af Amager, Indre By samt den østlige del af Vesterbro, først får budet. Hvis alle andelene ikke bliver solgt til de borgere, som bor nærmest møllerne, vil også borgere uden for eksklusiv-cirklen få mulighed for at købe. De nærmere vilkår, herunder den eksakte pris på en andel, vil blive oplyst af vindmøllelavet, når vindmølleleverandøren er valgt og den endelige pris på projektet kendes. HOFOR forventer, at der bliver udbudt i alt knap 5.000 vindmølleandele i Prøvestensmøllerne. Det årlige afkast for en vindmølleandel kan ligge på omkring 10 %.

Udover de tre møller ved Prøvestenen planlægger HOFOR at bygge fire store møller på Dæmningsvej ud til Kalvebod-

løbet ved Kalvebod Miljøcenter. Dette projekt har mødt modstand fra beboere i Hvidovre, som fra deres villaer ved vandet kan se møllerne. Også Naturstyrelsen har gjort indsigelse imod projektet, da det kræver at en del af fredningen af Kalvebod Fælled ophæves.

HOFOR har dog ikke opgivet at få lov til at bygge møllerne. Myndighedsbehandlingen og miljøvurderinger er endnu ikke færdige. Planerne om at rejse møller ved Lynetten og i Nordhavn lever også fortsat. Det er utrolig svært at finde placeringer til vindmøller – både i og uden for byerne. Generelt er københavnere glade for vindmøller. En undersøgelse foretaget af Epinion i 2011 dokumenterer således, at 9 ud af 10 københavnere går ind for at få flere vindmøller i byen.

Uanset udfaldet i København er det planen at opføre over 100 vindmøller de kommende år. Møllerne skal være med til at sikre, at København kan opfylde ambitionen om CO₂-neutralitet i 2025. Derfor ser man også på egnede steder uden for København og håber især på at få lov til at bygge de såkaldte kystnære vindmølleparker – f.eks. ved Nordre Flint i Øresund ud for København.

Bæredygtig by fra bunden: Århusgadekvarteret i Nordhavn

I Nordhavn skal en hel bydel med 40.000 beboere og 40.000 arbejdende bygges bæredygtigt op helt fra bunden. Her skal HOFOR vise, at vi kan være med til at skabe det bæredygtige fundament, som en hel bydel skal bygges på. Det kræver først og fremmest en anden måde at arbejde sammen på både internt og med eksterne samarbejdspartnere – og endelig kræver det et nyt syn på kunderne.

Det afspejles i rapporten "Forsyningsplan Nordhavn" der blev færdig i 2012. Rapporten danner et solidt grundlag for det videre arbejde med at gøre Nordhavn bæredygtig. Og skal hovedstaden kunne opfylde sin ambition om at være CO₂-

neutral i 2025, så kræver det at vi begynder at tænke i nye forsyningsløsninger, som der er mulighed for at afprøve i Nordhavn.

Og vi skal ikke regne med, at vi kan arbejde i ubemærkethed. Nordhavn er allerede et prestigeprojekt, der har stor bevågenhed hos både politikere, borgere, erhvervsliv og organisationer, ligesom også udlandet er begyndt at få øjnene op for, hvad der skal ske i det nordøstlige København.

Hvordan griber man bedst udfordringerne an, når man skal udarbejde en samlet forsyningsplan for en helt ny bæredygtig bydel? Man skal først og fremmest se helhedsorienteret på byudvikling. HOFOR valgte en model som handler om at arbejde med byudvikling i fem dimensioner - Forbindelser, Mennesker, Bygninger, Byrum og System. Det betyder ikke, at vi skal tage ansvar for hele byen og alle bygninger og byrum, men vi skal være skarpere på at tænke i snitfladerne mellem vores tekniske systemer og resten af verden.

HOFOR er god til at levere sikker forsyning, men fremover skal det også handle om, at der bor mennesker i byerne, der gerne vil tage et medansvar for, at udviklingen bliver bæredygtig. Det handler om byrum, hvor miljø, energi og mulighederne for bæredygtig brug af byen er tænkt ind i æstetikken samt byens funktioner.

HOFOR indgår mange steder i byens funktioner – fra genereringen af energi og indvinding af vand til maden tilberedes over gasbluset og spildevandet bliver rensat; fra byudviklingen planlægges og VVM'erne udarbejdet til den nye bydel bliver taget i brug og møllerne leverer strømmen. Vi har mulighederne for at få aktørerne til at trække i samme retning. HOFOR vil arbejde for, at politiske ambitioner, bygherrers visioner, virksomheders leverancer, borgernes adfærd og

forsyningsystemets muligheder skaber bæredygtig synergi. Vi har mulighederne for at integrere hensyn til mennesker, virksomheder, bygninger, byrum og systemer i de løsninger, som vi udvikler.

Som forsyningsvirksomhed har HOFOR mest været vant til at skulle renovere eksisterende ledningsnet og anlæg. I Nordhavn får virksomheden chancen for at tænke det hele helt fra bunden og udarbejde en samlet plan for HOFOR's forsyninger. Det kræver en helhedsorienteret tilgang, og derfor er det så vigtigt, at projektet er blevet til i et samarbejde på tværs. Det gør også, at vi bliver skarpere på en fælles definition af, hvad vi mener med bæredygtighed – hvad betyder det i praksis, at vores løsninger skal være grønne, sikre og billige? Handler grønne løsninger kun om CO₂? Betyder billige løsninger, at det også skal være en samfundsøkonomisk god løsning?

Der er oplagt synergi i at lægge alle forsyningernes hovedledninger samtidig. Det er en fordel for alle parter, fordi det giver bedre koordinering og gør at byggeomodningen ikke kommer i vejen for byggeriet og omvendt. Men det kræver at investeringsrisikoen ved "døde ledninger" – ledninger der ikke er taget i brug – håndteres.

Om det kan lade sig gøre at arbejde med ét fælles ledningstracé, afhænger af igangværende forhandlinger med By & Havn. Og sådan er det i det hele taget med arbejdet omkring Nordhavn og den meget lange tidshorizont – meget er endnu usikkert. Derfor er Forsyningsplan Nordhavn også et dynamisk værktøj. Ligesom byudviklingen bliver vores planlægning også nødt til at være dynamisk og plangrundlaget skal løbende opdateres, efterhånden som vi bliver klogere.

Et afgørende spørgsmål i projektet har været, om de kollektive forsyningsløsninger, som vi kender i dag, kommer til at spille en lige så stor rolle i fremtiden. Det peger rapportens analyser på, at de gør. Ikke kun på kort men også på længere sigt, og samtidig skal de være med til at drive udvikling og afprøvning af nye miljøvenlige teknologier. Det er dermed ikke et spørgsmål om enten lokale eller kollektive teknologier, men om hvordan nye bæredygtige lokale løsninger kan gå hånd i hånd med de kollektive.

Eksempelvis har grønne tage en positiv, synlig effekt i byrummet, som fortæller, at her er tale om en grøn bydel, og så kan det forsinke noget af regnvandet til kloakken, men det kan ikke håndtere skybrud, der medfører materielle skader. Samtidig modarbejder det opsamling af regnvand til sekundavand, der måske kan blive begrænset på længere sigt.

HOFORs anbefalinger for Nordhavn

Forsyningsplan Nordhavn indeholder en række anbefalinger for hver enkelt forsyning – her er et udvalg:

FJERNVARME: HOFOR planlægger lavtemperaturdrift af fjernvarmenettet og vil arbejde videre på etablering af store decentrale varmeteknologier, herunder geotermi, varmepumper og varmelager

40 pct. reduceres omkostninger med (samfundsøkonomi), hvis der vælges kollektiv fjernvarme

BYGAS: HOFOR vil etablere bygasforsyning i Nordhavn. Den er et bedre alternativ til kogegaskunder og restauranter end elforsyning. Bygas har blandt andet et lavere CO₂-udslip end el og vil fra 2013 baseres på 30 procent biogas

50 pct. er bygassens CO₂-udledning reduceret med i 2025

FJERNKØLING: HOFOR arbejder for etablering af en fjernkølecentral til forsyning af erhvervsbyggeri i Nordhavn. Analyserne peger på, at fjernkøling både økonomisk og CO₂-mæssigt er et bedre alternativ end individuelle køleanlæg. Det anbefales desuden at undersøge mulighederne for at etablere et kølelager i Nordhavn

600 ton CO₂ er sparet ved at vælge fjernkøling frem for individuel køling (samfundsøkonomi)

VAND: Nordhavn tilsluttes den kollektive vandforsyning. HOFOR er undervejs med en strategi for vurderingen af muligheder og behov for sekundavandsløsninger for hele København, hvor Nordhavn kan være et muligt

caseområde. Sekundavand f.eks. regnvand kan bl.a. bruges til tøjvask eller toiletskyl.

4 pct. af Københavns kommunes vandforbrug skal dækkes af sekundavand i 2017

SPILDEVAND: Spildevandet ledes til central rensning (på Lynetten) som for den øvrige by, mens det anbefales at vejvand renses ved brug af olieudskiller indtil rensningsbehovet i Nordhavn er nærmere afklaret. Tagvand kan ledes direkte til havnen gennem de mange kanaler, der etableres

Op til 60 millioner kroner kan spares ved at håndtere regn- og vejvand lokalt

Derfor er det vigtigt at være opmærksom på, hvad man vil med de lokale løsninger, og hvordan de spiller sammen med løsningerne for hele byen.

Nordhavn skal udvikles i flere etaper, og udbygningen kommer til at ske over de næste 40-50 år. Det første område, der skal etableres, er Århusgadekvarteret – den del af Nordhavn, der ligger nærmest det eksisterende Østerbro. Ifølge By & Havn skal kvarteret udbygges over de nærmeste 8-10 år, og det varer således ikke længe før HOFOR kan begynde at rulle forsyningerne ud i området.

Udbygning af fjernkølningsnettet

I en moderne storby som København er der et stigende behov for køling i takt med at gennemsnitstemperaturen stiger i sommerperioden. Hotelgæster kræver kølige værelser, butikker vil kunne tilbyde shopping uden sved på panden, og kold luft er også en forudsætning for at holde byens mange serverrum i gang. Ofte kommer kølingen fra ineffektive lokale klima anlæg, der ikke kun efterlader sig markante spor på elregningen men også et kritisk CO₂-regnskab. Siden 2010 har HOFOR imidlertid kunnet tilbyde miljørigtig fjernkøling fra vores central i Adelgade ved Kongens Nytorv.

Store kunder som eksempelvis Magasin, d'Angleterre, Tivoli Congress Center og Post Norden har brug for masser af køling til komfort eller nedkøling af serverrum. Med fjernkøling får de mulighed for at skifte deres støjende og pladskrævende anlæg ud og reducere deres elforbrug med op til 80 pct. og deres CO₂-belastning med op mod 70 pct. Samtidig slipper de for omkostninger til drift og vedligehold af lokale køleanlæg.

Fjernkøling fungerer principielt som fjernvarme. Produktionen sker centralt, og leveringen af køling foregår gennem et sammenhængende rørsystem, der ligner systemet til distribution af fjernvarme. Fra oktober til maj, hvor koldt

havvand hentes ind gennem en ledning fra Københavns Havn, er produktionen af køling helt CO₂-fri. I sommermånederne, hvor havvandet ikke er koldt nok til, at det alene kan bruges til køleproduktion, produceres køling ved hjælp af overskudsvarme fra kraftværkerne suppleret med kompressorkøl.

HOFOR er i øjeblikket i fuld gang med at udbygge fjernkølningsnettet i København og åbner den næste central i Tietgensgade ved Rådhuspladsen i foråret 2013. Derudover er vi godt i gang med planerne om at føre en ledning ud til København Nordvest (Københavns Universitets Nørre Campus nær Fælledparken). Desuden er flere potentielle fjernkølningsområder i København under overvejelse – blandt andet analyserer vi på fjernkølleleverancer i f.eks. Nordhavn, Islands Brygge og Sydhavn. Hvor meget, der realiseres, afhænger dog blandt andet af, om det vil være muligt at finde finansiering til udbygningen. Efterspørgslen efter køling er til stede, så kan vi finde finansiering til en udbygning i de nævnte områder, vil vi kunne reducere energiforbruget og CO₂-udledningen yderligere i København.

Hos Fjernkøling forventer man allerede ved årets udgang at have aftaler med

kunder om levering af cirka 30 MW, og der er nu indgået aftaler med cirka 50 procent af alle kunder, der skal tilsluttes fjernkøling inden udgangen af 2019 ved Kongens Nytorv, Rådhuspladsen og København Nordvest. Det giver gode forudsætninger for planlægning af væksten for fjernkøleforretningen, og mulighed for med tiden at analysere de øvrige potentielle fjernkøleområder. I 2012 forventer HOFOR en omsætningsforøgelse på cirka 50 pct. i forhold til året før.

Dampkonvertering

HOFOR er i disse år i gang med en logistisk øvelse af de helt store. Frem mod 2025 konverteres det gamle dampbase-rede varmenet fra 1920'erne med fjernvarme baseret på vand – vel at mærke uden at kunderne mærker svigt i deres forsyning. Resultatet bliver væsentlige forbedringer på både varmeregningen og byens CO₂-regnskab.

Hele 98 pct. af københavnernes får i dag fjernvarme fra HOFOR. To tredjedele modtager fjernvarmen i form af varmt vand i rørene, mens den sidste tredjedel – blandt andet store kunder som hospitaler og hoteller i centrum af byen – stadig får fjernvarme som damp.

Dampen blev indført i begyndelsen af sidste århundrede, hvor blandt andet hospitaler og industrivirksomheder havde brug for høj-temperatur procesenergi til f.eks. vaskerier og fremstilling af fødevarer. Nye kunder er blevet tilsluttet dampforsyningen helt op til nyere tid, men dampbaseret fjernvarme er ikke længere økonomisk, og derfor omlægges HOFOR nu forsyningen og erstatter al damp med fjernvarmevand frem mod 2025. Dermed giver vi byen en stor energibesparelse og miljøgevinst.

I dag mangler mindre end 1.000 ejendomme endnu at få omlagt fra damp til vand – de ligger primært i Indre By og omkring Tagensvej og Jagtvej. Med et energibehov, som i størrelsesorden svarer til eksempelvis Aalborgs, er der tale om en ganske udfordrende opgave, hvor HOFOR skal nå at ombygge kundeforbindelse hos godt 75 ejendomme om året. Det kræver grundig planlægning, når man skal designe og implementere et nyt net, mens man endnu holder det gamle i gang, så kunderne fortsat serviceres som normalt og ikke oplever svigt i forsyningen.

Projektet medvirker til at gøre Københavns CO₂-neutral i 2025. Investeringer i rørledninger og kundeinstallationer beløber sig til ca. 2 milliarder kroner. For dette beløb opnås der til gengæld en samlet brændselsbesparelse på 475 GWh ved produktion af el og varme, svarende til energibehovet i 25.000 parcelhuse.

Der er god økonomi i at konvertere fra damp til vand, idet der kan opnås en langt mere omkostningseffektiv produktion af kraftvarme og fordi ledningstab reduceres betydeligt, svarende til ca. 125 GWh brændsel. Driftsomkostningerne for de konverterede områder reduceres også betydeligt og samlet set bliver der tale om en besparelse på flere hundrede millioner kroner om året, når konverteringen er gennemført.

Klimatilpasning på tværs af kommunegrænser

Det cirka 30 km lange å-løb bestående af Kagsåen, Harrestrup Å og Damhus Åen på den Københavnske vestegn er langt fra ren. Under voldsom regn og skybrud fyldes åen med ildelugtende spildevand og kloaksnask – til gene for beboere og parkgæster i bl.a. Vigerslevparken. Ni kommuner på Vestegnen har gennem en del år samarbejdet om et projekt, der på lang sigt skal genskabe et rent vandløb – og hvor statens og EU's krav til vandkvaliteten er opfyldt. Det rene vand opnås ved at sløjfe størstedelen af de nedoverløb fra kloaksystemet, som betyder, at kloakvand løber ud i åen, når kloakkerne fyldes op under f.eks. skybrud. HOFOR bygger en række nye underjordiske afløbsbassiner, hvor kloakvandet fremover ledes hen under voldsom regn. Og samtidig udformer vi nogle steder åen på en sådan måde, at åen uden at skade omgivelserne kan løbe over ved skybrud og stadig være en god transportvej for regnvandet.

Å-systemet munder ud i Kalveboderne i Valbyparken. Her har der længe været et stærkt lokalt ønske om en badestrand, ligesom der er skabt bademuligheder ved Svanemøllen, på Amager og flere steder i Københavns Havn. Når vandkvaliteten ved udløbet i Kalveboderne bliver tilfredsstillende, er Københavns Kommune parat til at anlægge den nye badestrand.

Det samlede projekt er omfattende både i kroner, planlægning og udstrækning. Der er tale om betydelige investeringer i afløbssystemet. Bl.a. er HOFOR ved at gøre klar til at bore ud til et 3,5 km langt og stort underjordisk kloakrør 15 meter nede under Vigerslevparken. Røret er et såkaldt rør bassin, der kan rumme 24.000 m³ spildevand. Ligeledes anlægges et kæmpemæssigt forsinkelsesbassin i Kagsengen i Herlev. Begge anlæg vil hindre, at kloakvand løber ud i åen.

Ligeledes vil der blive tale om store investeringer i rekreative tiltag som badestrand og genopretning af naturen omkring åen. I dag er åen lagt i betonkanaler og kanter og bund er rettet ud. Mange steder er den også heget ind. Ønsket er, at åen igen skal slynge sig lidt, som åer nu gør, have grønne kanter og være tilgængelig for borgerne i området.

Å-systemet slynger sig gennem hele ni kommuner, og med så mange parter, er det både finansieringsmæssigt og teknisk krævende at koordinere et så omfattende projekt. Nu er spildevandsselskaberne i fem af kommunerne fusioneret, og det gør processen langt nemmere.

Beboerne langs åen har fra tid til anden været generet af oversvømmelser. Under voldsom regn fyldes åen op med regnvand, og når der så samtidig samtidig løber kloakvand ud i den fra de mange kloak-overløb, løber den over sine bredder. Det har for eksempel givet oversvømmelser hos borgere i Hvidovre, der bor langs Vigerslevparken. Et led i det samlede projekt er derfor at udbygge kloaksystemet langs parken. Sammen med det lange opsamlingsrør inde i selve parken vil dette reducere risikoen for oversvømmelser hos Hvidovre-borgerne.

Projektet er et godt eksempel på, at vi kan sikre vores byområder mod klimaforandringer og skybrud samtidig med, at vi giver borgerne bedre rekreative muligheder. Med den nye klimalovgivning kan HOFOR takstfinansiere de initiativer, der skal sikre afledningen af regnvand, mens kommunerne via skatterne kan finansiere de rekreative elementer.

Projektet skal gennemføres over en årrække og færdiggøres i etaper. Opsamlingsbassinet i Kagsmosen i Herlev forventes færdigt til sommer, mens eksempelvis projekterne i Vigerslevparken påbegyndes i 2013.

KULTUR OG MEDARBEJDERE

Fusionen oplevet indefra

En fusion er altid en krævende proces både for dem, der orkestrerer den, og dem der bliver dirigeret. Selv om de mange og for nogle store forandringer kan skabe uro og bekymring, havde vi som overordnet succeskriterium at kunne fastholde kompetente medarbejdere, deres arbejdsglæde og engagement. I december 2012 iværksatte vi derfor en undersøgelse blandt de medarbejdere som arbejdede i de fusionerende dele af virksomheden for at finde ud af, hvordan de involverede havde oplevet sammenlægningen. Undersøgelsen er blevet gennemført blandt de medarbejdere, som har været mest berørt af fusionen. Svarprocenten var høj – omkring 70 pct. Det er positivt, fordi det viser engagement og giver repræsentative svar. Hovedkonklusionen er, at både medarbejdere fra omegnskommunerne og fra Københavns Energi har oplevet fusionen positivt. Selvfølgelig er der skønhedsfejl og forhold, som skal rettes op. F.eks. nævner nogle, at de ikke ved, hvad HOFOR værdimæssigt står for. Derfor er en anden hovedkonklusion, at vi fortsat skal følge op på fusionen, bl.a. på dialogmøder hvor direktionen kommer ud i organisationen. Derudover vil cheferne sammen med HR tage en dialog om de lokale forhold i afdelingen. Det er nemlig meget forskelligt fra afdeling til afdeling, hvilke knaster man har oplevet, og derfor skal problemområderne bearbejdes lokalt i den enkelte afdeling.

Udvikling af nyt lederudviklingsprogram

På det seneste har HOFOR i den nuværende strategiperiode 2010-15 arbejdet med ambitioner inden for "Samarbejder", "Kultur og medarbejdere", "Klima og Miljø" og "Kunder, priser og ydelser". I vores kulturrejse mod forretnings- og kundeorientering har vi i det tidligere Københavns Energi A/S siden 2007 systematisk arbejdet med etablering af en fælles kultur

og et fælles God ledelses-kodeks. I 2011 indførte vi et tilsvarende koncept for "God medarbejder", så alle i organisationen nu får feedback på fem fælles temaer. Denne kulturrejse har vi besluttet at fortsætte i HOFOR. Derfor er vi i færd med at udvikle et nyt program, som alle ledelseslag skal igennem – fra den øverste virksomhedsledelse, til chefer, sektionsledere og teamledere.

For at lykkes med strategien - arbejde for bæredygtige byer og fortsat udvikle virksomheden - har vi derfor igangsat et 2-årigt ledelsesudviklingsprogram 2013-14. Fokus skal rettes mod at etablere en fælles kultur og udvikle lederskabsdelen med udgangspunkt i den formulerede ønskede kultur og de fem ledelsesværdier. På den ene side skal den ønskede virksomhedskultur og god ledelsesadfærd forankres – og på den anden side skal der skabes refleksion hos lederne, over hvad de har af udviklingsbehov i deres leder-

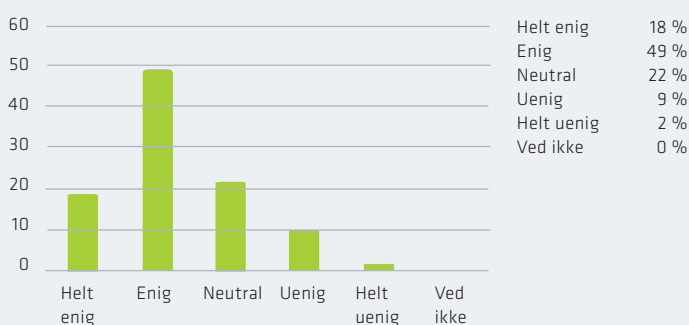
skab – personligt, i deres lederteam og i forhold til deres afdeling.

Hovedudfordringerne i det nye lederudviklingsprogram er:

- at lederne får en fælles forståelse af, hvad vores ønskede fælles kultur er, erkendelse af hvad det betyder for vores lederskab og arbejdet med at nå de forretningsmæssige mål - og ikke mindst lever kulturen i praksis
- at vi over for kunderne viser at vi tænker i helheder og arbejde koordineret på tværs af de siloer, som forretningsområder og koncernfunktioner udgør, og på tværs af de decentrale driftsorganisationer og de centrale funktioner
- at vi som nyfusioneret virksomhed fortsætter integrationsarbejdet af de forskellige kulturer mellem de ca. 700 tidligere Københavns Energi-medarbejdere og de ca. 100 tidligere medarbejdere fra omegnskommunernes vand- og spildevandsselskaber

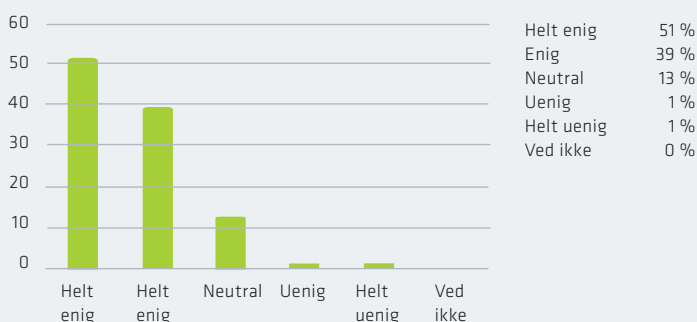
Du oplever, at alle arbejdsmæssigt bliver behandlet ens, selv om der måske er forskelle i arbejdsbetingelserne.

Fordeling i %

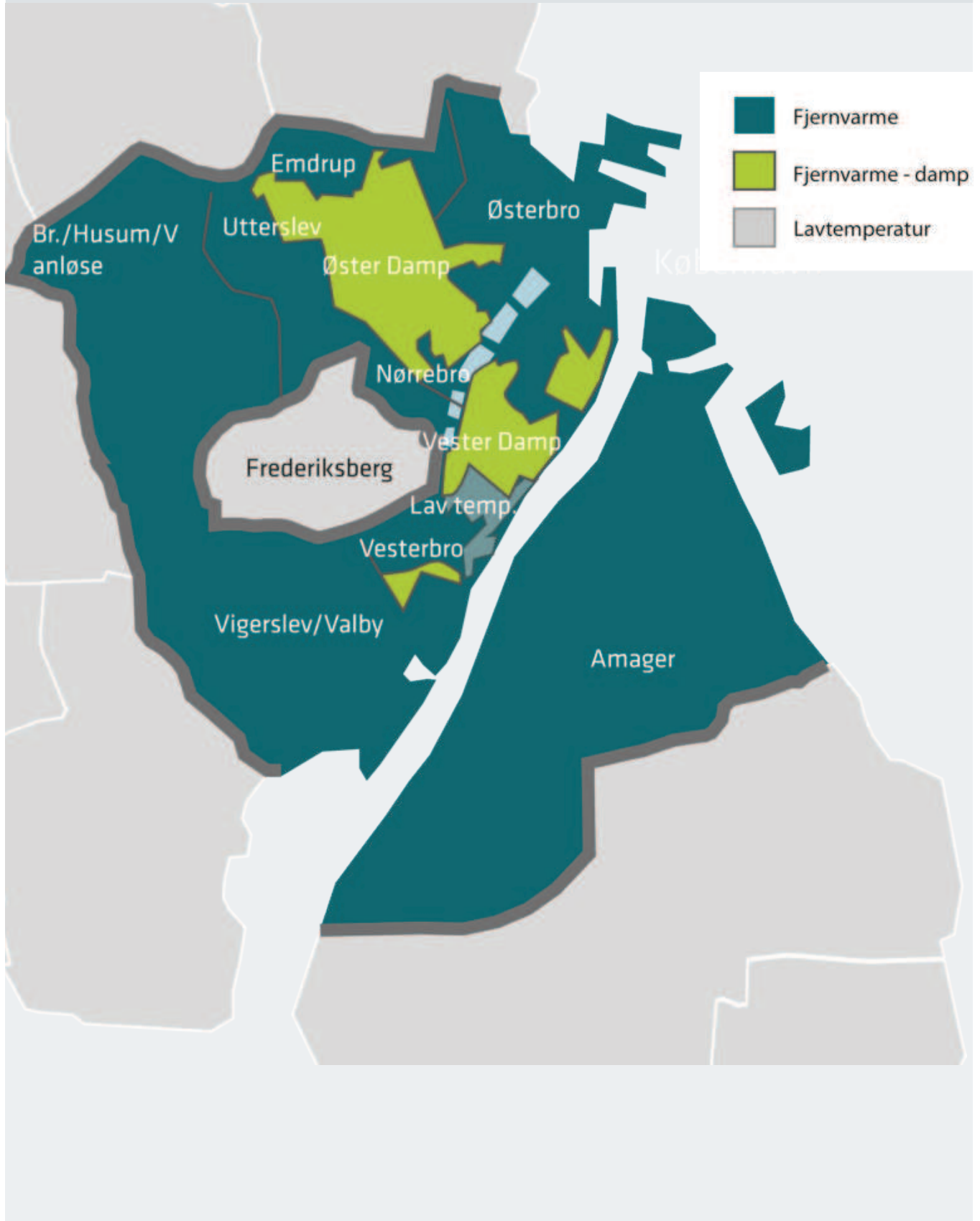

Du ved, hvad HOFOR står for.

Fordeling i %

HER LEVERER VI FJERNVARME

FJERNVARME

Mio.kr.	2012	2011
Nettoomsætning incl. andre driftsindtægter	2.871,0	2.787,7
Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer	-2.172,3	-2.067,2
Andre eksterne omkostninger	-220,4	-220,5
Afskrivninger	-389,3	-386,1
Finansielle poster, netto	-104,1	-107,2
Årets resultat før skat	-15,0	6,7
Anlægsaktiver	6.021,0	6.089,4
Egenkapital	2.226,3	2.241,3
Årets investeringer	323,6	388,2

FORRETNINGSOMRÅDE

HOFOR Fjernvarme P/S varetager køb, distribution og salg af fjernvarme til kunder i Københavns Kommune. Selskabet ejer og driver herudover tre spidslastværker.

Ved udgangen af 2012 aftog ca. 31.500 kunder fjernvarme, heraf ca. 18.500 parcelhuse m.m., 9.500 etageejendomme og 3.500 aftagere inden for kontor og handel, industri, offentlige bygninger samt øvrige erhverv. Ca. 98 pct. af varmebehovet i København dækkes af fjernvarme.

Fjernvarmen leveres dels som varmt vand, dels som damp. Det vandbaserede ledningsnet udgør 1.320 km, og det dampbaserede net udgør 105 km.

Ca. 2/3 af fjernvarmen indkøbes fra transmissionsselskabet CTR I/S og ca. 1/3 (primært i form af damp) indkøbes direkte fra varmeproducenter - primært DONG Energy A/S og Vattenfall A/S. Fjernvarmen fremstilles primært på Avedøreværket, Amagerværket, H.C. Ørsted Værket og Svanemølleværket samt fra de tre affaldsforbrændingsanlæg i hovedstaden. En mindre del af fjernvarmen fremstilles på et geotermianlæg på Amager.

Varmelast.dk foretager den daglige fordeling af varmeproduktionen mellem

DONG Energy A/S og Vattenfall A/S. Varmelast.dk er et samarbejde mellem HOFOR Fjernvarme P/S og transmissionsselskaberne CTR I/S og VEKS I/S. Lastfordelingen af både vand og damp foretages som en samlet økonomisk optimering af el- og varmeproduktionen på værkerne i hovedstaden.

ÅRETS RESULTAT

Årets resultat blev et underskud på 15,0 mio. kr., hvor 2011 udviste et overskud på 6,7 mio. kr. Årets resultat skal vurderes i lyset af, at de prisrelaterede over-/underdækninger er indregnet i omsætningen. Omsætningen i 2012 er reguleret ned med en overdækning på 117,5 mio. kr. Omsætningen i 2011 blev reguleret op med en underdækning på 74,7 mio. kr.

Omsætningen opgjort uden over-/underdækning udgjorde 2.982 mio. kr., hvilket er 10 pct. mere end i 2011. Omsætningsstigningen skyldes primært, dels at varmepriserne blev forhøjet med 3,5 pct. i 2012, dels et højere varmeforbrug, jf. at 2012 var koldere end 2011 (ca. 7 pct. koldere).

Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer (primært køb af varme) udgjorde 2.172 mio. kr., hvilket er 5 pct. mere end i 2011. Det højere varmeforbrug er hovedforklaringen på denne udvikling.

Andre eksterne omkostninger, der primært vedrører omkostninger fra drifts-

selskabet HOFOR A/S, udgjorde 220 mio. kr., hvilket er samme niveau som i 2011.

Afskrivningerne udgjorde 389 mio. kr., hvilket er 1 pct. mere end i 2011.

De finansielle poster udviser nettorenteudgifter på 104 mio. kr., hvilket er 3 pct. mindre end i 2011.

Pengestrømmen i HOFOR Fjernvarme P/S har været positiv i 2012. Den rentebærende nettogæld er nedbragt med 11 mio. kr. til 3.634 mio. kr. ultimo 2012.

ÅRETS UDVIKLING

Salget af varmeenergi udgjorde 4.462 GWh i 2012, hvilket er 4,6 pct. mere end i 2011. Det større energisalg skyldes det koldere vejrlig i 2012. Målt ved graddage var 2012 knap 7 pct. koldere end 2011. Effekt-salget udgjorde 4.016 MW, hvilket stort set er uændret ift. 2011.

ÅRETS INVESTERINGER

Årets investeringer udgjorde 345 mio. kr., herunder 21 mio. kr., der er driftsført - primært varmecentraler hos kunder, der har konverteret fra damp- til vandbaseret fjernvarme.

Københavns Kommune godkendte i 2009 en konverteringsplan med henblik på at omlægge den dampbaserede fjernvarme til vandbaseret fjernvarme. Dampkonverteringen, der forventes afsluttet i 2025, skal fremtidssikre fjernvarmeforsyningen i København ved at sikre adgang til billigere og mere miljørigtig varme samt bidrage til at reducere varmetab. Dette understøtter således også målet om, at gøre Københavns Kommune CO₂-neutral i 2025. For perioden 2009-2025 omfatter "Dampkonvertering 2025" samlet set konvertering af ca. 1280 kunder og anlæg af et nyt fjernvarmenet til erstatning for damp- og kondensatnettet.

Der er i 2012 anvendt 159 mio. kr. på anlæg af nye ledninger og varmecentraler.

Ultimo 2012 resterer konvertering af 966 kunder og anlæg af ca. 73 km fjernvarmeledninger. Dampkonverteringen bidrog i 2012 med en vedvarende reduktion af ledningstab på 2 GWh/år. I 2012 omfattede dampkonverteringen etablering af hovedledninger i Bernstorffsgade, Vesterbrogade og Lersø Parkalle samt etablering af mange mindre fordelings- og stikledninger i indre by og på Nørrebro. Hertil kommer ombygning af 63 dampcentraler til vandbaseret fjernvarme.

Der er renoveret ledninger for 67 mio. kr. Det drejer sig primært om hovedledninger i Østrigsgade/Holmbladsgade og Sankt Annæ Gade, hvor udtjente betonkanaler er erstattet af moderne præisolerede fjernvarmerør.

Nyinvesteringer til udbygning af ledningsnettet og tilslutning af nye kunder har udgjort 48 mio.kr. i 2012. Der er tilsluttet ganske mange nye kunder i 2012, hvilket må tilskrives nybyggeriet i København.

BaneDanmark er i gang med de forbedrende arbejder forud for anlæggelsen af den nye banestrækning mellem København og Ringsted. Det har medført betydelige ledningsomlægninger i Valby ved Vigerslevvej og Kulbanevej. Der er anvendt 15 mio.kr. i 2012, og når arbejdet er afsluttet i 2013 forventes den samlede udgift at være vokset til 24-25 mio.kr.

Driftsafdelingens "Distrikt Syd" flytter i 2013 til det gamle elektricitetsværk på hjørnet af Tietgensgade og Bernstorffsgade. Arbejdet med at renovere og indrette bygningen er påbegyndt i 2012. Der er anvendt 27 mio. kr. i 2012. Det samlede budget er på ca. 50 mio. kr. En del af bygningen vil også skulle anvendes til en ny kølecentral.

ÅRETS AKTIVITETER

Energiaftale

Marts 2012 indgik et bredt flertal i Folketinget en energiaftale. I forlængelse heraf blev varmeforsyningsloven ændret, hvorved det blev muligt at indgå aftaler med varmeproducenterne om omlægning til biomasse på kraftvarmeværkerne. Det har betydet, at der i 2012 er indgået en aftale om omlægning af produktionen på Avedøreværkets blok 2 fra naturgas og biomasse til 100 pct. biomasse. Omlægningen vil være implementeret ultimo 2014.

Endvidere har alle energiselskaber fået øget kravet til dokumenterede energibesparelser hos kunderne. For HOFOR Fjernvarme P/S er energisparekravet i 2013 mere end fordoblet ift. 2012.

Med energiaftalen er der indført en ny afgift, forsyningssikkerhedsafgiften, der pålægges varme fra såvel fossile som fra biomassebaserede brændsler. Afgiften er indført med virkning fra 1. februar 2013, og den vil være stigende frem til 2020, hvilket vil medføre stigende varmepriser.

Varmeplan Hovedstaden

Arbejdet med "Varmeplan Hovedstaden 3" blev igangsat i efteråret i et samarbejde med CTR I/S og VEKS I/S.

Formålet med "Varmeplan Hovedstaden 3" er bl.a. at afstemme de større investeringer, der skal foretages i net og produktion de næste 10-15 år i hovedstadsområdet. Endvidere er formålet at vurdere affaldsforbrændingsanlæggenes rolle i fjernvarmeforsyningen i fremtiden samt at analysere fjernvarmesystemets mulighed for at bidrage til indpasning af svingende elproduktion i fremtidens energisystem. Også mulighederne for øget sammenbygning med fjernvarmenet i bl.a Nordsjælland vil blive undersøgt.

Det er hensigten at informere og involvere kommuner, forsyningselskaber og affaldsselskaber i hovedstadsområdet i udarbejdelsen af "Varmeplan Hovedstaden 3" samt at koordinere med Region Hovedstaden, således at analyserne vil være et indspil til den strategiske energiplanlægning i regionen på fjernvarmeområdet.

Bæredygtig biomasse

Det er vigtigt, at den biomasse, der anvendes til kraftvarmeproduktion, er bæredygtig. Vi stiller derfor bæredygtighedskrav til Vattenfall for biomassen, der anvendes på Amagerværkets blok 1, samt til DONG Energy og CTR for biomasse på Avedøreværkets blok 2. Biomassen leveres som halmpiller/halmballer fra Danmark, og som træpiller, primært fra lande inden for EU. Bæredygtighedskravene omhandler dokumentation for bl.a. bæredygtighed i dyrkningsleddet og oprindelsesgaranti.

Fjernaflæsning og servicepakker

Etablering af fjernaflæsning til de større ejendomme fortsatte i samme omfang i 2012 som året før. Dermed er yderligere 1650 fjernvarmemålere koblet op til fjernaflæsning. Projektet afsluttes ultimo 2013, hvorefter knap 85 pct. af fjernvarmeforbruget i København kan fjernaflæses.

Udover at anvende aflæsningerne til kundernes fjernvarmeregning vil dataene fra målerne blive logget flere gange i døgnet. På denne måde kan vigtige informationer om varmeforbrug og temperaturer i fjernvarmesystemet anvendes til øget målerkontrol og energistyring af de større fjernvarmeanlæg.

Alle disse datainformationer giver et godt grundlag for at hjælpe kunderne i gang med effektive energibesparelser ved at foretage energistyring og driftsoptimering. Udvikling af modeller og analyser i dialog med kunderne er godt

i gang og er grundlag for udvikling af "servicepakker", som er afprøvet hos flere kunder.

Trafiklyset

Vi har sammen med Bygningsstyrelsen, som bl.a. har stået i spidsen for en lang række energispareprojekter i statens ejendomme, udviklet Trafiklyset. Trafiklyset er en kategorisering af bygningers enhedsforbrug, som giver bedre mulighed for at benchmarke bygningerne. Med denne form for benchmark og HOFOR's nye servicepakker for fjernaflysning vil HOFOR fra 2013 med webløsninger af bygningernes energiforbrug kunne hjælpe kunderne effektivt med energistyring og driftsoptimering. Dette medvirker til et væsentligt bidrag til de ønskede varmesparelser, der er angivet i Københavns kommunes Klimaplan.

Kunderelation udbygget

Storkundefunktionen med to Key Account Managere (KAM) i Salg & Service fortsætter samarbejdet over for udvalgte storkunder. KAM-funktionen danner grundlag for - sammen med de forskellige afdelinger - at få en lang række aftaler på plads med storkunderne. Udover at fremme energibesparelser og udbrede "servicepakkerne" er der gjort en målrettet indsats for at få aftalt med storkunderne, hvordan de fremtidige dampkonverteringer skal forløbe. En dialog som giver hensigtsmæssig planlægning for både kunderne og os.

Energispareaktiviteter

Lovgivningen pålægger alle varmeselskaber at dokumentere energibesparelser hos kunderne, og for HOFOR Fjernvarme P/S udgjorde kravet til energibesparelser 76,4 GWh i 2012. Kravet blev opfyldt med

gennemførte energibesparelser på 80,9 GWh i 2012. Der er indgået aftaler med flere storkunder om energibesparelser - aftaler der forventes at reducere energiforbrug og dermed CO₂-udledningen i Københavns-området betydeligt. Men også generel energirådgivning til bolig- og erhvervsjendomme, nye fjernvarmekunder, optimering af ledningsnettet samt omlægning af dampforsyningen har bidraget til at nå energisparemålet.

Omkostninger pr. kWh energibesparelse udgjorde 22,2 øre i 2012. Det er lidt mere end i 2011, hvor omkostningen udgjorde 21,4 øre/kWh. Energitiilsynet har offentliggjort en benchmarking af omkostninger til energispareindsatsen i 2011. HOFOR Fjernvarme P/S havde her omkostninger pr. kWh lavere end landsgennemsnittet for varmforsyninger (24,4 øre kWh).

Optimering af fremløbstemperatur

Tidligere blev fremløbstemperaturen i fjernvarmenettet styret manuelt, og fremløbstemperaturen var den samme over hele byen – baseret på de registrerede udetemperaturer. I 2012 er arbejdet med at implementere et temperaturoptimeringsystem fortsat – et system, der gør det muligt med individuel styring af fremløbstemperaturen i de enkelte forsyningsområder - baseret på DMI's vejrprognoser. Det forventes derfor, at fremløbstemperaturen i store dele af året vil blive lavere end i dag. Dette vil nedbringe nettabet, og dermed opnås en mere energieffektiv drift af fjernvarmenettet.

Optimeringsystemet er nu sat i drift i hele nettets forsyningsområde. Et væsentligt grundlag for optimeringsystemet er input-data fra de fjernaflæste målere hos de større kunder.

Forrentning af indskudskapital

Varmeforsyningslovens prisregler foreskriver, at der i varmeprisen kan indregnes en rimelig forrentning af ejernes indskudskapital, således som defineret i varmforsyningsloven. Energitilsynet har truffet afgørelse om, at den prismæssige indskudskapital kan reguleres op efter nærmere regler for værdiansættelse af anlægsaktiver ved ikrafttræden af varmforsyningslovens prisregler tilbage i 1981.

Vi har til Energitilsynet anmeldt en forhøjelse af den prismæssige indskudskapital i HOFOR Fjernvarme P/S samt en forrentning af samme. Det forventes, at Energitilsynet i løbet af 2013 tager stilling til det anmeldte, herunder at der løbende kan indregnes en rimelig forrentning i varmeprisen. Det skal understreges, at det konkrete udfald af sagen i Energitilsynet er behæftet med usikkerhed på en række punkter.

Langsigtede mål

Det er målsætningen, at fjernvarmefor-

syningen er CO₂-neutral i 2025.

Omstilling af kraftvarmeproduktionen fra kul til biomasse på Avedøreværket og Amagerværket vil betyde, at mere end 70 pct. af fjernvarmeforsyningen i hovedstadsområdet kan blive CO₂-neutral. Det forventes, at der snarest kan indgås aftaler med producenterne om en omlægning, der i givet fald vil kunne give nævnte CO₂-reduktion fra 2016.

I København nedlukkes to kraftværksblokke hurtigere end ventet, dels Svaneøleværkets blok 7, dels H.C. Ørsted Værkets blok 7. Dermed bliver grundlastkapaciteten i varmesystemet for lille. Der er igangsat analyser med henblik på at erstatte den manglende kapacitet, herunder analyser for etablering af et nyt biomassefyret kraftvarmeanlæg på Amager.

Endvidere er vi i samarbejde med CTR I/S og VEKS I/S i gang med at udarbejde et beslutningsgrundlag for et større geotermianlæg, der kan placeres på enten Amager eller Nordhavnen.

Vi fortsætter de igangværende analyser af økonomien i at etablere og drive et varmesæsonlager i Nordhavnen samt i at etablere en stor elvarmepumpe som et demo-/udviklingsprojekt. Forudsættningen for at komme videre med et geotermianlæg er at få afprøvet en større elvarmepumpe, da denne også skal indgå i et geotermianlæg.

Endelig giver såvel etablering af bypass på kraftvarmeverkerne (reduktion af elproduktion til fordel for ekstra varmeproduktion) samt etablering af en elpatron på spidslastværk mulighed for mere fleksibilitet til indregulering af vindkraft i elsystemet, hvorfor mulighederne for dette også undersøges.

Forventninger til fremtiden

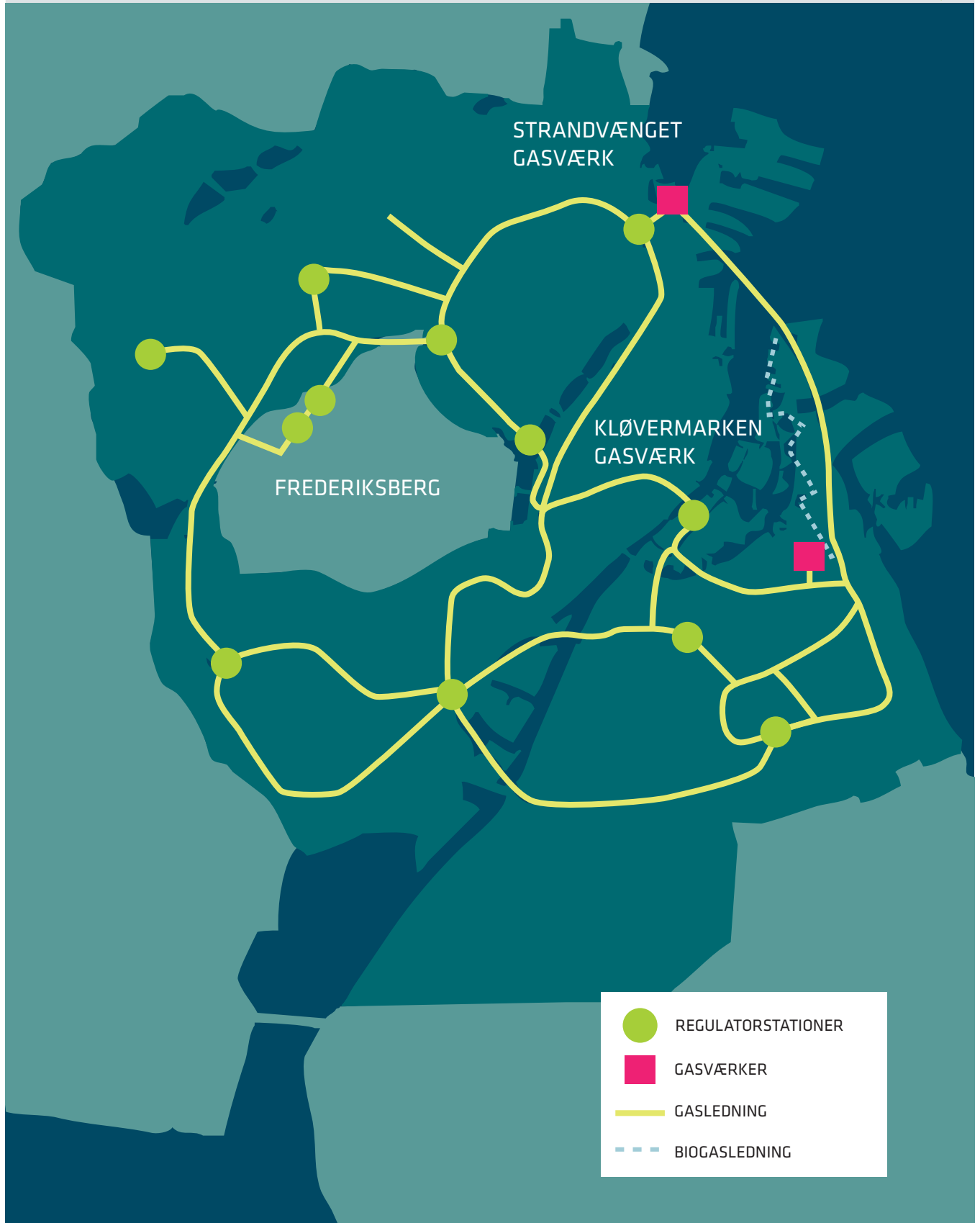
I 2013 forventes et resultat omkring nul. Varmepriserne i 2013 er forhøjet med 9

pct. - primært som følge af højere priser ved indkøb af varme.

Temperaturforholdene i vintermånederne er af meget stor betydning for salget af varme, og større afvigelser fra et såkaldt normalgradsår kan påvirke de enkelte års resultater væsentligt - i såvel negativ som positiv retning.

VORES BYGASNET

BYGAS

Mio.kr.	2012	2011
Nettoomsætning incl. andre driftsindtægter	129,1	121,2
Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer	-31,3	-25,7
Andre eksterne omkostninger	-42,9	-47,8
Afskrivninger	-17,1	-16,8
Finansielle poster, netto	-1,5	-1,7
Årets resultat før skat	36,3	29,2
Anlægsaktiver	594,5	575,0
Egenkapital	514,5	478,2
Årets investeringer	36,5	18,5

FORRETNINGSOMRÅDE

HOFOR Bygas P/S varetager produktion, distribution og salg af bygas. Selskabet har ca. 145.000 afregningskunder, hvoraf ca. 141.000 kun anvender bygas til kogebrug. Hovedparten af bygassen aftages af erhvervs kunder, og salget er her præget af vækst, herunder tilgang af nogle meget store erhvervs kunder. Forsyningsområdet omfatter Københavns Kommune og dele af Rødovre, Tårnby og Hvidovre kommuner. Hertil kommer salg af bygas til Frederiksberg Kommune, der videresælger bygassen til kommunens ca. 20.000 bygaskunder. Samlet forsyner selskabet omkring 300.000 københavnerne og borgere på Frederiksberg.

Bygassen bliver fremstillet på to værker - Kløvermarken Gasværk og Strandvænget Gasværk - ved at blande naturgas og atmosfærisk luft. Fra gasværkerne leveres bygassen til kunderne via et distributionsnet på ca. 860 km.

ÅRETS RESULTAT

Årets resultat blev et overskud på 36,3 mio. kr. Det er 7,1 mio. kr. mere end i 2011, hvilket primært skyldes større salg, lavere naturgaspriser og engangsindtægter fra projektstyring af ledningsomlægninger i forbindelse med udbygning af Metroen.

Omsætningen steg med 8,2 mio. kr. til 128,9 mio. kr. Bygaspriserne var stort set uændret i 2012 i forhold til 2011. Den

større omsætning skyldes derfor øget salg af bygas - primært som følge af tilgang af nogle store erhvervs kunder.

Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer (primært indkøb af naturgas) udgjorde 31,3 mio.kr. Det er 5,5 mio. kr. mere end i 2011, hvilket skyldes det større salg af bygas.

Andre eksterne omkostninger, der primært vedrører omkostninger fra driftselskabet HOFOR A/S, udgjorde 42,9 mio. kr., hvilket er 4,9 mio. kr. lavere end i 2011. Beparelsen kan primært henføres til driftsselskabets engangsindtægter fra projektstyring af ledningsomlægninger i forbindelse med udbygning af Metroen.

De finansielle poster udviser en nettoudgift på 1,5 mio. kr., hvor posten i 2011 udgjorde 1,6 mio. kr. Forbedringen skal ses i sammenhæng med afviklingen af gæld.

Pengestrømmen i HOFOR Bygas P/S har været positiv. Den rentebærende nettogæld er nedbragt med 49 mio.kr. til 43 mio. kr. ultimo 2012.

ÅRETS UDVIKLING

Det samlede salg af bygas udgjorde 21,8 mio. m³, hvilket er 3,7 mio. m³ eller 20 pct. mere end i 2011. Fremgangen skyldes primært tilgang af nogle store erhvervs kunder.

Den positive udvikling i salget er et vendepunkt. Bygassalg har i en årrække været svagt faldende, men denne udvikling er nu vendt med stigende salg de seneste tre år.

ÅRETS INVESTERINGER

Årets investeringer udgjorde 36,5 mio.kr. Der er renoveret ledninger for 15,5 mio. kr., primært i form af relining af gamle gasrør.

ÅRETS AKTIVITETER

Øget salg af bygas

Der er igangsat flere konkrete aktiviteter for at fremme salget. Vi har lanceret en markedsføringskampagne over for en lang række boligforeninger under navnet "Gastørretumblere med 3D-effekt". Kampagnen informerer om de økonomiske og miljømæssige fordele ved at skifte el-tørretumblere ud med nye gastørretumblere. I 2012 er der tilsluttet 67 nye tørretumblere til bygas, og flere er på vej i 2013.

Vi har introduceret "Gasentusiastjerne", hvor kunderne får mulighed for via Facebook at tale med hinanden og med HOFOR om gastronomi, gasgrej og gassens ABC. Ved årets udgang havde vi opnået mere end 3.000 "likes" på Facebook.

VVS-installatører er vigtige samarbejdspartnere i forbindelse med salg af bygas, idet alt installationsarbejde skal udføres af autoriseret personale. I 2012 har vi fortsat samarbejdet med VVS-branchen, blandt andet ved VVS-hotline og VVS-Nyt, hvor vi informerer om nye apparater til bygas, installationstips, miljø mv. til gavn for alle parter, herunder gaskunderne.

I 2012 lykkedes det at få tilsluttet en ny stor erhvervs virksomhed til bygasforsyningen. Virksomhedens forbrug af bygas svarer til ca. 30 pct. af det samlede bygassalg. Vi vil aktivt forsøge at tiltrække flere store erhvervs kunder fremover.

Finansieringsordning for gasinstallationer

Vi har nu formaliseret en finansieringsordning for gasinstallationer i ejendomme. Vi tilbyder at etablere gasstik og interne gasinstallationer i en ejendom, mod at ejendommen betaler et årligt finansieringsbidrag. Tilbuddet gælder ved nybyggeri og ved udskiftning af eksisterende gasinstallationer. Finansieringsbidraget kan minimeres, hvis ejendommen vælger at afregne gassen uden måling af forbruget i den enkelte lejlighed, såkaldt flatrate afregning. Denne afregningsform kræver dispensation af kommunen. Flere ejendomme overvejer at tilslutte sig ordningen.

Indkøb af naturgas

Der er indgået aftale med HMN Gashandel om naturgasleverancer til bygasproduktion i 2013. Aftalen er baseret på en naturgaspris, der følger spotprisen på Nord Pool Gas. I 2012 fulgte naturgasprisen den tyske gasbørs (NCG) – erfaringerne med indkøb på spotmarkedet har været gode.

Biogas fra lynetten

Der er indgået aftale med Lynettefællesskabet I/S om afsætning af biogas fra spildevandsbehandlingen til produktion af bygas, og det er besluttet at etablere rensfaciliteter til biogas og produktionsanlæg til bygas i 2012. Anlæg af biogasledningen, der skal transportere biogassen til produktionsanlægget, er påbegyndt i 2012. Det forventes, at anlæggene, som er blandt de største anlægskoncepter til biogas i Danmark, kan tages i drift i andet halvår 2013.

Vi forventer, at der kan tilsættes omkring 30 pct. biogas til bygasnettet, hvilket vil bidrage til at gøre bygasforsyningen CO₂-neutral.

Nedrivning af gasbeholderen i Valby Parken

Køgevej Gasbeholder blev nedrevet ved kontrolleret sprængning den 4. novem-

ber 2012. Det blev noget af et mediebrag med op mod 20.000 københavnere, der på nært hold fulgte sprængningen, der forløb helt som planlagt.

I september var der afskedsfest for gasbeholderen, hvor omkring 6.000 københavnere mødte op og benyttede lejligheden til at få en rundtur og til at opleve et lys- og lydshow inde i beholderen.

Gasbeholderen blev oprindelig opført i 1967 og var frem til 2007 med til at sikre forsyning af gas til københavnere. I dag produceres den nye bygas i takt med det behov, som københavnere har, og derfor er der ikke længere brug for en stor gasbeholder.

Miljødeklaration

Vi udarbejder hvert år en miljødeklaration, som viser hvor meget kuldioxid, svovldioxid og kvælstofilter, der udledes til omgivelserne for hver forbrukt kWh bygas. Deklarationen for 2012 offentliggøres på www.hofor.dk i starten af april 2013.

LANGSIGTEDE MÅL

Bygassalget forventes at stige fremover dels via indsatsen for at fastholde og tiltrække husholdningskunder, dels via øget salg af bygas til større kunder. Vi vil fortsat tilbyde etablering af bygasforsyning i nye byområder til gavn for alle vores kunder og miljøet.

Målsætningen er fortsat at levere 50 pct. CO₂-neutral bygas senest i 2025 og 100 pct. i 2050 - gerne tidligere - gennem anvendelse af forskellige former for miljøvenlig biogas.

For at begrænse omkostningerne mest muligt er det fortsat målet, at kunder, der kun bruger bygas til komfuret, overgår til afregning uden måling af forbruget (flatrate). Derved opnås betydelige administrative besparelser og dermed lavere priser for kunderne.

FORVENTNINGER TIL FREMTIDEN

Økonomien i HOFOR Bygas P/S udvikler sig positivt. Bygas-prisen er sænket med 20 pct. pr. 1. januar 2013. P.t. koster bygas under det halve af el pr. kWh.

De lavere bygaspriser styrker bygassens konkurrencedygtighed, og dette forventes at understøtte bestræbelserne på at øge bygassalget.

Vi forventer, at overskuddet i 2013 bliver lidt lavere end i 2012.

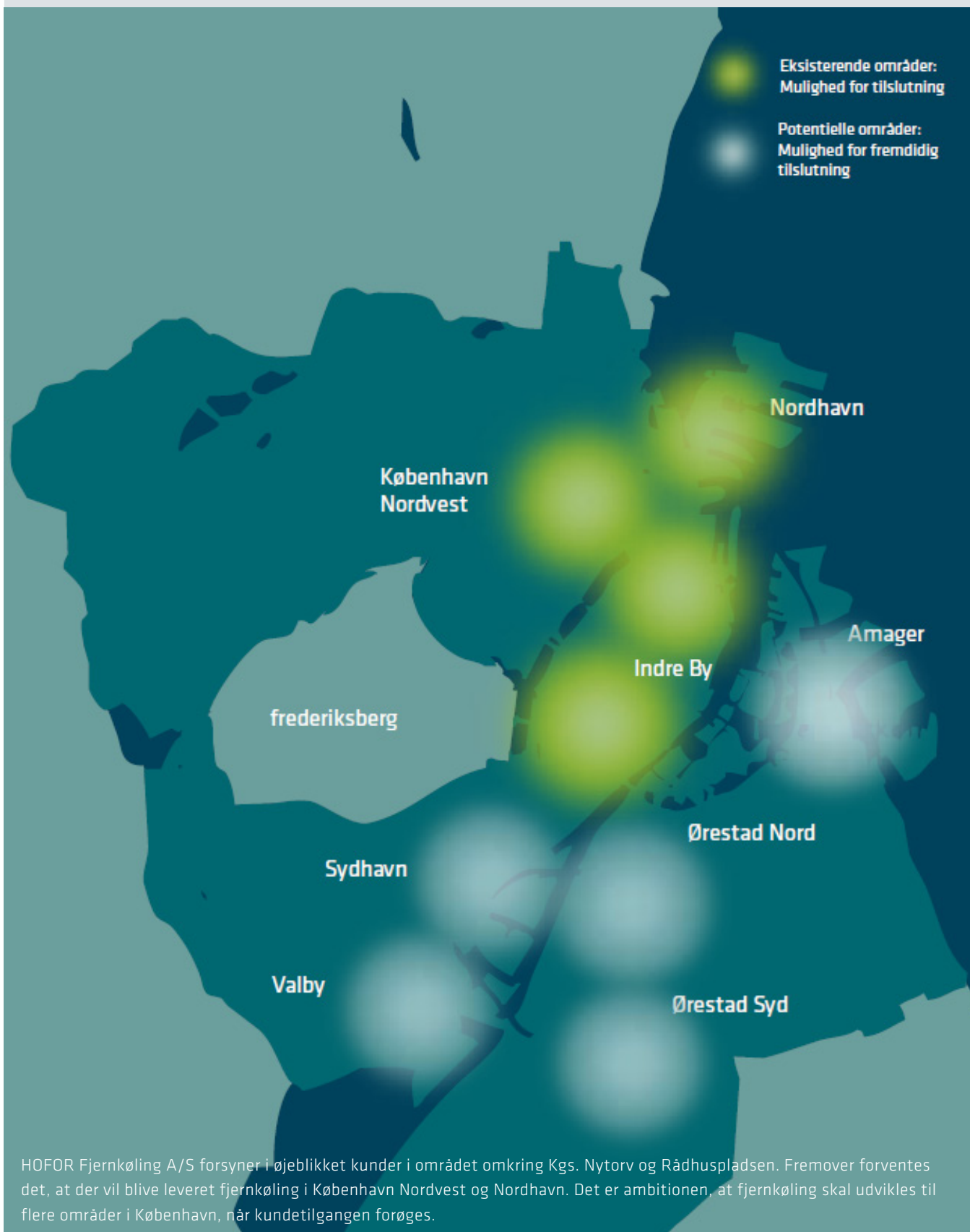

FJERNKØLING

Eksisterende områder:
Mulighed for tilslutning

Potentielle områder:
Mulighed for fremtidig
tilslutning

HOFOR Fjernkøling A/S forsyner i øjeblikket kunder i området omkring Kgs. Nytorv og Rådhuspladsen. Fremover forventes det, at der vil blive leveret fjernkøling i København Nordvest og Nordhavn. Det er ambitionen, at fjernkøling skal udvikles til flere områder i København, når kundetilgangen forøges.

FJERNKØLING

Mio.kr.	2012	2011
Nettoomsætning incl. andre driftsindtægter	14,5	9,2
Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer	-1,8	-2,0
Andre eksterne omkostninger	-6,4	-4,6
Afskrivninger	-4,9	-3,7
Finansielle poster, netto	0	-1,6
Årets resultat før skat	1,4	-2,7
Anlægsaktiver	263,1	177,8
Egenkapital	18,6	17,8
Årets investeringer	90,8	33,3

FORRETNINGSOMRÅDE

HOFOR Fjernkøling A/S påbegyndte sine aktiviteter medio 2009. Selskabets hovedaktivitet er produktion, distribution og salg af fjernkøling til erhvervs-kunder og offentlige bygninger m.m. i København. Foråret 2010 blev den første kølecentral i Adelgade ved Kgs. Nytorv etableret, og et ledningsnet til forsyning af kunder i Kgs. Nytorv-området var samtidig blevet etableret. Siden er ledningsnettet udvidet til området omkring Rådhuspladsen, der således p.t. forsynes fra kølecentralen i Adelgade. En ny kølecentral er under etablering nær Rådhuspladsen (Tietgensgade), og produktion herfra starter op i løbet af maj 2013.

Fjernkøling produceres i dag på tre måder:

- Frikøling: I de kolde måneder produceres kulden ved hjælp af koldt havvand, som trækkes ind til køleanlægget fra Københavns Havn.
- Absorptionskøling: Når havvandstemperaturen er for høj, produceres køling ved hjælp af havvand og damp fra fjernvarmenettet.
- Kompressorkøling: Som alternativ eller supplement til absorptionskøling produceres køling via eldrevne kølekompressorer.

Fra fjernkølingsanlægget sendes koldt vand ud til kunderne gennem et sammenhængende rørsystem - på samme måde som fjernvarme.

Den centrale produktion af køling giver både driftsmæssige og miljømæssige fordele i forhold til individuelle køleanlæg. Virksomheder, der vælger at erstatte deres individuelle køleanlæg med fjernkøling, reducerer deres elforbrug med op til 80 pct. og deres CO₂ udledning med op til 70 pct. Potentialet for fjernkøling i København er stort, og der er stor interesse for den nye forsyningsform.

ÅRETS RESULTAT

Årets resultat blev et overskud før skat på 1,4 mio. kr., hvilket er bedre end forventet, jf. at selskabet er i en opbygningsfase, hvor underskud i de første år var forventet.

Omsætningen udgjorde 14,5 mio. kr., og bruttoresultatet til dækning af afskrivninger og renteudgifter udgjorde 6,4 mio.kr.

Afskrivninger udgjorde 4,9 mio. kr. - en relativ stor omkostningspost, hvilket skal ses i lyset af, at fjernkøling er meget kapitaltung.

ÅRETS UDVIKLING

Kundetilgangen i 2012 har været bedre end forventet. Der er nu indgået 30 leveringsaftaler med en samlet kontraheret tilslutningseffekt på 29 MW. Heraf var 18 tilsluttet ultimo 2012 med en samlet tilslutningseffekt på 14 MW.

I årets løb er der totalt afregnet effekt for 10 MW og leveret køling for 5,4 GWh. Køleforbruget/-salget var mindre end forventet, hvilket primært må tilskrives en relativ kølig sommer.

ÅRETS INVESTERINGER

Årets investeringer udgjorde i alt 91 mio. kr. Heraf vedrørte det meste opførelsen af kølecentralen ved Rådhuspladsen (Tietgensgade). Derudover blev ledningsnettet yderligere udbygget ved Rådhuspladsen.

Investeringer i nye ledninger koordineres i vidt omfang med fjernvarmeforsynings omlægning af dampledning til vandledninger i den indre by (samgravning). Begge forsyninger har fordel heraf i form af lavere udgifter til nedlægning af nye ledninger og byens borgere har fordele ved at gader og veje kun skal graves op en gang.

ÅRETS AKTIVITETER

Udbygningen af området i og omkring Rådhuspladsen med fjernkøling fortsatte i 2012. Arbejdet med at opføre en ny fjernkølingscentral i området forløb planmæssigt. Centralen forventes idriftsat til maj 2013.

Der er nu tilvejebragt et tilstrækkeligt kundegrundlag i området København Nordvest omkring Rigshospitalet/Københavns Universitet/Nørre Campus med henblik på at etablere fjernkøling hertil. Området vil blive forbundet med det eksisterende net via en ny hovedledning, der etableres i en eksisterende varmetunnel, fra kølecentralen i Adelgade til Fredens Park; en strækning på 1,5 km.

Ultimo 2012 var der indgået kundeaftaler med et samlet effektaftag på 29 MW. Dermed er 55 pct. af effektaftaget i den nuværende udbygningsplan allerede kontraheret.

Udbygningen med fjernkøling i Køben-

havn har hidtil krævet investeringer på 265 mio.kr. De næste 3 år forventes yderligere investeringer på 283 mio.kr.

Over tid finansieres ca. halvdelen af de afholdte investeringer via kundernes investeringsbidrag. Selskabets resterende finansieringsbehov er primært sikret via en permanent koncernfacilitet på totalt 200 mio. kr. Faciliteten er p.t. fordelt med 20 mio. kr. i aktiekapital og 180 mio. kr. i lån – men efter behov er der mulighed for at ændre i fordelingen mellem aktiekapital og lån, herunder konvertere lån til ansvarlig lånekapital.

Selskabets resterende finansieringsbehov dækkes af realkreditlån. Det første realkreditlån er under etablering og forventes at tilvejebringe et provenue på i første omgang 75 mio.kr.

LANGSIGTEDE MÅL

Det er ambitionen, at forsyningen med fjernkøling i København skal udbygges yderligere til endnu flere områder i København. Det er senest besluttet

at udvide fjernkøling til Nordhavnsområdet. Herudover pågår undersøgelser af områderne omkring Kalvebod Brygge og Sydhavnen. Desuden er områderne omkring Islands Brygge, Ørestad Nord og Ørestad Syd interessante potentialer. Udbygningstakten vil afhænge af kundebehovet, der vurderes løbende.

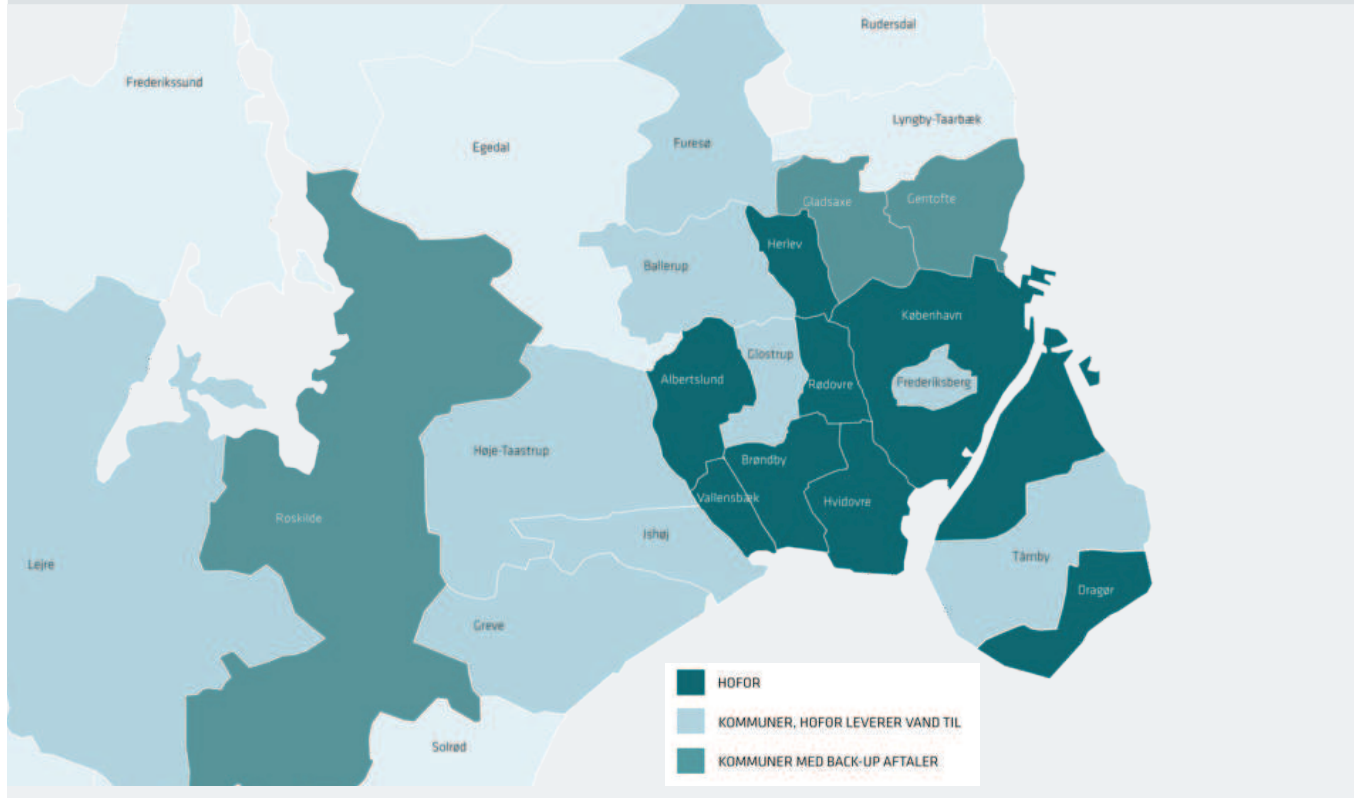
FORVENTNINGER TIL FREMTIDEN

I årene fremover forventes regnskabet at udvise stigende overskud – i takt med at flere kunder tilsluttes og en bedre kapacitetsudnyttelse dermed opnås.

Fjernkøling er billigere og mere miljøvenlig end individuelle køleanlæg i de enkelte ejendomme. Skærpede miljøregler i 2015 vil nødvendiggøre udskiftning af mange individuelle køleanlæg. Alt i alt er konkurrencesituationen for fjernkøling i København gunstig. Men på den anden side medfører den aktuelle lavkonjunktur, at mange virksomheder er tilbageholdende med at udskifte egne køleanlæg med fjernkøling.

HER LEVERER VI VAND

VORES VANDVÆRKER

VAND

Mio. kr.	2012	2011
Nettoomsætning incl. andre driftsindtægter	432,0	544,2
Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer	-14,0	-11,5
Andre eksterne omkostninger	-255,9	-272,9
Afskrivninger	-142,4	-147,8
Finansielle poster, netto	-38,6	-42,1
Årets resultat før skat	-18,9	69,9
Anlægsaktiver	4.014	4.013
Egenkapital	1.885	1.798
Årets investeringer	157	-
Mængder - mio. m ³	50,0	-

FORRETNINGSOMRÅDE

Vandselskaberne i den fælles vandkoncern i HOFOR sælger og distribuerer vand til de ca. 79.000 målerkunder i HOFOR's vandforsyningsområde. Produktionen af drikkevand fordeler sig på syv regionale værker og otte lokale vandværker. Herfra leverer vi alt drikkevand til vores otte ejerkommuner Albertslund, Brøndby, Dragør, Herlev, Hvidovre, København, Rødovre og Vallensbæk samt til ni forsyninger i hovedstadsområdet. Herudover har vi aftaler om gensidig backup med to forsyninger, Nordvand (Gladsaxe/Gentofte) og Roskilde Forsyning. Disse aftaler betyder, at vi i tilfælde af mangel på vand i akutte situationer har mulighed for at få leveret vand udefra. Endelig leverer vi vand til en enkelt privat virksomhed i Køge Kommune.

Vandkoncernen oppumper årligt 57,6 mio. m³ vand fra de 15 vandværker. Koncernen har samlet 2.013 km rentvandsledning, 69.236 stik og 78.683 målere. Dette gør HOFOR til Danmarks største vandselskab.

ÅRETS RESULTAT

Årets resultat for de otte vandselskaber i HOFOR koncernen blev samlet et underskud på 18,9 mio. kr. før skat, hvor 2011 udviste et overskud på 69,9 mio. kr. Årets resultat skal vurderes i lyset af, at de regulatoriske over-/underdækninger er indregnet i omsætningen. Omsætningen i 2012 er nedreguleret med en overdækning på 41 mio.kr., hvor omsætning

i 2011 blev reguleret op med en underdækning på 15 mio.kr.

Omsætningen opgjort uden over-/underdækning udgjorde samlet 473 mio. kr., hvilket er 11 pct. mindre end i 2011. Faldet i omsætning skyldes prisnedsættelser fra 2011 til 2012.

Andre eksterne omkostninger faldt fra 2011 til 2012 med 17,0 mio. kr. samtidig med at HOFOR virksomhederne har afholdt omkostninger til fusion i 2012.

Renteomkostningerne er samlet set faldet med 4 mio. kr. fra 2011 til 2012. Størsteparten af gælden i selskaberne vedrører et obligationslån i HOFOR Vand København A/S 1.718 mio. kr., der er optaget i KommuneKredit og anvendt til indfrielse af gældsbevægelse med Københavns Kommune. Kommunen har givet tilsagn om indskud af kapital i selskabet for at sikre, at virksomheden er i stand til at betale renterne til KommuneKredit, og foretage de nødvendige investeringer. Indskuddet kan maksimalt udgøre renteutgifterne ved det lånekonverterede gældsbevægelse. På den baggrund er der i 2012 indskudt kapital i HOFOR Vand København A/S på 34 mio. kr.

ÅRETS UDVIKLING

I 2012 blev der solgt 50 mio. m³ vand. Heraf blev 10,2 mio. m³ solgt til andre vandselskaber udenfor HOFOR, mens 8,5 mio. m³ blev solgt internt mellem vandselskaberne i HOFOR. I 2011 blev

der solgt 52 mio. m³, hvoraf 11,8 mio. m³ blev solgt til vandselskaber udenfor HOFOR. Faldet i salg til selskaber udenfor HOFOR skyldes, at selskaberne i 2011 havde særligt behov for back-up pga. nedbrud. bl.a. som følge af skybrud.

ÅRETS INVESTERINGER

Årets investeringer blev på i alt 157 mio. kr. De største investeringer i 2012 vedrører omlægning af ledninger i København.

Der er udført større omlægninger af vandledninger for at gøre plads de nye metrostationer i forbindelse med etablering af den nye Metrocityring og etablering af forbindelsesvej mellem Nordhavnen og Lyngbyvej.

For at sikre vandforsyningen af København og Vestegnen, når Regnemærksledningen i 2013 skal omlægges i forbindelse med etableringen af Ringstedbanen, er der etableret en ny stor forbindelsesledning mellem de store transportledninger fra vandværkerne Regnemærk og Thorsbo.

ÅRETS AKTIVITETER

Fusion

Den 1. juli 2012 blev den fælles vandkoncern stiftet med regnskabsmæssig tilbagevirkende kraft fra 1. januar 2012. Koncernen er stiftet ved, at kommunerne i Albertslund, Brøndby, Dragør, Herlev, Hvidovre, Rødovre og Vallensbæk samt Københavns Energi har indskudt deres respektive vandselskaber i et fælles holdingselskab, i HOFOR Vand Holding A/S. Vandkoncernen omfatter endvidere det fælles serviceselskab, som servicerer alle selskaberne i HOFOR koncernen.

Baggrunden for fusionen er, udover økonomiske og strukturelle fordele, et fælles ønske om at være med til at skabe bæredygtige byer til gavn for kunderne. Ved bæredygtig by forstås bl.a. byer, hvor grundvandet beskyttes og bevares og hvor energiforsyningen gradvist bliver CO₂-neutral.

Eftersom de enkelte vandselskaber i første omgang ikke er fusioneret, bliver vandpriserne i de enkelte ejerkommuner ikke påvirket af fusionen nu og her. På sigt er det dog hensigten at harmonisere priser og serviceniveauer mellem selskaber, ligesom stordriftsfordele i koncernen vil komme kunderne i alle selskaber til gode. Endvidere bliver forsyningsssikkerheden generelt øget, fordi vi har flere vandværker og dermed bedre backup ved nedbrud af for eksempel et vandværk.

Prislofter

Forsyningssekretariatet fastsætter hvert år et prisloft for det enkelte selskab, som angiver et loft over selskabets samlede indtægter. De enkelte vandselskaber i HOFOR koncernen, er i 2012 stadig separate selskaber i prisloftshenseende omend under nye navne. Fusionen har derfor ikke påvirket prislofterne i selskaberne.

Alle HOFOR's selskaber har været med i en samlet klage, som brancheorganisationen DANVA har fremsat mod Forsyningssekretariatet. Klagen var særligt møntet på mangelfuldhed i beregningsmodellen til benchmark og manglende hensyntagen til de enkelte selskabers særlige forhold. Forsyningssekretariatets model viste, at HOFOR's selskaber skulle have et effektiviseringspotentiale på mellem 25 og 78 pct. af driftsomkostningerne. Samlet set var effektiviseringspotentialet 78 mio. kr. i HOFOR's vandselskaber.

Den 1. juni 2012 kom kendelsen fra konkurrenceankenævnet, der hjemsendte Forsyningssekretariatets model og den efterfølgende sagsbehandling for manglende individuel behandling af de enkelte selskaber. Forsyningssekretariatet kom på den baggrund med et nyt udkast til prisloft for alle selskaber for både 2012 og 2013. De største ændringer var, at effektiviseringspotentialet blev nedjusteret til mellem 6 og 60 pct. og at et årligt effektiviseringskrav maksimalt kan udgøre 5 pct. af driftsomkostningerne. Samlet set er effektiviseringspotentialet med ny bereg-

ningsmetode på 30 mio. kr. Samtidig blev selskabernes mulighed for at opkræve effektiviseringsgevinster for tidligere år på samlet set ca. 95 mio. kr. fjernet.

Ifølge vandsektorloven skal alle selskaber have deres prislofter for det følgende år inden 1. oktober. De endelige prislofter for 2012 og 2013 er dog først modtaget i februar 2013. Dette betyder, at 2012 var afsluttet og budgettet for 2013 lagt, inden de økonomiske rammer blev kendt. Samtidig skal selskabernes priser for det kommende år legalitetsgodkendes i de relevante kommuner inden årsskiftet ifølge vandforsyningsloven. Dette var ikke muligt i 2012 på grund af de sene afgørelser og legalitetskontrollen for 2013 blev derfor udsendt eller givet på et foreløbigt grundlag efter aftale med kommunerne.

HOFOR er stadig kritisk over for den model, Forsyningssekretariatet anvender til at benchmarke selskaberne mod hinanden, da modellen efter vores opfattelse ikke tager tilstrækkelig højde for, at forsyningerne har forskellige miljømål og serviceniveauer. Det betyder eksempelvis, at HOFOR ville fremstå mere effektiv, hvis koncernen undlod at beskytte kildepladser eller kun tog det lovpligtige antal vandprøver. HOFOR arbejder derfor fortsat på at få ændret benchmarkingmodellen, så den i højere grad tager hensyn til forskellighed i miljø- og servicemål.

HOFOR er endvidere uenig i værdiansættelsen af den regulatoriske åbningsbalance og har klaget til Naturstyrelsen. Uenigheden medfører, at der udover den regulatoriske åbningsbalance er optaget værdier i HOFOR Vand København A/S for samlet 506,4 mio. kr. (Anskaffelsespris 540,1 mio. kr.) vedrørende store vandledninger, store ventiler og stikledninger.

Grundvandsbeskyttelse

Drikkevandet hentes op dybt nede fra undergrunden. Det tager som regel naturen 35 – 50 år at danne grundvandet, men nogle steder er grundvandet flere hundrede år gammelt. Grundvandsbeskyttel-

se kræver derfor langsigtet planlægning, når det skal sikres, at kommende generationer fortsat kan få drikkevand, der er baseret på rent, uforurennet grundvand. HOFOR beskytter blandt andet grundvandet ved at rejse ny skov ved de regionale kildepladser, og indgår aftaler om miljøvenlig drift af landbrugsarealer så det undgås at arealerne bliver sprøjtet. Derudover indgår HOFOR i mange forskellige samarbejder med lokale vandværker, vandforsyninger, borgere og lokale myndigheder om at beskytte grundvandet.

Alle aktiviteter til beskyttelse af grundvandet betales gennem en særlig pulje – Grundvandspuljen. I puljen afsættes 50 øre pr. m³. Det giver årligt ca. 24 mio. kr.

Indvindingsstrategi

HOFOR har i 2012 igangsat arbejdet med en indvindings- og forsyningsstrategi, der har til formål at fremtidssikre en effektiv, bæredygtig og sikker drikkevandsforsyning for kunderne i forsyningsområdet. Arbejdet indledes med at etablere et overblik over vandkvaliteten, tilstanden af indvindings- og produktionsanlæggene samt så vidt muligt et bud på produktionsomkostningerne. Herefter udarbejdes en strategi samt overordnede handlingsplaner til videre udmøntning. Kommunerne vil blive inddraget i processen i 2013.

Indvindingstilladelser

HOFOR Vand København har for de regionale værker indsendt ansøgninger til de respektive kommuner om fornyede indvindingstilladelser. Tilsvarende udestår der i Albertslund og Dragør indvindingstilladelser på dele af indvindingen. For de regionale værkers vedkommende er kommunernes sagsbehandling blevet forsinket af postyret om vandplanerne, som Natur- og Miljøklagenævnet sendte tilbage til Naturstyrelsen i december 2012 til fornyet behandling. Først når vandplanerne foreligger, kan Naturstyrelsen udføre det VVM arbejde (Vurdering af Virkning på Miljøet), der skal ligge til grund for kommunernes sagsbehandling. Pro-

cessen for vedtagelse af vandplanerne er endnu ikke udmeldt fra Naturstyrelsen.

Kvalitetssikring

I 2012 bliver over 90 pct. af HOFOR's drikkevand produceret efter kravene i den internationale fødevarerstandard ISO 22000, til daglig kaldet DDS – Dokumenteret Drikkevands Sikkerhed.

DDS stiller skærpede krav til håndteringen af drikkevandet fra indvinding til forbruger. DDS indebærer, at vi gennem risikovurderinger, planlægning og forebyggende styring bidrager til at sikre og forbedre drikkevandssikkerheden på hele vandets vej fra indvinding til forbruger.

De syv regionale vandværker i HOFOR er certificeret i henhold til fødevarerstandard ISO 22000 og har siden 2008 arbejdet i henhold til DDS. Det er planen, at DDS i de kommende år også skal udbredes til HOFOR's otte lokale vandværker, således at alt vand, der leveres af HOFOR, kan leve op til kravene i DDS inden udgangen af 2014.

Vandkvalitet

Der er i oplandet til de lokale værker udfordringer med en vanskelig naturlig vandkvalitet (herunder bl.a. forhøjet nikkelindhold) samtidigt med, at der er mange aktiviteter, der potentielt kan true grundvandskvaliteten. Indvindingen er derfor i samarbejde med kommunerne underlagt skærpet analyseprogram for overvågning af vandkvaliteten. Vandet, som ledes til kunderne, har en god kvalitet, der overholder kvalitetskravene. I tilfælde af overskridelser tages straks omprøver, og der er beredskab til at håndtere eventuelle kvalitetsproblemer.

HOFOR har sit eget vandkvalitetslaboratorium i Valby (Vandkvalitetssektionen), der foretager kontrol af hele koncernens leverance af vand. I 2012 tog laboratoriet 892 lovpligtige vandprøver og 12.321 prøver udover de lovpligtige for at sikre vandkvaliteten.

Siden sammenlægningen i juli 2012 og resten af 2012 er prøvetagningen på de lokale vandværker videreført med de laboratorier, der oprindeligt var udpeget til dette. Men pr. 1. januar 2013 (pr. 1. februar for Hvidovre) overtager HOFOR selve prøvetagningen på de lokale værker og vandprøverne vil da blive udtaget af Vandkvalitetssektionen. Alle driftsprøver og begrænsede kontroller vil blive analyseret hos Vandkvalitetssektionen, mens de øvrige kontroller analyseres af det eksterne laboratorium Eurofins Miljø A/S.

Fra september er der taget ekstra kontrolprøver fra de tilkomne vandværker, dels for kontrol af de mikrobiologiske parametre, dels for kontrol af de kemiske parametre knyttet til vandbehandlingen og den efterfølgende opblanding med "importeret vand" fra de regionale vandværker.

Alle prøver vil blive registreret i Vandkvalitetsdatabasen (VKD), såvel driftsprøver som kontrolprøver, og herfra vil der ske en indberetning af kontrolprøverne til Jupiter, GEUS' landsdækkende database for grundvands-, drikkevands-, råstof-, miljø- og geotekniske data.

Blødt vand

Undersøgelser gennemført i 2012 for bl.a. HOFOR og Naturstyrelsen viser, at der er både økonomiske og miljømæssige gevinster ved at afkalke drikkevandet. I vores nabolande, Sverige og Tyskland, fjerner man mange steder kalken fra vandet af miljømæssige og økonomiske årsager.

Nogle af de samfundsmæssige gevinster vil være færre kemikalier og sæberester, der skal renses ud af spildevandet, mindre CO₂-forbrug pga. forhøjet elforbrug som følge af tilkalkning, men også en mere effektiv varmforsyning, fordi rørene ikke kalkes til.

I 2013 forventes HOFOR at ansøge en af sine ejerkommuner om tilladelse til opsætning af afkalkningsanlæg på et af de lokale vandværker. Før afkalkningsan-

lægget monteres skal sundhedsmyndighederne godkende behandlingen. Dette forventes at ske i det kommende år.

Drift

Der er i 2012 blevet arbejdet på at samkøre driften af vandforsyningen. Der er etableret arbejdspladser for det udkørende driftspersonale på Bibliotekvej i Hvidovre og på Islevbro Vandværk i Rødovre. De forsyninger, der ikke i forvejen havde SRO systemer (Styring, Regulering og Overvågning), er oprettet i det tidligere Københavns Energi's SRO system, og der arbejdes på, at de tre forskellige SRO-systemer, der nu er i HOFOR kan tilgås via en fælles platform. Dette forventes på plads omkring april 2013. Der arbejdes videre med den systematiske ledningsrenovering, der foregik i de enkelte forsyninger og der planlægges gennemført systematisk lækagesøgning på hele nettet.

Kundehenvendelser

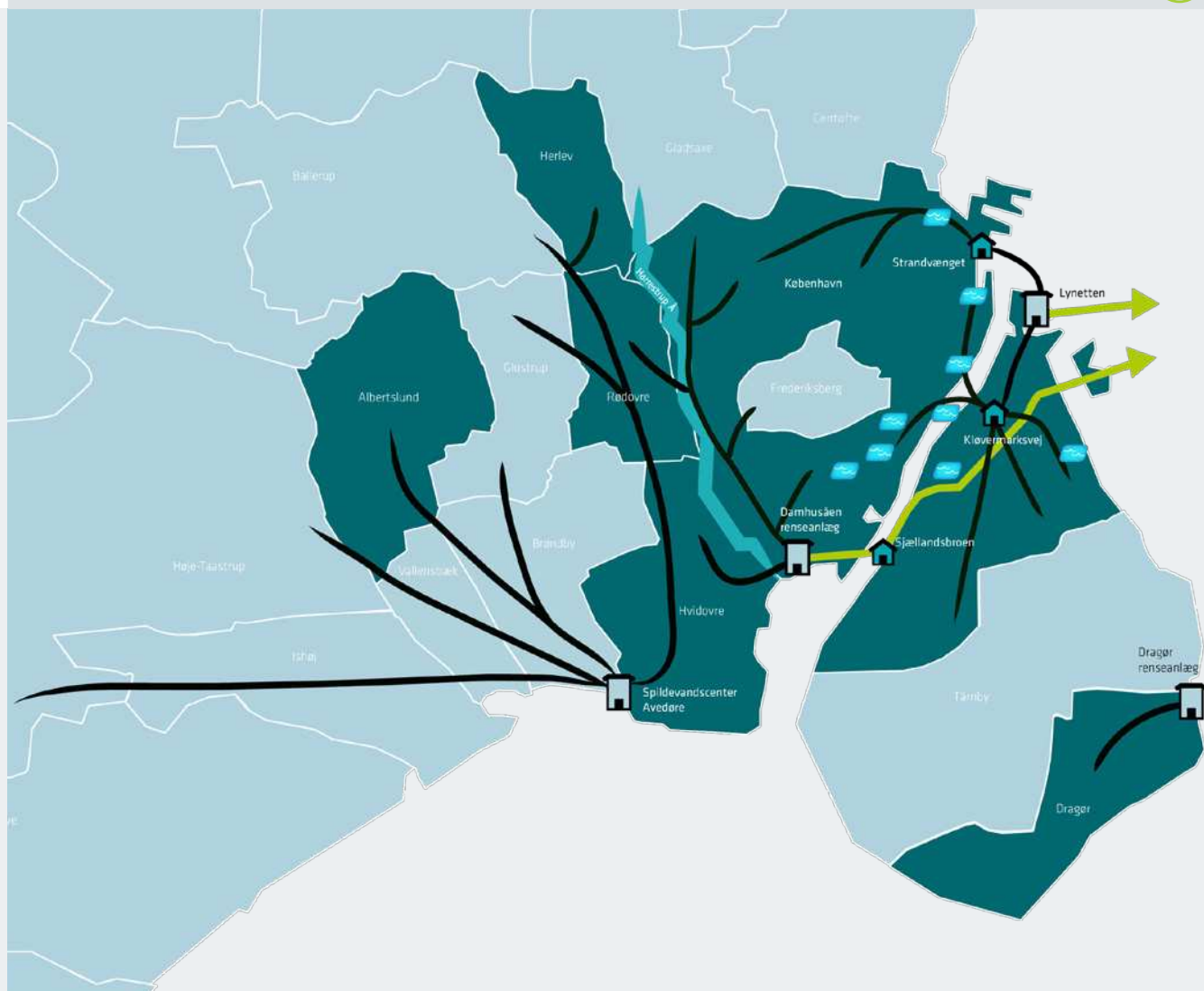
Siden fusionen har HOFOR modtaget og registreret alle henvendelser fra borgere/virksomheder i ejerkommunerne i relation til vandkvalitet. Henvendelserne dækker spørgsmål og observationer knyttet til selve driften af vandforsyningen – f.eks. svigtende tryk, flow, lækager osv. Antallet af henvendelser har ikke givet anledning til bekymring, og alle henvendelser har kunnet håndteres umiddelbart.

FORVENTNINGER TIL FREMTIDEN

Det er vores mål at nedbringe omkostningerne og dermed priserne. Vi har derfor fokus på løbende effektiviseringer og forbedringer samt optimering af kapacitetsudnyttelsen. En bedre og mere effektiv forsyning skal også sikres gennem samarbejder med branchen. Et vigtigt skridt i den rigtige retning var etableringen af et fælles vandselskab, og et andet kan være at skabe en sammenhængende forsyningsstruktur på Sjælland.

Endelig har vi en ambition om at gøre HOFOR CO₂-neutral i 2025.

HER HÅNDTERER VI SPILDEVAND

SPILEVAND

Mio. kr.	2012	2011
Nettoomsætning incl. andre driftsindtægter	698,1	760,9
Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer	-340,2	-354,8
Andre eksterne omkostninger	-148,4	-138,0
Afskrivninger	-211,9	-216,4
Finansielle poster, netto	-58,4	-63,0
Årets resultat før skat	-60,8	-11,3
Anlægsaktiver	7.416	7.416
Egenkapital	3.834	3.834
Årets investeringer	263,8	-
Mængder mio. m ³	37,1	-

FORRETNINGSOMRÅDE

Spildevandsselskaberne i den fælles spildevandskoncern i HOFOR står for transport af overfladevand (regnvand) og spildevand i Albertslund, Dragør, Herlev, Hvidovre, København og Rødovre for ca. 70.000 målerkunder i de seks kommuner. Selskaberne har tilsammen 2,3 tusinde km. ledninger, 65 regnvandsbassiner med et samlet areal på 1,7 mio. m² samt 38 spildevandsbassin med en volumen på 171 tusinde m³. Selskaberne ejer 259 pumpestationer med en samlet kapacitet på 61.993 l/s, som pumper spildevand frem rensningsanlæggene Ly-netten, Damhusåen og Spildevandscen-ter Avedøre, der alle er kommunalt ejet. Endelig har HOFOR et rensningsanlæg i Dragør med en kapacitet på 22.000 PE.

ÅRETS RESULTAT

Årets resultat for de seks spildevandsselskaber i HOFOR koncernen blev samlet et underskud på 60,8 mio. kr. før skat, hvor 2011 udviste et underskud på 11,3 mio. kr. Årets resultat skal vurderes i lyset af, at de regulatoriske over-/underdækninger er indregnet i omsætningen. Omsætningen i 2012 er nedreguleret med en overdækning på 21 mio. kr., hvor omsætning i 2011 blev reguleret op med en underdækning på 119 mio. kr. Omsætningen opgjort uden over-/underdækning udgjorde samlet 719 mio. kr., hvilket er 11 pct. mere end i 2011.

Andre eksterne omkostninger steg fra

2011 til 2012 med 10,4 . mio. kr. hvilket skal ses i lyset af, at selskaberne har afholdt omkostninger til fusion i 2012.

Renteomkostningerne er samlet set faldet med 4 mio. kr. fra 2011 til 2012. Størsteparten af gælden i selskaberne vedrører et obligationslån i HOFOR Spildevand København A/S 3.058 mio. kr., der er optaget i KommuneKredit og anvendt til indfrielse af gælds-brev med Københavns Kommune. Kommunen har givet tilsagn om indskud af kapital i selskabet for at sikre, at virksomheden er i stand til at betale renterne til Kom-muneKredit, og foretage de nødvendige investeringer. Indskuddet kan maksimalt udgøre renteudgifterne ved det lånekon-verterede gælds-brev. På den baggrund er der i 2012 indskud kapital i HOFOR Vand København A/S på 60,6 mio. kr.

ÅRETS UDVIKLING

Spildevandskoncernen afledte i 2012 37,1 mio. m³ spildevand. I 2011 blev der afledt 37,5 mio. m³. Der er således et fald i de samlede afledte mængder på 1 pct.

ÅRETS INVESTERINGER

Årets investeringer blev på i alt 263,8 mio. kr.

I Hvidovre anlægges en ny "kæmpetun-nel" langs Damhusåen, hvorefter der vil ske udbygning fra tunnelen og ind i oplandene. Når tunnelen er anlagt, forventeligt i 2016-17, vil grundejerne i

områderne tættest på åen opleve en stor forbedring af beskyttelsen mod kraftige regnhændelser. Samtidigt vil åen blive beskyttet mod de mange overløb af for-tyndet spildevand, der sker i dag. Vand-kvaliteten i åen og Kalveboderne vil der-med få et stort løft. Det samlede projekt vil strække sig over de næste 20 - 30 år.

Der er anlagt en større ledning fra Herlev Hovedgade, sydgående langs Kagsåen under jernbanen til et areal ved Kagssøen. Ledningen skal reducere antallet af overløb til Kagsåen fra den sydligste del af Herlev samt områder i Gladsaxe og Københavns kommuner. Projektet er det første i en række af projekter, der udføres i fællesskab mellem HOFOR og Nordvand. Samtidigt anlægges i Helev Kommune et 4.000 m³ stort spildevandsbassin ved Symfonivej, der også vil forhindre overløb til åen.

I København er hele hovedafløbsnettet over en årrække blevet TV-inspiceret efter en strategisk plan. Denne aktivitet blev afsluttet i 2008, og det er nu stikled-ningsnettet, der bliver TV-inspiceret efter kloakrenoveringsstrategien med henblik på at foretage de nødvendige renoverin-ger. Der er i 2012 udført TV- inspektion og renovering af stikledninger i flere områder i Valby, Vanløse og i Humlebyen på Vester-bro. Fremadrettet vil ledningsnettet i hele HOFORs forsyningsområde blive underlagt denne strategiske ledningsrenovering.

En del større kloakledninger er omlagt for at gøre plads til de nye metrosta-tioner i forbindelse med etablering af den nye Metrocityring og etablering af forbindelsesvej mellem Nordhavn og Lyngbyvej. Der er endvidere udført om-fattende ledningsflytninger i Vigerslev-parken og Kulbanevej for at gøre plads til den nye Ringstedbane.

ÅRETS AKTIVITETER

Fusionen

Den 1. juli 2012 fik den nystiftede vand-koncern ansvaret for driften af spille-

vandselskaberne i Albertslund, Dragør, Herlev, Hvidovre, København og Rødovre. Den 17. december blev fusion endelig og spildevandselskaberne i de seks kommuner blev samlet i en fælles spildevandskoncern. Stiftelsen skete med regnskabsmæssig tilbagevirkende kraft fra 1. januar 2012.

Baggrunden for fusionen er, udover økonomiske og strukturelle fordele, et fælles ønske om at være med til at skabe bæredygtige byer til gavn for kunderne. Ved bæredygtig by forstås bl.a. byer, hvor der foregår en koordineret klimatilpasning, og hvor energiforsyningen gradvist bliver CO₂-neutral.

De enkelte spildevandselskaber er i første omgang ikke fusioneret, hvorfor spildevandspriserne i de enkelte ejerkommuner ikke er påvirket af fusionen nu og her. På sigt er det dog hensigten at harmonisere priser og serviceniveauer mellem selskaber, ligesom stordriftsfordele i koncernen vil komme kunderne i alle selskaber til gode.

Prislofter

Forsyningssekretariatet fastsætter hvert år et prisloft for det enkelte selskab, som angiver et loft over selskabets samlede indtægter. De enkelte vandselskaber i HOFOR koncernen, er i 2012 stadig separate selskaber i prisloftshenseende omend under nye navne. Fusionen har derfor ikke påvirket prislofterne i selskaberne.

Alle HOFOR's selskaber har været med i en samlet klage, som brancheorganisationen DANVA har fremsat mod Forsyningssekretariatet. Klagen var særligt møntet på mangelfuldhed i beregningsmodellen til benchmark og manglende hensyntagen til de enkelte selskabers særlige forhold. Forsyningssekretariatets model viste, at HOFOR's spildevandselskaber skulle have et effektiviseringspotentiale på mellem 15 og 75 pct. af driftsomkostningerne svarende til

et samlet potentiale på i alt 43 mio. kr.

Den 1. juni 2012 kom kendelsen fra konkurrenceankenævnet, der hjemsendte Forsyningssekretariatets model og den efterfølgende sagsbehandling for manglende individuel behandling af de enkelte selskaber. Forsyningssekretariatet kom på den baggrund med et nyt udkast til prisloft for alle selskaber for både 2012 og 2013. De største ændringer var, at effektiviseringspotentialet blev nedjusteret til mellem 0 og 39 pct. og at et årligt effektiviseringskrav maksimalt kan udgøre 5 pct. af driftsomkostningerne. Samlet set er effektiviseringspotentialet med ny beregningsmetode på 12 mio. kr. Samtidig blev selskabernes mulighed for at opkræve effektiviseringsgevinst for tidligere år på samlet set ca. 53 mio. kr. fjernet.

Ifølge vandsektorloven skal alle selskaber have deres prislofter for det følgende år inden 1. oktober. De endelige prislofter for 2012 og 2013 er dog først modtaget i februar 2013. Dette betyder, at 2012 var afsluttet og budgettet for 2013 lagt, inden de økonomiske rammer blev kendt. Samtidig skal selskabernes priser for det kommende år legalitetsgodkendes i de relevante kommuner inden årsskiftet ifølge betalingsloven. Dette var ikke muligt i 2012 på grund af de sene afgørelser og legalitetskontrollen for 2013 blev derfor udskudt eller givet på et foreløbigt grundlag efter aftale med kommunerne.

HOFOR er stadig kritisk over for den model, som Forsyningssekretariatet anvender til at benchmarke selskaberne mod hinanden, da modellen efter vores opfattelse ikke tager tilstrækkelig højde for, at forsyningerne har forskellige miljømål og serviceniveauer. Det betyder eksempelvis, at HOFOR ville fremstå mere effektiv, hvis koncernen f.eks. undlod at sikre vandkvaliteten af badevandet i havnebassinerne.

HOFOR arbejder derfor fortsat på at få ændret benchmarking modellen, så den

i højere grad tager hensyn til forskellig i miljø- og servicemål.

Klimatilpasning

På spildevandsområdet er langt den væsentligste opgave at sikre kommunerne mod oversvømmelser som følge af de stigende nedbørsmængder. Dette arbejde har været i gang i en årrække i de enkelte forsyninger i samarbejde med kommunerne, men vil med den nye organisering for alvor kunne målrettes og koordineres, hvilket også var et væsentligt argument for fusionen. København udarbejdede allerede i 2011 sin klimatilpasningsplan, der i 2012 blev fulgt op af en skybrudsplan, som HOFOR er i gang med at udmønte – hvad angår den del, der kan finansieres over spildevandstaksten. De første cirka tyve projekter blev iværksat i sommeren 2012 i Indre By, og de næste tyve er på vej.

At regnen ikke kender til kommunegrænser, og at afløbsoplandene binder kommunerne sammen, er vilkår, der fordrer det tværkommunale samarbejde, som HOFOR nu kan facilitere. Kommunerne har på forskellige stader igangsat arbejdet med at klimasikre sig, og nogle har allerede udarbejdet klimatilpasningsplaner til grund for arbejdet.

I økonomiaftalen for 2013 mellem regeringen og Kommunernes Landsforening har kommunerne forpligtet sig til at udarbejde klimatilpasningsplaner frem mod udgangen af 2013, der indeholder en kortlægning af risikoen for oversvømmelse og skaber overblik over og prioriterer indsatsen.

For at skabe et fælles fundament for det koordinerede arbejde med klimatilpasningen og for at give kommunerne det nødvendige grundlag for deres klimatilpasningsplaner, igangsatte HOFOR i efteråret 2012 et kortlægningsarbejde. Kortlægningen skal vise, hvor der er risiko for at oversvømmelser vil true materielle og naturmæssige værdier, og hvor

det vil have størst samfundsmæssig værdi at investere i afhjælpende tiltag. På baggrund af kortlægningen vil HOFOR facilitere en proces, hvor kommunerne bringes sammen om fælles løsninger i de forskellige oplande; St. Vejleå, Harrestrup Å og Fæstningskanalen. Projektet er organiseret under en styregruppe bestående af miljø- og plancheferne i ejer- og observatørkommunerne.

Projektet bygger på en beslutning i HOFOR's bestyrelse og styres af gruppen af miljø- og planchefer i HOFOR's ejer- og observatørkommuner. Miljø- og plancheferne har besluttet at invitere alle interesserede kommuner og forsyninger med i arbejdet, for at sikre at arbejdet i oplandene koordineres med alle aktører.

Det første eksempel på et stort tværkommunalt klimasamarbejde er et projekt, der har været undervejs længe, men omsider står foran realisering. Der er tale om et af landets største regnvandstekniske anlæg. Anlægget ligger ved Store Vejleå, der danner kommunegrænsen mellem de seks kommuner: Albertslund, Brøndby, Glostrup, Høje Taastrup, Ishøj og Vallensbæk. Ved skybrud er der risiko for, at åen løber over sine bredder og oversvømmer boligkvarterer i området. Både Ishøj og Vallensbæk har tidligere været hårdt ramt af skybrud, der har sat tunneller, veje og kældre under vand. Men med de nye regnvandsanlæg vil åvandet i stedet blive ledt til et stort moseområde, og kommunerne bliver derfor bedre beskyttet fra 2014, hvor de nye anlæg forventes idriftsat.

Nordvand og HOFOR har i samarbejde sikret WHO's administrationsbygning og boligblokkene ved Hellerup Skole mod skybrud. En skaterbane, der er en del af en større skybrudskanal, kan både bruges til leg og til at lede skybrudsvand ud i Øresund. Ved skybruddet 2. juli 2011 løb der store mængder vand i gaderne, og flere kloakdæksler på Strandvejen sprang af som følge af de overbelastede kloakker.

Kanalen ville komme til at gå lige igennem Hellerup Skoles gård, og derfor blev der tænkt kreativt, så eleverne på skolen også kunne få glæde af kanalen. Der er kun vand i kanalen ved skybrud, hvor kloakkerne ikke kan klare vandmasserne. Eleverne på Hellerup Skole, der tog bænken i brug i oktober 2012, har derfor endnu ikke oplevet, at de ikke kunne bruge deres skaterbane. Eleverne bruger flittigt skaterbanen i sommerhalvåret - om vinteren kan den bruges til kælkebakke.

Vandmiljø og badevandskvalitet

Det er unikt, at havnevandet i en millionby som København er så rent, at man kan bade i det. Men det kan man i hovedstaden, hvor der er mindre end én kilometer fra centrum til tre havnebade.

HOFOR har i alt bygget 12 underjordiske bassiner, og de er den direkte årsag til, at vandet i Københavns indre havneområde i dag er så rent, at man kan bade i det. Under skybrud, hvor pladsen er trang i kloaksystemet, opbevares spildevandet i de store bassiner. På den måde sikres det, at spildevandet ikke (som tidligere) ledes direkte ud i havnen.

Foreløbig har det rene vand resulteret i, at der er etableret havnebade på Islands Brygge, ved Fisketorvet og i Sydhavnen samt badestrande ved Amager Strandpark og Svanemøllebugten. Der er også planer om en badestrand ved Kalveboderne samt genopretning af et godt vandmiljø ved flere åer, bl.a. Harrestrup Å. Senest nyt er, at havnebadet ved Islandsbrygge nu også er åbnet for vinterbadning.

Det tværkommunale samarbejde om regnvandshåndteringen skal medvirke til at sikre et bedre vandmiljø i hovedstadsområdet vandløb og søer samt rent badevand ved kysterne. Der er i 2012 igangsat og gennemført flere projekter i ejerkommunerne, der netop har som formål at begrænse overløb af urensset spildevand til recipienterne ved store

regnskyl. Dette arbejde fortsætter og med endnu større vægt på det tværkommunale samarbejde.

Drift

Der er i 2012 blevet arbejdet på at samkøre driften af spildevandforsyningen. Der er etableret arbejdspladser for det samlede driftspersonale på HOFOR Driftscenter Spildevand - Kløvermarken i København S og på HOFOR Driftscenter Spildevand - Smedeholmen i Herlev. De forsyninger, der ikke i forvejen havde SRO systemer (Styring, Regulering og Overvågning) er oprettet i det tidligere Københavns Energi's SRO system og der arbejdes på, at de tre forskellige SRO-systemer, der nu er i HOFOR kan tilgås via en fælles platform. Dette forventes på plads omkring april 2013. Pumper og anlæg fra de øvrige forsyninger er oprettet i det drift- og vedligeholdelsessystem, EVA (Infor EAM 8.5), der blev brugt i det tidligere Københavns Energi. Der arbejdes med systematisk ledningsrenovering, som baseres på TV-inspektion.

FORVENTNINGER TIL FREMTIDEN

Vi har arbejdet på, at få en fælles strategi for regnvandshåndtering ved ekstrem regn på plads for København og omegn. Samarbejder med omkringliggende kommuner er meget vigtige, fordi oplandene hænger sammen og problemerne kun kan løses i fællesskab.

Der bruges energi på at pumpe spildevand og regnvand frem til rensningsanlæggene. Vi arbejder på at mindske energiforbruget, og på at basere energiforbruget på vedvarende energikilder. Målet er, at afløbsforsyningen er CO₂-neutral i 2025.

Vandkvaliteten i havneområderne skal fortsat forbedres i Sydhavnen og Kalveboderne i København.

PLAN FOR VINDMØLLER I KØBENHAVN

VIND OG SOLCELLER

Mio. kr.	2012	2011
Nettoomsætning incl. andre driftsindtægter	0,4	-
Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer	-0,3	-
Andre eksterne omkostninger	-6,2	-6,4
Resultat af kapitalandele i tilknyttede virksomheder	-1,4	-
Afskrivninger	-	-
Finansielle poster, netto	0,2	-0,1
Årets resultat før skat	-7,4	-6,5
Anlægsaktiver	111,2	4,9
Egenkapital	73,6	20,1
Årets investeringer	3,8	4,9

FORRETNINGSOMRÅDE

HOFOR Vind A/S blev stiftet i 2010. Selskabets formål er at forberede grundlaget for opstilling af vind- og solanlæg samt at opføre, eje, drive, finansiere og yde rådgivning om anlæg vedrørende vind- og solenergi. HOFOR's interesse i vind- og solenergi skal ses på baggrund af Københavns Kommunes klimaplan såvel som HOFOR's mulighed for at styrke virksomhedens profil og indtjeningsgrundlag.

Som den første hovedstad i verden skal København i 2025 være CO₂-neutral. Vindmøller er i den forbindelse udpeget som en af de væsentligste indsatser for at nå dette ambitiøse klimamål. Klimaplanens mål for vindmølleaktiviteter svarer til i alt ca. 360 MW eller flere end 120-130 store vindmøller i drift i 2025.

Borgerrepræsentationen har i 2011 givet HOFOR mandat til at opstille landmøller, kystnære havvindmøller samt til at deltage i partnerskaber, der kan byde på statslige havvindmølleudbud. Københavns Kommune kan stille garanti på op til 5,5 mia. kr. (2010-niveau) for HOFOR's vindmølleinvesteringer.

De første møller rejses i selve København og er planlagt til at gå i drift i 2013. Borgerne får mulighed for at købe andele og blive medejere af møllerne.

I en tæt by som København er der kun plads til et begrænset antal vindmøl-

ler, derfor omfatter vindmølleplanerne også placeringer uden for København, både på havet og på landjorden. Der er en lang række kommuner i Danmark, som har udpeget områder, der er velegnede til vindmøller. På havet vil HOFOR gerne rejse vindmøller i Øresund ud for København. Den kystnære placering er økonomisk fordelagtig, og understreger samtidig hovedstadens grønne profil og status som miljømetropol.

ÅRETS RESULTAT

Årets resultat blev et underskud på 7,4 mio. kr. før skat.

ÅRETS INVESTERINGER

Årets investeringer var på 3,8 mio. kr.

ÅRETS AKTIVITETER

Vindmøller i og uden for København

HOFOR's strategi for opstilling af vindmøller er opdelt i fire spor: Møller i København, møller uden for København samt kystnære møller og havvindmølleparker. Arbejdet med de fire spor har i 2012 haft karakter af forprojekter – det vil sige forberedelse af de tekniske løsninger samt sikring af de nødvendige politiske tilladelser fra myndigheder til at gå i gang med projektering og udbud. Hertil kommer arbejde med at opnå folkelig opbakning til projekterne.

Borgerrepræsentationen godkendte i november 2011 to VVM-redegørelser for opførelse af vindmøller i København. Heraf

er udbud af tre vindmøller på i alt 6,9 MW på Prøvestenen i København – blot tre km fra Rådhuspladsen – sat i værk i 2012.

Endvidere har HOFOR i samarbejde med en ekstern projektudvikler i 2012 udviklet to projekter uden for København. HOFOR har således i samarbejde med European Energy A/S påbegyndt opstillingen af fem vindmøller på 150 meter af i alt 15 MW ved Tjørneby på Lolland og tre vindmøller på 120 meter af i alt 6,9 MW ved Ravlundvej i Billund.

Møllerne i de tre projekter forventes idriftsat i 2013. Alle tre steder vil lokalbefolkningen blive tilbudt at købe ejendele i de nye møller. De borgere, der bor tættest på vindmøllerne får fortrinnsret, når andelene udbydes.

Solceller – et nyt forretningsområde

Københavns Kommunes Økonomiudvalg besluttede i juni 2012, at HOFOR kunne bruge op til to mio. kr. på at afprøve et nyt forretningskoncept, som skal hjælpe solcelleprojekter i københavnske boligforeninger på vej.

HOFOR's forretningskoncept består i at gøre det nemmere for boligforeningerne at beslutte og indkøbe solcelleanlæg. Konceptet er bygget op omkring en totalløsning, hvor HOFOR tilbyder både beslutningsgrundlag, myndighedskontakt, projektering, indkøb, drift og vedligeholdelse samt finansiering. HOFOR kommer ikke selv til at eje solcelleanlæggene, og elproduktionen fra solcelleanlægget tilhører boligforeningen.

Forretningskonceptet blev afprøvet i efteråret 2012, og på denne baggrund gav Borgerrepræsentationen i København HOFOR grønt lys for at udrulle projektet i fuld skala. I december 2012 blev reglerne for tilskud til opsætning af solceller imidlertid ændret, så den økonomiske gevinst for kunderne nu er knap så stor, som forudsat i den oprindelige business

case. Der arbejdes derfor i 2013 på at opsætte nye mål for projektet.

LANGSIGTEDE MÅL

Det er et mål for HOFOR at drive en rentabel virksomhed for vedvarende energi samt at medvirke til at opfylde Københavns Kommunes klimaambitioner.

HOFOR vil være veletableret på det danske marked for vedvarende energi og vil opfattes som en attraktiv, samfundsansvarlig samarbejdspartner. Det er endvidere virksomhedens mål, at HOFOR Vind A/S i 2025 har mindst 360 MW vindmøller under opførelse eller i drift (jf. målet i Københavns Kommunes klimaplan).

FORVENTNINGER TIL FREMTIDEN

I 2013 er målet, at HOFOR Vind A/S har opstillet møller på tre lokationer: Prøvestenen i København, Tjørneby på Lolland og ved Ravlundvej i Billund. De tre projekter er på i alt ca. 29 MW og forventes i drift i 2013.

HOLDING AKTIVITETER

Mio. kr.	HOFOR Holding A/S 1)		HOFOR Vand Holding A/ S 1)		HOFOR Spildevand Holding A/S 1)	
	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Resultat før skat	139,2	33,7	51,7	-	-22,9	-
Egenkapital pr. 31. december	4.428,0	3.305,0	2.112,9	-	4.277,8	-

1) Inkl. resultatandele i tilknyttede selskaber. Dog kapitalandele i HOFOR Albertslund Vand A/S, HOFOR Vand Brøndby A/S, HOFOR Vand Dragør A/S, HOFOR Vand Herlev A/S, HOFOR Vand Hvidovre A/S, HOFOR Vand Rødovre A/S og HOFOR Vand Vallensbæk A/S med virkning fra 1. juli 2012 og kapitalandele i HOFOR Spildevand Albertslund A/S, HOFOR Spildevand Dragør A/S, HOFOR Spildevand Herlev A/S, HOFOR Spildevand Hvidovre A/S og HOFOR Spildevand Rødovre A/S med virkning fra 17. december 2012.

HOFOR HOLDING A/S

HOFOR Holding A/S' hovedformål er at eje kapitalandele i følgende 100 pct. ejede dattervirksomheder: HOFOR Vind A/S med underliggende datterselskaber og HOFOR Fjernkøling A/S. Selskabet ejer herudover væsentlige kapitalandele i HOFOR Vand Holding A/S og HOFOR Spildevand Holding A/S. HOFOR Holding A/S ejede desuden kapitalandelen i KE Transmission A/S som blev afhændet til Energinet.dk pr. 20. august 2012.

Resultatet blev et overskud før skat på 139,2 mio. kr. en forbedring på 105,5 mio. kr. i forhold til 2011. Resultatet er påvirket af gevinst inkl. renter ved salg af kapitalandelen i KE Transmission A/S på 79,2 mio.kr. Salgssummen for aktierne

inkl. forretning af salgssummen udgjorde 993 mio. kr., hvoraf 10 pct. udbetales i efterfølgende år.

HOFOR VAND HOLDING A/S

HOFOR Vand Holding A/S's formål er gennem datterselskaber at drive forsyningsvirksomhed samt at varetage dermed beslægtede opgaver.

Selskabet blev stiftet den 1. juli 2012 ved indskud af kapitalandele i HOFOR A/S, HOFOR Albertslund Vand A/S, HOFOR Vand Brøndby A/S, HOFOR Vand Dragør A/S, HOFOR Vand Herlev A/S, HOFOR Vand Hvidovre A/S, HOFOR Vand København A/S, HOFOR Vand Rødovre A/S og HOFOR Vand Vallensbæk A/S.

HOFOR SPILDEVAND HOLDING A/S

HOFOR Spildevand Holding A/S's formål er gennem datterselskaber at drive forsyningsvirksomhed samt at varetage dermed beslægtede opgaver.

Selskabet blev stiftet den 18. december 2012 ved indskud af kapitalandele i HOFOR Spildevand Albertslund A/S, HOFOR Spildevand Dragør A/S, HOFOR Spildevand Herlev A/S, HOFOR Spildevand Hvidovre A/S, HOFOR Spildevand København A/S og HOFOR Spildevand Rødovre A/S.

ØVRIGE AKTIVITETER

Mio. kr.	HOFOR A/S		KE Transmission A/S	
	2012	2011	2012	2011
Resultat før skat	-0,4	-2,6	19,7	34,4
Egenkapital pr. 31. december	23,3	92,1	-	894,8

HOFOR A/S

HOFOR A/S' formål er at være administrations- og bemandingsselskab for selskaberne i HOFOR koncernen, herunder at levere drifts-, vedligeholdelses- og administrationsydelser samt anlægsarbejder til HOFOR Fjernvarme P/S, HOFOR Bygas P/S, HOFOR Fjernkøling A/S, HOFOR Vind A/S, HOFOR Vand Holding A/S med underliggende datterselskaber samt HOFOR Spildevand Holding A/S med underliggende datterselskaber. Desuden har selskabet leveret administrationsydelser til HOFOR Forsyning Holding P/S, HOFOR Holding A/S, KE Transmission A/S og HOFOR Forsyning Komplementar A/S

Selskabet leverer generelt disse ydelser på basis af de afholdte omkostninger til lagt en forrentning af selskabets egenkapital.

Ud over drifts-, vedligeholdelses- og administrationsydelser samt anlægsarbejder består selskabets aktiviteter primært i styring af anlægsprojekter for forsyningskunder, administration af tidligere tjenesteboliger m.v.

Årets resultat før skat udgør for regnskabsåret et underskud på 0,4 mio. kr., hvilket er en forbedring på 2,2 mio. kr. i forhold til 2011. Egenkapitalen udgør per 31. december 2012 23,3 mio. kr.

Selskabet har afhændet hovedparten af de tidligere tjenesteboliger. Salget og administrationen af tjenesteboligerne har påvirket resultatet positivt med 2,4 mio.kr.

Koncernens afregningssystem har været i EU-udbud. Ny afregningsmaskine forventes klar til brug medio 2013.

KE TRANSMISSION A/S

KE Transmission A/S's aktivitet bestod i at eje, drive og vedligeholde 132 kV transmissionsnettet i Københavns, Tårnby og Dragør kommuner. KE Transmission A/S havde bevilling til at udøve el transmissionsvirksomhed frem til år 2023. Transmissionsnettet anvendtes til at transportere el energi fra danske og udenlandske produktionsanlæg til overordnede knudepunkter i distributionsnettene.

Selskabet samarbejdede med det systemansvarlige selskab i Danmark, Energinet.dk og med øvrige østdanske transmissionselskaber om transporten af el energi.

Resultatet for perioden 1. januar til 20. august 2012 blev et overskud før skat på 19,7 mio. kr. Selskabet er afhændet pr. 20. august 2012 til Energinet.dk.

RISICI

HOFOR kortlægger og styrer risiko inden for koncernens forskellige forretningsområder efter koordinerede og ensartede metoder. De identificerede risici vurderes i forhold til sandsynlighed og konsekvens.

FORSYNINGSRISICI

Operational risiko

Operational risiko håndteres gennem investeringsplanlægning og tilstandsbaseret vedligeholdelse, vagtordninger, beredskabsplaner, procedurebeskrivelser og forsikringer.

Beredskabsplaner og procedurer

HOFOR har etableret beredskabsplaner på alle væsentlige områder knyttet til virksomhedens aktiviteter. I praksis dækker dette alt fra skader på anlæg og distributionsnet til hændelser forbundet med it-nedbrud og strømafbrydelser. Procedurebeskrivelser anvendes til oplæring og i forbindelse med uafhængig kvalitets-sikring af funktioner.

Indvindingstilladelser

HOFOR's vandindvindingstilladelser udløb formelt i 2010. Tilladelserne skal gives af de lokale kommuner, som dog først kan give tilladelserne, når de statslige vandplaner er endeligt vedtaget. Der er opstået forsinkelser med vandplanerne og således også med muligheden for at få fornyet tilladelserne. Derfor er virksomhedens tilladelser forlænget ved lov. Udskydelsen af indvindingstilladelserne giver problemer, da virksomhedens behov for at arbejde langsigtet ikke kan tilgodeses, når det gælder investeringer i vedligeholdelse af kildepladser, værker og distributionsnet.

Miljørisiko

Forurening af kildepladsezoner har stor betydning for HOFOR's indvindingsmuligheder og dermed vandforsyningen. Oprensning, afværgeboringer, renoveringer, nye boringer og eventuelt etablering af helt nye kildepladser kan være meget kostbart.

Selvom HOFOR gør alt for at undgå miljøskader, vil drift og anlægsaktiviteter altid

indebære en vis risiko. I tilfælde af eventuelle skader sørger HOFOR for oprydning hurtigst muligt.

FORRETNINGSMÆSSIG OG FINANSIEL RISICI

Forretningsmæssige risici

HOFOR driver aktiviteter inden for flere områder med vidt forskellig lovmæssig regulering. Ændringer i reguleringen kan have stor påvirkning på virksomhedens resultat, balance og finansielle stilling. HOFOR har derfor valgt at tage en aktiv rolle i relevante branchegrupper samt at holde en tæt dialog med de regulerende myndigheder.

Forsikret risiko

HOFOR's største risici vedrører driften af forsyningsnet og anlæg inden for forretningsområderne varme, bygas, vand, spildevand og fjernkøling. I vurderingen af risici er det valgt ikke at forsikre ca. 5.000 km. ledningsnet. Værdien af nettet er høj, og en forsikring vil derfor blive dyr, men da risikoen for skader anses for meget lille, har virksomheden fravalgt forsikring.

Alle risici bliver løbende vurderet, og forsikringerne justeres ved større ændringer. Seneste store ændring skete i forbindelse med dannelsen af HOFOR, hvor alle selskabers forsikringer blev samlet under samme forsikringsprogram.

Finansielle risici

Finansielle risici styres gennem bestyrelsesgodkendte risikopolitikker, samt løbende risikoovervågning og vurdering af virksomhedens eksponering.

Renterisiko

HOFOR's selskaber har lån og kreditter for i alt 9,9 mia. kr., der fordeler sig med 4,8 mia. kr. som obligationslån, 4,2 mia. kr. i banklån og 0,9 mia. kr. i udnyttede trækningstretigheder.

Banklånene er primært optaget i KommuneKredit mod garantistillelse af Kommunerne – hver Kommune for egen forsyning.

Koncernen arbejder aktivt med lånenes renteprofil - f.eks. ved at planlægge tidspunkt for låneoptagelse, og ved at optage lån med forskellige løbetider og rentebindinger.

Obligationslånene er optaget af HOFOR Vand København A/S og HOFOR Spildevand København A/S i forbindelse med refinansiering af tidligere gældsbreve til Københavns Kommune. Kommunen har givet tilsagn om at ville indskyde kapital i selskaberne for at sikre, at virksomheden er i stand til at betale renterne på obligationslånene.

Når der ses bort fra obligationslånene, er virksomhedens gennemsnitlige rentebinding 6,1 år, og den gennemsnitlige løbetid er 10,7 år. En stigning på 1 procentpoint på banklånene vil øge renteomkostningen med ca. 9,7 mio. kr., og for obligationslånene øges renteomkostningerne med ca. 48 mio. kr.

Likviditetsrisici

I overensstemmelse med brancheforeningernes vejledning opkræver HOFOR a'conto betaling 3 - 12 måneder forud hos størstedelen af virksomhedens kunder.

Kreditrisici

HOFOR's største kreditrisiko er på samarbejdsbankerne. I finanspolitikken er der opsat kriterier for hvilke banker, der må samarbejdes med, og hvilke transaktioner der må udføres. HOFOR eksponeres desuden for kreditrisici gennem salget til kunder, entreprenørprojekter og forudbetalinger til leverandører. Ved større udbud fremsender leverandøren i forbindelse med prækvalifikation sit regnskab med henblik på kreditvurdering. Langt de fleste projekter udføres af et fåtal af større entreprenørselskaber kendt gennem et langvarigt samarbejde. For at minimere risikoen for tab benytter HOFOR enten forudbetaling eller bankgaranti ved refusionsarbejder.

HOFOR's ARBEJDE MED SAMFUNDSANSVAR

Global Compact princip	Forpligtelser	Systemer
<p>Princip 1-6: Menneskerettigheder</p> <p>1. Virksomheden bør støtte og respektere beskyttelsen af internationalt proklamerede menneskerettigheder inden for virksomhedens indflydelsesområde.</p> <p>2. Virksomheden skal sikre, at den ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne.</p> <p>Arbejdstagerrettigheder</p> <p>3. Virksomheden bør opretholde frihed til organisation og anerkende arbejdstagers ret til kollektive forhandlinger.</p> <p>4. Virksomheden bør støtte afskaffelsen af alle former for tvangsarbejde.</p> <p>5. Virksomheden bør støtte en effektiv afskaffelse af børnearbejde.</p> <p>6. Virksomheden bør støtte afviklingen af diskrimination i arbejds- og ansættelsesforhold.</p>	<p>Personalepolitikker f.eks: Ny alkoholpolitik</p>	
	<p>Attraktiv arbejdsplads Rummelig arbejdsplads</p>	<p>Værdimåling God Ledelse God medarbejder</p>
	<p>Lærlinge/ elever</p>	
	<p>Ledige i praktik/ løntilskudsordninger/ fleksjobansættelse</p>	
	<p>Arbejds miljøpolitik</p>	
<p>Princip 7-9 Miljø</p> <p>7. Virksomheden bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer.</p> <p>8. Virksomheden bør tage initiativ til at fremme større miljømæssig ansvarlighed.</p> <p>9. Virksomheden bør opfordre til udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier.</p>	<p>Transportpolitik</p> <p>Drikkevandssikkerhed</p> <p>Miljøpolitik</p> <p>Indsatser i samfundet</p>	<p>ISO 22000 (DDS)</p> <p>ISO 14001</p>
<p>Princip 10 Anti-korruption</p> <p>10. Virksomheden bør modarbejde alle former for korruption, inklusiv økonomisk udnyttelse og bestikkelse.</p>	<p>Indkøbspolitik</p> <p>Kundevison/kundepolitik</p>	<p>Kundeambassadør</p>

Handlinger i 2012	Udvalgte resultater fra 2012
Revidering af alkoholpolitik	<ul style="list-style-type: none"> • Gå hjem møder med information • Behandlingstilbud • Sygefravær faldet til 4,78 dage pr. år pr. medarbejder
Handlingsplaner gennemført	<ul style="list-style-type: none"> • Medarbejderrabatter • Sundhedsforsikring • Medarbejdere med handicap
Nye elever antaget	<ul style="list-style-type: none"> • 4 elever startet i 2012
Kontakt med kommuner/andre aktører	<ul style="list-style-type: none"> • 25 i fleksjob eller på §56-aftale
Fokus på planlægning af arbejdsopgaver og opfølgning på nærved ulykker	<ul style="list-style-type: none"> • Markant fald fra 21 til 8 ulykker
<p>Fokus på intern transport, bl.a. el-biler</p> <p>Initiativer til besparelser på minimum 0,2 GWh</p> <p>VarmePlanHovedstaden 3 (VPH3)</p> <p>Genbrug af spildevand og brug af sekundavand</p> <p>Sommerluk.dk, Temamøder og konferencer</p> <p>Energi & Vandværkstedet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Deltagelse i Erhvervsnetværk Amager og indkøb af 4 el-biler og el-cykler • Samlet besparelse på 0,007 GWh i 2012 • Krav til bæredygtig biomasse • Sparet mellem 13.000-24.000 m³ rent vand årligt • Information og undervisning om Energibesparelser • 11.277 besøgende på Energi & Vandværkstedet
<p>CSR i indkøbspolitik</p> <p>Nyt klagekoncept</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bæredygtig emballage ved målere • Hurtigere og bedre registrering af klager, behandlet 62 kundehenvendelser

COMMUNICATION ON PROGRESS

SAMFUNDSANSVAR

HOFOR er bevidst om det ansvar som virksomheden udøver i samfundet, herunder hensynet til virksomhedens kunder, medarbejdere, miljø og klima. Derfor har HOFOR en CSR-strategi som støtter op om forretningsstrategien. Frem mod 2015 har vi valgt fire fokusområder for vores CSR-arbejde: Påvirkning af rammevilkår, HR, Indkøb, samt Miljø & Klima.

I HOFOR arbejder vi således med samfundsansvar på flere områder og planer. Flere af de aktiviteter, der er beskrevet andre steder i denne rapport, har et samfundsansvarligt sigte. Det drejer sig blandt andet om vores indsatser inden for klimatilpasninger og arbejdet hen imod en CO₂-neutral forsyning.

Dette afsnit beskriver HOFOR's mange øvrige aktiviteter i forhold til samfundsansvar, herunder påvirkning af samfundet, vores kunder, medarbejdere, ansvarligt indkøb samt klima & miljø.

Omkring klima & miljø har der specielt været fokus på, hvordan hovedstadsområdet fremover kan håndtere massive regnskyl på tværs af kommunegrænser og for energiforsyningen i hovedstaden er der udarbejdet en ny Varmeplan. Det har vist sig vanskeligt at få de nødvendige muligheder for at rejse vindmøller. Der har derfor været arbejdet på at påvirke rammevilkår.

Virksomheden har i 2012 ansat elever og lærlinge og nedbragt antallet af arbejdsulykker fra 21 til 8. Indkøbsfunktionen har i det forløbne år haft fokus på at indkøb sker på en økonomisk, juridisk, miljømæssig og sikkerhedsmæssig forsvarlig måde. Omkring det interne miljøarbejde har der været projekter med fokus på genbrug af spildevand samt sekundavand og i forbindelse med fusionen er det udgåede arbejdstøj sendt til genbrug i et job- og aktivitetscenter.

Virksomheden har deltaget i en række seminarer og konferencer om fjernvarme

og transport, undervist i vandbesparelser og energibesparelser på møder, via elektroniske medier og på vores forskellige undervisningsfaciliteter i Hovedstadsområdet.

Virksomheden har i 2012 gennemført en fusion og som konsekvens heraf et navneskift. Den vedtagne CSR-strategi for Københavns Energi er gældende for HOFOR, ligesom medlemskabet af Global Compact overgår fra Københavns Energi til HOFOR. Rapporteringen dækker så vidt muligt HOFOR i det omfang data har kunnet fremskaffes. Det er noteret de steder, hvor data kun dækker det tidligere Københavns Energi.

INDSATSER I SAMFUNDET

Påvirkning af rammevilkår

HOFOR søger løbende at give input til udviklingen af politikker inden for virksomhedens interesseområder. Arbejdet foregår dels direkte med kontakt til myndigheder og politikere, dels indirekte gennem brancheorganisationer som DANVA, Dansk Fjernvarme og Dansk Industri. I 2012 har indsatsen fortsat været koncentreret om klimatilpasning, herunder skybrudsindsatser, samt forsyningsplaner til en ny bæredygtig bydel i Nordhavn. Virksomheden havde også i 2012 besøg af Miljøminister Ida Auken til et debattmøde om drikkevandsbeskyttelse og klimatilpasning. Endvidere er der arbejdet for at få mulighed for at etablere kystnære vindmøller, samt andre vedvarende energiløsninger.

Udvidet arbejde med biomasses bæredygtighed

HOFOR ønsker mere biomasse ind i hovedstadens energiforsyning i stedet for kul. Det vurderes at være ansvarligt, da der er nok mængder bæredygtig biomasse til rådighed. Lige nu er det træpiller, halmpiller og halm. I fremtiden vil det også være flis fra skov, haver og parker. HOFOR arbejder løbende for at sikre, at

det er den mest bæredygtige biomasse, der bruges ved at stille krav til varme-producenterne. Desuden arbejder vi for, at den bruges så effektivt som muligt, det vil sige fortrinsvis til kraftvarme. I de to igangværende analyser for henholdsvis Varmeplan Hovedstaden 3 og et nyt flis-kraftvarmeværk på Amager, ser vi på, hvordan vi i fremtiden sikrer bæredygtig biomasse til fjernvarmeforsyningen i hovedstaden.

Information om energibesparelser

HOFOR har også i 2012 ved mange forskellige lejligheder fortalt om energibesparelser, bl.a. på beboermøder, netværksmøder, ved at modtage fagfolk eller ved gå-hjem-møder samt med indlæg på konferencer om Energi og fremme af fjernvarme.

Skru ned for sommervarmen

En af kampagnerne om energibesparelser omhandlede sommerlukning af fjernvarmeanlæg. Kampagnen er landsdækkende med inddragelse af andre forsyningselskaber, NGO'er, kommuner og virksomheder. Sommerluk.dk skabte god omtale i medierne, og fik derved sat fokus på energibesparelser hos private og virksomheder, også uden for HOFOR's forsyningsområde. Kampagnen gentages i 2013.

Genbrug af spildevand i rensningsanlæg

På HOFOR's rensningsanlæg i Dragør bruges der vand i flere af processerne. Og hvorfor bruge rent drikkevand, når man lige så godt kan bruge rensset spildevand? På rensningsanlægget bruges der rensset vand i tre processer: Til spuling af kludepressen, der presser papir, vatpinde mv. sammen, så det kan køres til dagrenovation. Desuden bruges der vand i en sandvasker, hvor man fjerner det biologiske materiale fra sandet, og efter spuling ledes vandet tilbage i anlægget igen. Endelig benyttes der vand i processen med afvanding af overskudsslam, så slammet efterfølgende er nem-

mere at centrifugere tørt. Genbrug af rensset spildevand sparer ca. 5.000 m³ rent drikkevand om året.

Sekundavand i spulevogne

Vand fra afværgeboringer kan ikke bruges som drikkevand. En afværgeboring er en boring ved en forureningskilde, hvorfra der oppumpes forurenede grundvand. Afværgeboringen sikrer, at forureningen i grundvandet ikke spredes sig til f.eks. drikkevand, badevand eller recipienter. Men det kan godt bruges til at spule kloakledninger med. På spildevandsanlæggene i Herlev og Hvidovre findes der tappesteder, hvor spulevogne kan påfylde sekundavand fra afværgeboringer. Vandet renses via et aktivt kulfilter og opbevares i tanke på anlæggene. Her henter såvel HOFOR's egne som eksterne spulebiler gratis sekundavand. Ingen af HOFOR's fire spulevogne benyttes rent drikkevand til ledningsspuling, så der spares årligt ca. 2-6.000 m³ rent vand pr. vogn. Ved spuling af særligt store ledninger benyttes genbrugsvogne, hvor det samme vand kan bruges igen og igen. En af HOFOR's fire spulebiler er en genbrugsvogn.

Våde enge renser regnvand

I Egelundsparken i Albertslund bidrager våde enge til at forsinke og rense regnvand, før det ledes ud i Store Vejle Å. I forbindelse med udbygning af Ballerup motorvej får HOFOR behov for yderligere kapacitet til afledning af regnvand. I stedet for at lede regnvand direkte ud i

Store Vejle Å ledes det i stedet først ud over en eng, hvis særlige bakterier nedbryder miljøfremmede stoffer, før vandet ledes videre. Desuden ledes vandet langsomt ud i åen og beskadiger derfor ikke eksisterende beplantning og fauna, hvilket ellers kan ske ved kraftige regnskyl. Endelig kan de våde enge ses som et naturgenopretningsprojekt, idet den slags biotoper efterhånden er et særsyn i Danmark.

Arbejdstøj får nyt liv

Job- og Aktivitetscenter Vestegnen

beskæftiger fysisk- og psykisk handicappede fra hele Hovedstadsområdet. I forbindelse med fusionen i HOFOR har centeret fået det gamle arbejdstøj med de tidligere forsynings navnetræk. Undervejs har der været mange overvejelser om, hvordan og ikke mindst af hvem arbejdstøjet kunne bruges. Det var vigtigt, at det var et sted, hvor der blev holdt styr på, at der blev sat nye logoer på tøjet, eller de gamle blev fjernet, så tøjet ikke kunne misbruges.

På Aktivitetscenteret har de et syværk-

Medarbejderdata	2012	2011
Antal fuldtidsmedarbejdere	810	694
Ansatte med overenskomst eller tjenestemænd	86,9 %	89,9 %
Ansatte uden overenskomst	13,1 %	10,1 %
Ansatte: kvinder/mænd	30 % / 70 %	32 % / 68 %
Ledelsen: kvinder /mænd	22 % / 78 %	28 % / 72 %
Aldersfordeling i år: <30 / 30-50/ >50	4% / 51% / 45 %	3% / 55 % / 42 %
Medarbejderomsætning	9,2 %	7,4 %

Data for 2011 er kun for det tidligere Københavns Energi. Data for 2012 dækker Københavns Energi i første halvår og HOFOR i andet halvår.

sted, hvor de kan sy og designe deres egne logoer til tøjet. Der er 50-60 brugere, der går i arbejdstøj til daglig og tøjet er med til at skabe arbejdsidentitet blandt brugerne. Pengene, centeret sparer på arbejdstøj, kommer brugerne til gode på andre områder.

KUNDER

Behandling af klager

Ved årsskiftet tog HOFOR et nyt klagekoncept i brug, som sikrer en hurtigere og bedre registrering af kundeklager. Dermed får vi mere værdifuld viden om, hvad vi kan gøre bedre for at få tilfredse kunder. Når vi fanger klagerne i tide, kan vi undgå, at de udvikler sig til problemer.

I starten af året blev der navnlig klaget over generne fra de mange gravearbejdere, der præger bybilledet i forbindelse med ledningsomlægninger ved metrobyggeriet og udskiftning af varmerør pga. dampkonvertering. Kunderne klagede over larm fra maskiner om natten og dårlig information. HOFOR tog klagerne alvorligt og udsender nu nyhedsbreve til de lokale medier, hvilket har medført færre klager og læserbreve. Vi har desuden udbygget informationen om gravearbejderne på vores hjemmeside, samt ved bedre skiltning og information på opslag i de berørte områder.

Hvis en kunde har fået et svar på en henvendelse, som kunden ikke er tilfreds med, kan kunden henvende sig til HOFOR's kundeambassadør. Kundeambassadøren gennemgår herefter sagsforløbet og sikrer, at kunden har fået en ordentlig og fair behandling. Kunderne kan også kontakte kundeambassadøren, hvis de har forslag til forbedring af kundebehandling eller andre forretningsgange.

Kundeambassadøren fik i 2012 henvendelser fra 62 kunder, det er et fald i forhold til 2011. Klagerne vedrørte alt fra spørgsmål og forslag til HOFOR's hjemmeside til klager over hændelser i

forbindelse med driften eller et svar på en henvendelse.

Kundeambassadøren kan kontaktes via mail, brev eller direkte fra vores hjemmeside www.HOFOR.dk.

MEDARBEJDERE

HOFOR ønsker at være en attraktiv arbejdsplads med fokus på resultater, udvikling og engagement. Vi beskæftiger 810 medarbejdere inden for mange forskellige faggrupper.

Rummelig arbejdsplads

HOFOR er en rummelig arbejdsplads og der er plads til medarbejdere med nedsat erhvervsevne - både medarbejdere, der er blevet fastholdt på trods af deres nedsatte erhvervsevne, og medarbejdere, der er ansat på trods af nedsat erhvervsevne.

I Drift vand er eksempelvis ansat en medarbejder med et hørehandicap. De kommunikationsmæssige udfordringer løses med brug af forskellige metoder. Der kommunikeres skriftligt via elektroniske løsninger, tablet PC, mobiltelefon og almindelig PC, derudover gøres der brug af tolkebistand ved møder. Der overvejes kurser for kollegaer og ledere i tegnsprog, for på den måde at styrke det daglige samarbejde.

Ved udgangen af 2012 var der i HOFOR ansat 14 personer i fleksjob, 1 person i jobtræning, hvor der gives løntilskud og 11 personer med § 56-aftaler (§ 56-aftaler giver via refusion mulighed for at fastholde medarbejdere med øget sygefravær pga kroniske eller langvarige lidelser).

Ligestilling på ledelsesposter

I december vedtog folketinget et lovforslag gældende for de største virksomheder i Danmark vedrørende indførelse af måltal og politikker for det underrepræsenterede køn på ledelsesposter. Flere af selskaberne i HOFOR koncernen, er

omfattet af loven og HOFOR har igangsat arbejdet med opstilling af måltal og ligestillingspolitik.

Udvikling af ledere

"God Ledelse", som alle chefer og ledere bliver vurderet efter, er i 2012 blevet ajourført i forhold til den nye koncernstrategi således, at vi har fået en ny udgave, der er i overensstemmelse med de krav og forventninger, der opstilles i denne.

I forbindelse med udarbejdelse af den nye udgave, har der været en drøftelse af "ønskekultur" i HOFOR - altså den indstilling eller holdning som ledere og medarbejdere bør have i forbindelse med udførelse af deres arbejdsfunktioner.

Udvikling af medarbejdere

Der gennemføres PULS (PersonaleUdviklings og LønSamtaler) for alle chefer, ledere og medarbejdere en gang årligt. PULS evalueres løbende på form og indhold, hvilket er blevet gjort i 2011. På baggrund af evalueringen er der sket flere ændringer, med hensyn på at udvikle, forenkle og forbedre materialet og systemet, som er blevet brugt til PULS 2012 - i november/december måned 2012 og januar/februar måned 2013.

Pendanten til "God Ledelse" er på medarbejdersiden "God Medarbejder", som er blevet implementeret i virksomheden i 2012. Generelt er "God Medarbejder" blevet godt modtaget, men er på samme måde som PULS (som ovenfor beskrevet) blevet evalueret og derfor også yderligere forbedret.

Tilbud til medarbejdere

HOFOR tilbyder en række produkter, der betales over bruttolønnen, som f. eks. avisabonnementer, erhvervskort m.m. Vi har, som i tidligere år, i løbet af 2012 gennemført to runder, hvor medarbejderne kunne vælge de forskellige produkter - dette har mange medarbejdere benyttet sig af.

Derudover har HOFOR en massageord-

ning, som giver medarbejderne mulighed for massage til favorable priser. I efteråret 2011 tegnede det tidligere Københavns Energi kontrakt med en ny udbyder af massageordningen, som startede den 1. januar 2012. I forbindelse med fusionen, og derved udvidelse af lokationer i virksomheden, er ordningen ligeledes etableret på nye lokationer.

Hertil kommer, at vi gennem en indkøbsordning kan tilbyde vores medarbejdere rabat på en række produkter og ydelser.

HOFOR tilbyder også sine ansatte en sundhedsforsikring. Sundhedsforsikringen er et supplement til de tilbud, som medarbejderne kan få via det offentlige sundhedssystem. Men bl.a. fordi undersøgelses- eller behandlingsprocessen i de fleste tilfælde igangsættes inden for 10 arbejdsdage, sikrer den medarbejderne både grundig sundhedsfaglig hjælp og hurtig behandling.

Elever/lærlinge

HOFOR ønsker at fastholde fokus på nødvendigheden af praktikpladser og uddannelsen af elever og lærlinge. I fortsættelse af ansættelsen af fire elever og en lærling i 2011, er der i 2012 ansat yderligere fire elever. Der er, som sidste år, udarbejdet uddannelsesforløb og tilknyttet oplæringsansvarlige i de sektioner/afdelinger, hvor eleverne er tilknyttet i turnusordninger. På denne måde sikres det, at de får en allround indførelse i arbejdet.

Alkoholpolitik

I løbet af året er HOFOR's alkohol- og rusmiddelpolitik revideret, så den er blevet mere tidssvarende.

Formålet med den nye alkohol- og rusmiddelpolitik i HOFOR er først og fremmest at skabe en personalepolitisk ramme til at forebygge, at et misbrug opstår og til at hjælpe en medarbejder med at komme ud af sit overforbrug eller sin afhængighed ud fra hensynet til:

- Medarbejderens tryghed og trivsel,

- Drifts- og sikkerheden på arbejdspladsen, samt
- Virksomhedens image – kunder, samarbejdspartnere og borgere

HOFOR ser det som en naturlig del af den samlede personalepolitik at hjælpe og støtte medarbejdere, som har et overforbrug eller er afhængig til at komme ud af dette. Der findes derfor forskellige behandlingstilbud, som kan tilbydes medarbejdere så overforbrug eller afhængighed kan afhjælpes.

Arbejds miljødata	2012	2011
Antal arbejdsulykker med fravær	8	21
Antal dødsfald som følge af arbejdsulykke	0	0
Frekvens af arbejdsulykker pr. 100 medarbejdere	1,11	3,15
Frekvens af tabte arbejdsdage i fm. arbejdsulykker pr. 100 medarbejdere	8,73	20,4
Frekvensen af arbejdsbetingede lidelser pr. 100 medarbejdere	0,28	0,15

Data for 2011 dækker alene det tidligere Københavns Energi. Data for 2012 er fra 1. jan - 30. juni for Københavns Energi, fra 1. juli - 31. dec for HOFOR.

Akutjob

Den 24. oktober 2012 indgik regeringen en aftale om akutjob med DA og de offentlige arbejdsgivere KL og Danske Regioner. I den forbindelse opfordrede DI alle medlemsvirksomheder til at slå ledige stillinger op som akutjob i alle de tilfælde, hvor det er relevant. Efter ovenstående aftale og vedtagelse af lovgivningen, har HOFOR slået alle stillinger op som akutjob, på henholdsvis HOFOR's hjemmeside, Jobindex og Jobnet.dk. For nuværende er der ansat en medarbejder under ordningen.

Sygefravær og sygefravær i forbindelse med arbejdsulykker

Det tidligere Københavns Energi har i flere år arbejdet med at nedbringe sygefraværet. I 2012 var sygefraværet 4,78 dage i gennemsnit pr. medarbejder (excl. langtidsfraværet og lør- og søndage), til forskel fra 2011 på 5,28 dage i gennemsnit pr. medarbejder. Der er således tale om en relativ markant positiv udvikling, begrundet i stort fokus på området. (Data for 2012 er beregnet fra 1. jan-30. juni for KE, fra 1. juli-31. dec for HOFOR.)

Arbejds miljø

I sidste halvdel af 2012 er der i forbindelse med fusionen, iværksat et stort arbejde med at kortlægge arbejdsmiljøforhold på samtlige fusionerede lokaliteter i HOFOR. Dette arbejde vil fortsætte primo 2013 og ud fra kortlægningen vil der blive udarbejdet handlingsplaner, således at samtlige områder i HOFOR har samme høje arbejdsmiljøstandard. Endvidere er der afholdt et ekstraordinært møde for Miljø- og Arbejds miljøorganisationen som følge af fusionen.

Der er i 2012 registreret 8 arbejdsulykker med fravær mod 21 arbejdsulykker med fravær i 2011. Det markante fald i arbejdsulykker skyldes en stor indsats og fokus på området. Arbejds miljøet er i høj grad blevet en del af planlægningen af arbejdsopgaver, f.eks. ved tavlemøder. De enkelte arbejds skader behandles på

de kvartalsvise arbejdsmiljøudvalgsmøder, hvor især forebyggelse omkring de enkelte skader drøftes. Der har fortsat været stor fokus på "nærved ulykker".

Samtlige handlingsplaner fra Arbejds PladsVurderingen, APV, i 2011 er nu gennemført og opfølgning viser generel god tilfredshed. Der er iværksat forberedelser til APV kortlægning i 2013.

Psykisk arbejdsmiljø

HOFOR har vedtaget en stresspolitik for at mindske risikoen for, at medarbejdere gennem længere tid er udsat for sundhedsskadelig stress. Desuden ønsker vi, at så mange, ledere som medarbejdere, kan håndtere sundhedsskadelig stress, fordi stress både påvirker den stressramte og kollegerne, hvilket får indflydelse på både arbejdsindsats og arbejdsmiljø.

Virksomhedens mål i forhold til stress er, at vi

- vil være opmærksomme på stress hos enkeltpersoner og i arbejdsgrupper – og vi tør også tale om det.
- aktivt vil modvirke stress i dagligdagen
- vil sikre en klar og tydelig ansvarsfordeling i håndtering af stress
- vil have klare retningslinjer for, hvordan vi håndterer stress, når vi opdager det.

I foråret 2012 har Arbejdstilsynet været på virksomhedsbesøg i administrationen i det tidligere Københavns Energi. Besøget medførte bemærkninger om udvalgte medarbejdergruppers udfordringer med arbejdsmængde og håndteringen heraf. For at løse dette iværksatte virksomheden en række handlinger, eksempelvis blev lean processen speedet op i nogle afdelinger. Der blev strammet op på målstyring af ressourcer og håndteringen af flex overskud. Efter de iværksatte handlinger fik HOFOR en grøn smiley fra Arbejdstilsynet.

Kemikalier

I 2012 har vi fortsat det store arbejde med at sortere og foretage oprydning af

kemiske produkter på samtlige lokationer i HOFOR. Alle resterende produkter er oprettet i en ny kemidatabase samt i fælles indkøbskatalog. På den enkelte lokation arbejdes der med tilrettede brugsanvisninger til de enkelte produkter. Dette arbejde har medført en betragtelig reduktion i brug og opbevaring af faremærkede produkter.

Byggeherre ansvar

Tidligere har HOFOR typisk overdraget sikkerhedsarbejdet til enten entreprenør eller rådgiver. For at leve op til sit ansvar som byggherre, har HOFOR selv forestået sikkerhedskoordinering og tilsyn med sikkerheden på stort set samtlige anlægsarbejder i 2012. Dette vurderes at have medført en betydelig højnelse af sikkerhed og sundhed på HOFOR's anlægsarbejder.

INDKØB

Indkøbspolitik

I starten af 2012 blev Indkøbspolitikken vedtaget af Virksomhedsledelsen efter en række workshops, hvor de indkøbstunge chefer var involveret.

CSR er i indkøbspolitikken fremhævet på følgende måde: "Indkøb i HOFOR skal foretages på en økonomisk, juridisk, miljømæssig, etisk og sikkerhedsmæssig forsvarlig måde" og "HOFOR har valgt at tilslutte sig Global Compact og derigen nem tilkendegivet, at vi har et aktivt arbejde med CSR i forhold til vores leverandører. Dette vil vi gøre ved løbende at arbejde med målrettede indsatser på udvalgte områder, hvor det har relevans, giver forretningsmæssig mening og er muligt at følge op. Indsatsen kan variere fra område til område, og vil kunne være alt fra krav til samarbejder og vil kunne være fokuserede i kortere eller længere perioder".

Dette vil vi sætte fokus på ved, at vi i starten af 2013 igangsætter et projekt, som i første omgang skal afdække og

prioritere indsatsen ift. CSR og indkøb i HOFOR.

Bæredygtig emballage ved indkøb af målere

Der er udarbejdet en aftale med de fleste af HOFOR's målerleverandører om at bruge genbrugs plastkasser således, at der undgås pap og plastik spild, hver gang der leveres en måler.

KLIMA & MILJØ

Indsatser omkring klima og miljø ligger højt på HOFOR's agenda. Det afspejles i virksomhedens concernstrategi, og det ses af de konkrete mål, som udarbejdes i virksomhedens forskellige afdelinger og funktioner.

I HOFOR arbejder vi hele tiden på at nedbringe vores eget energiforbrug, og dermed den tilhørende CO₂ - påvirkning. Desuden skaber vi løbende miljøforbedringer, og forebygger forurening ved at stille krav til vores leverandører og til egen adfærd.

Miljøcertificering ind under ét samlet ledelsessystem

I dag er HOFOR certificeret efter de internationale standarder ISO 14001 på miljøområdet, og ISO 22000 vedrørende dokumenteret drikkevandssikkerhed.

I gennem 2012 er der arbejdet på at etablere et samlet ledelsessystem for HOFOR, hvor foreløbig yderligere to certificerede områder kommer til at indgå. Det

drejer sig om arbejdsmiljø efter standarden OHSAS 18001, og dokumenteret spildevandssikkerhed efter ISO 9001.

Ledelsessystemet er bygget op omkring HOFOR's forretningsprocesser, og omfatter ledelse på alle niveauer i virksomheden.

Arbejdet med dokumenteret spildevandssikkerhed (DSS) foregår i et tæt samarbejde med Lynettefællesskabet I/S. Blandt andet er risikovurderingerne og DDS planer udført i samarbejde med Lynettefællesskabet I/S og der afholdes løbende koordineringsmøder.

HOFOR forventer, at det samlede ledelsessystem er etableret og klart senest ved udgangen af 2014.

Miljø- og arbejdsmiljøpolitik

HOFOR arbejder efter en nedskreven miljø- og arbejdsmiljøpolitik. Behov for ændring af politikken vurderes ved den årlige ledelsesevaluering i foråret.

I 2012 er der ikke foretaget ændringer af miljø- og arbejdsmiljøpolitikken, som du kan finde på vores hjemmeside www.HOFOR.dk

Energi- & Vandværkstedet

HOFOR driver i samarbejde med Miljøtjenesten i Københavns Kommune

Energi- & Vandværkstedet ved Damhusøen. I 2012 var der 11.277 besøgende, som benyttede de forskellige faste undervisningstilbud om energi- og vandforsyning. Andre gæstede stedet i forbindelse med særarrangementer og workshops.

I april 2012 indviede Energi- & Vandværkstedet et nyt udstillingsområde om den fremtidige vision for energiforsyningen til København, som er CO₂neutralitet i 2025. Besøgende kan her opleve og arbejde med konsekvenserne af vores sammensætning af energikilder, transport og privatforbrug på CO₂ udledningen gennem blandt andet forskellige modeller for biogas fra spildevandsslam, biomasse-fyret kraftværk, fjernkøling baseret på havvand, vindmøller, solenergi, mv. Disse teknologier afspejler mange af de udviklingsprojekter som blandt andet HOFOR arbejder med for at understøtte fremtidsvisionen.

Unge journalister fra Frankrig, Tyskland, Montenegro, Canada og Rumænien lagde i oktober vejen forbi Energi- & Vandværkstedet. De unge havde hver især vundet deres nationale "Litter Less Campaign 2012" konkurrence. Energi- & Vandværkstedet faciliterede i denne anledning en intensiv workshop, hvor de unge kunne udveksle erfaringer om miljøproblematikker og affaldshåndtering i deres hjemlande.

Hvor kommer drikkevandet fra, og hvordan renses vi det? Under KulturNatten kunne nysgerrige sjæle møde Energi- & Vandværkstedet på Det Europæiske Miljøagentur, under temaet vand og flagermus. Her kunne store og små gå på opdagelse i vandets vanvittige verden, og finde ud af, hvor vandet i vandhanen kommer fra. Med interaktive modeller kunne man desuden teste vandets kredsløb i samfundet, og opleve hvordan vandboringerne går gennem jordlagene under København, ned til grundvandet i kalken.

Agendacenter Albertslund

HOFOR (Vand Albertslund A/S) bidrager til driften af Agendacenter Albertslund, som laver borgerrettede aktiviteter, bl.a. omkring nedbringelse af vandforbruget. Engagementet i centret fortsætter efter fusionen, og målet for arbejdet er fortsat et gennemsnitligt vandforbrug under 100 liter pr. person pr. dag.

Vandetsvej.dk

HOFOR driver sammen med otte andre forsyninger og spildevandscentre i Danmark undervisningssitet vandetsvej.dk. I 2012 blev der udarbejdet en ny lærervejledning til sitet efter de nyeste pædagogiske metoder, og vandetsvej.dk deltog i årets to store skolemesser i Roskilde og Århus.

Energiforbrug

HOFOR's produktion, drift og services involverer en lang række miljøforhold, som alle løbende overvåges af HOFOR selv samt af virksomhedens eksterne auditor.

Energiforbrug - med tilhørende udsendelse af CO₂ til luften - udgør det væsentligste miljøforhold i HOFOR. Energiforbruget knytter sig primært til virksomhedens mange pumpeaktiviteter, men en række øvrige kilder f.eks. transport bidrager, om end i mindre grad, til HOFORs samlede forbrug af energi. Energiforbruget til pumpedrift er et primært fokusområde for energioptimering fremadrettet.

Det fremgår af concernstrategien, at virksomheden i strategiperioden 2011-2015 vil reducere sit egetforbrug af energi med minimum 1 GWh svarende til mindst 200.000 kWh pr. år. Set i lyset af fusionen er målene under revision.

Det tidligere Københavns Energi har i en årrække haft et gennemsnitligt årligt el-forbrug på ca. 30 GWh. Trods en udvidelse af aktiviteter og idriftsæt-

telse af større anlæg f.eks. Fjernkøling og fjernvarmetunnelen, er el-forbruget for virksomheden ikke steget markant i perioden.

Energiforbruget i administrationsbygningen (Vejlandshuset) er i 2012 på 115 kWh/m². Det er et forholdsvist højt forbrug, men forklaringen ligger i at vi har vores serverdrift internt i huset. Vi arbejder med projekt grøn IT som vi forventer, kan reducere el-forbruget med ca. 10 pct.

Generelt har der været arbejdet meget med energiforbruget i administrationsbygningen. Fjernvarmeforbruget i bygningen ligger forholdsvis lavt sammenlignet med nøgletal for kontorbyggeri. I 2012 var varmeforbruget på 53 kWh/m².

På forsyningsiden har vi et energiforbrug for levering af drikkevand på ca. 0,3 kWh/m³ og for transmission af spildevand på ca. 0,2 kWh/m³. For både drikkevand og spildevand ligger vi lavt i forhold til branchen. (Nøgletal er baseret på data for det tidligere Københavns Energi)

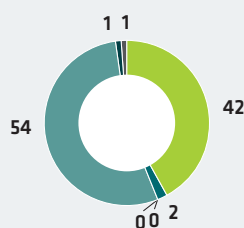
I 2012 opnåede HOFOR en reduktion i virksomhedens egetforbrug af energi på 7.000 kWh pr. år ved el-besparelser på Slingerup Vandværk. Energi-besparelsepotentialet på egetforbruget for 2012 var som udgangspunkt meget højt. Men virksomhedsfusionering m.m., bevirkede, at der ikke kunne afsættes ressourcer til gennemførelse af planlagte tiltag. Tiltagene er derfor planlagt gennemført i 2013.

I forhold til virksomhedens strategiske mål, om at opnå en samlet besparelse på 1 GWh på egetforbruget af energi i perioden 2011 - 2015, så ser dette mål stadig ud til at blive indfriet.

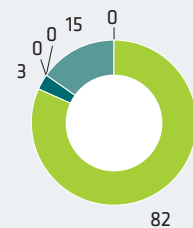
Den interne transport er et andet område der bidrager til udledning af CO₂. Gennem HOFORs Transportpolitik arbejder vi målrettet med at nedbringe miljøbelastningen fra transport ved konstant fokus

Fordelingen af luftforurening fordelt på forbrug

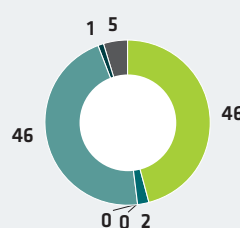
Udledning af CO₂ fra HOFOR fordelt på forbrug

Udledning af SO₂ fra HOFOR fordelt på forbrug

Udledning af NO_x fra HOFOR fordelt på forbrug

HOFOR's energiforbrug fordeler sig på el, benzin og diesel til transport samt fyringsolie, naturgas og fjernvarme til opvarmning. Det ses, at forbrug af el og fyringsolie giver anledning til størstedelen af emissionerne.

på optimering af kørsel, samt brug af alternative transportmuligheder. Der er i 2012 indkøbt 4 el-biler og i Varmeforsynings mælerafdelingen er der indkøbt el-cykler til medarbejderne. Udover miljøgevinsten, giver el-cyklerne mulighed for at medarbejderne kan komme hurtigere frem i indre by, de skal ikke tænke på parkering og alligevel har de mulighed for at medbringe de målere og materialer de har brug for i arbejdet. HOFOR er endvidere medlem af Transportnetværk Amager som fungerer som inspiration til nye transporttiltag.

Jordhåndtering

Håndtering af jord fra gravearbejder i forbindelse med nyanlæg og reovering af forsyningsledninger er et væsentligt miljøforhold, som HOFOR styrer og overvåger. Vi ønsker bl.a. at minimere brugen af nye materialer ved at genanvende den opgravede jord (sand og grus som fyld over rørene/ledningerne) samt at minimere transporten af jord.

Det bedste er, når den opgravede jord forbliver på stedet og genfyldes, så unødigt transport af jord og anvendelse af nye materialer undgås. Af hensyn til blandt andet trafikken samt beboere i områder, hvor gravearbejderne foregår, er det dog oftest ikke muligt, at jorden forbliver på stedet indtil genfyldningen. Det er i disse tilfælde nødvendigt at

bortkøre opgravet jord direkte til jordmodtageanlæg. Vi bestræber os på, at noget af denne jord kan køres tilbage og fyldes i vores ledningsgrave. Dette sker ved, at vores jordentreprenører henter den egnede og kontrollerede jord igen hos modtageanlæggene, og fylder den i vores ledningsgrave i gader og veje.

I 2012 blev 6,7 pct. af jord fra det tidligere Københavns Energis aktiviteter genanvendt. Målet om en genanvendelsesgrad på 5 % blev opfyldt, men det høje niveau fra 2011 kunne ikke holdes. I 2012 har der været fokuseret meget

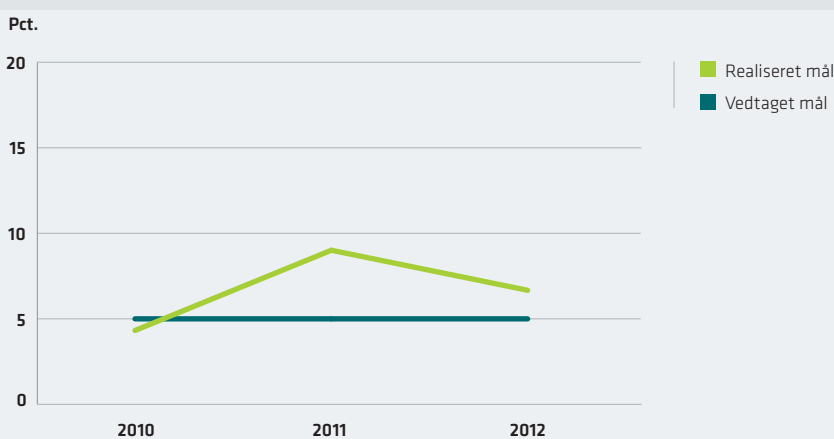
på at den jord der genanvendes er ren jord fra egne gravearbejder og det har nedbragt den mulige mængde til genanvendelse.

I forbindelse med fusionen vil der i 2013 være fokus på at undersøge muligheden for genanvendelse af jord fra de fusionerede partnere. Målet om genanvendelse tages derfor op til revision.

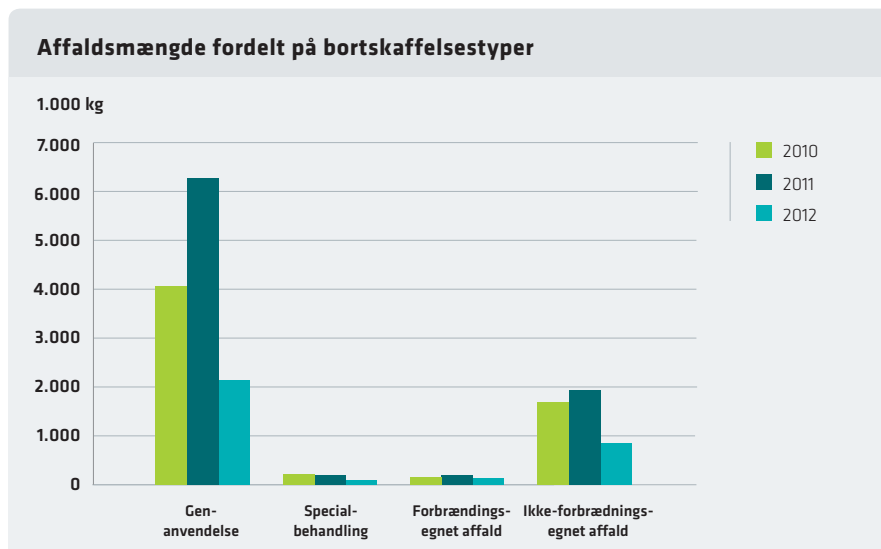
Affaldshåndtering

HOFOR havde i 2012 en total affaldsmængde på 3,2 mio. kg, fordelt på fire affaldskategorier: Genanvendelse, specialbehandling (farligt affald), forbræn-

Genanvendelsesgraden af jord

Figuren viser genanvendelsesgraden af jord fra aktiviteter i perioden 2010 - 2012. Data dækker kun jord bortskaffet fra projekter i det tidligere Københavns Energi.

dingsegnet, og ikke -forbrændingseget. Der har været et fald i den samlede mængde affald i 2012 i forhold til året før. Faldet har primært ligget i mængden af genanvendeligt affald og ikke-brændbart affald.

I 2012 blev Køgevejens Gasbeholder nedlagt og store mængder jern og metal herfra bortskaffet.

De høje mængde affald i 2011 skyldes nedlæggelse af Sundby Gasværk.

HOFOR's massebalance

På den følgende side er en oversigt over forbrug, leverancer og udledninger fra aktiviteter i 2012. Oversigten viser råmaterialer og energi, som indgår i HOFOR's produktion og produkter. I tabellen over råmaterialer er fx medtaget HOFOR's køb af fjernvarme hos kraftvarmeproducenterne, som HOFOR videresælger til virksomhedens kunder. Data er indhentet fra driftsenheder og er målte, afregnede eller i få tilfælde skønnede værdier. På grund af forskelle i dataindsamlingsmetoder hos de fusionerede parter i HOFOR er data for 2012 ikke på alle områder fuldstændig dækkende for forbrugets størrelse.

Visse forbrugskategorier er inddelt i

henholdsvis eget forbrug (EF) og produktionsforbrug. Grunden til denne opdeling er, at HOFOR i f. m. selve produktionen ikke direkte har indflydelse på forbrugets størrelse, hvilket man omvendt har i forhold til virksomhedens egne forbrug.

Som eksempel kan nævnes forbruget af fyringsolie. Eget forbruget dækker over forbrug til opvarmning af bygninger, værker mv. Produktionsforbruget dækker

over forbrugt brændsel på HOFOR spidslastværker og transportable varmecentraler. Dette forbrug er direkte styret af kundernes behov for fjernvarme.

Ammoniak anvendes i fjernkølingsproduktionen, og der spædes efter behov til anlægget. Vandforbrug omfatter servicevand og forbrugsvand internt i HOFOR. Jernchlorid og polymer indgår i processerne på Dragør rensningsanlæg.

Ændringer i forbrug

I forhold til 2011 er der en stigning i udledning af emissioner til luft. Denne stigning skyldes primært et stort olieforbrug på spidslastværkerne. Forbruget af miljødiesel til transport er også steget i forhold til 2011. Årsagen er at der er tilkommet yderligere ca. 55 køretøjer til virksomhedens vognpark i forbindelse med fusionen.

Den pumpede spildevandsmængde er faldet set i forhold til 2011, men mængden i 2011 var usædvanlig høj på grund af den store nedbørsmængde, som faldt i sommeren 2011.

Der fremgår ikke længere et forbrug af SF6-gas, kabelolie eller leverance af el-transmission, da virksomheden har afhændet KE Transmission i 2012.

HOFOR MASSEBALANCE 2012

LEDELSESPÅTEGNINGER

Bestyrelse og direktion har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2012 for HOFOR Forsyning Holding P/S.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2012 samt af resultatet af koncernens og selskabets aktiviteter og koncernens pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2012.

Det er endvidere vores opfattelse, at ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse for udviklingen i koncernens og selskabets aktiviteter og økonomiske forhold, årets resultat og selskabets finansielle stilling.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

København, den 11. april 2013

Direktion:

Lars Therkildsen

Jan Kauffmann

Bestyrelse: Leo Larsen
formandJakob Hougaard
næstformand

Bente Overgaard

Morten Kabell

Jesper Rasmussen

Per Gregersen
medarbejdervalgtAllan Helge Nolte
medarbejdervalgtOle Martin Larsen
medarbejdervalgt

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS ERKLÆRINGER

Til kapitalejerne i HOFOR Forsyning Holding P/S

Påtegning på koncernregnskabet og årsregnskabet

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for HOFOR Forsyning Holding P/S for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2012. Koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter for såvel koncernen som selskabet samt pengestrømsopgørelse for koncernen. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for koncernregnskabet og årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser nødvendig for at udarbejde et koncernregnskab og et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med internationale standarder om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Dette kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om koncernregnskabet og årsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter udførelse af revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger i koncernregnskabet og i årsregnskabet. De valgte revisionshandlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risici for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet og i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for virksomhedens udarbejdelse af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede. Formålet hermed er at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af koncernregnskabet og årsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2012 samt af resultatet af koncernens og selskabets aktiviteter og koncernens pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2012 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet

Uden at modificere vores konklusion gør vi opmærksom på, at HOFOR Vand København A/S og HOFOR Spildevand København A/S i 2008 omlagde sin langfristede gæld, således at gældsbeværet skyldigt til Københavns Kommune med 4.776 mio. kr. er blevet indfriet, og et lån på tilsvarende størrelse er blevet optaget hos KommuneKredit. Renterne af gældsbeværet til Københavns Kommune blev tilskrevet hovedstolen, mens renter af det nye lån hos KommuneKredit skal afregnes løbende. Omlægningen skaber derfor et ekstra finansieringsbehov i selskabet svarende til renterne på det nye lån hos KommuneKredit. Vi henviser til ledelsesberetningen side 37 + 41, hvoraf det fremgår, at det ekstra finansieringsbehov forventes dækket via periodiske, kontante kapitaltilførsler fra moderselskabet.

Uden at modificere vores konklusion gør vi opmærksom på, at der er indregnet 506,4 mio. kr. (kostpris 540,1 mio. kr.) under materielle anlægsaktiver baseret på, at ledelsen er af den opfattelse, at den regulatoriske åbningsbalance for HOFOR Vand København A/S bør forhøjes i forbindelse med evaluering af vandsektorloven. Vi henviser til ledelsesberetningen side 38 og anvendt regnskabspraksis side 66, hvor forholdet er omtalt yderligere.

Uden at modificere vores konklusion, henleder vi opmærksomheden på note 22 i regnskabet, som beskriver den usikkerhed, der er omkring fastsættelse af de skattemæssige indgangsværdier på materielle anlægsaktiver, og den deraf afledte effekt på udskudt skat og betalbar skat for 12 af koncernens vandsektorselskaber.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Vi har i henhold til årsregnskabsloven gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den udførte revision af koncernregnskabet og årsregnskabet. Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet.

København, den 11. april 2013

KPMG
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Torben Kristensen
statsaut. revisor

Michael N.C. Nielsen
statsaut. revisor

KONCERN- OG ÅRSREGNSKAB 1. JANUAR - 31. DECEMBER

Anvendt regnskabspraksis

Årsrapporten for HOFOR Forsyning Holding P/S for 2012 er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for store virksomheder i klasse C.

Som anført i ledelsesberetningen er HOFOR uenig i værdiansættelsen af den regulatoriske åbningsbalance for HOFOR Vand Københavns A/S og har klaget til Naturstyrelsen. Uenigheden medfører, at der udover den regulatoriske åbningsbalance er optaget værdier for samlet 506,4 mio. kr. (anskaffelsespris 540,1 mio. kr.) vedrørende store vandledninger, store ventiler og stikledninger. Se omtale på side 38 i ledelsesberetningen.

Anvendt regnskabspraksis er uændret i forhold til sidste regnskabsår.

Generelt om indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde koncernen, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå selskabet, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Efterfølgende måles aktiver og forpligtelser som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Visse finansielle aktiver og forpligtelser måles til amortiseret kostpris, hvorved der indregnes en konstant effektiv rente over løbetiden. Amortiseret kostpris opgøres som oprindelig kostpris med fradrag af eventuelle afdrag samt tillæg/fradrag af den akkumulerede amortisering af forskellen mellem kostpris og nominelt beløb.

Ved indregning og måling tages hensyn til gevinster, tab og risici, der fremkommer, inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

Indtægter indregnes i resultatopgørelsen i takt med, at de indtjenes, herunder indregnes værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser, der måles til dagsværdi eller amortiseret kostpris. Endvidere indregnes omkostninger, der er afholdt for at opnå årets indtjening, herunder afskrivninger, nedskrivninger og hensatte forpligtelser samt tilbageførsler som følge af ændrede regnskabsmæssige skøn af beløb, der tidligere har været indregnet i resultatopgørelsen.

Koncernregnskabet

Koncernregnskabet omfatter modervirksomheden HOFOR Forsyning Holding P/S samt dattervirksomheder, hvori HOFOR Forsyning Holding P/S direkte eller indirekte besidder mere end 50 % af stemmerettighederne eller på anden måde har bestemmende indflydelse. Virksomheder, hvori koncernen besidder mellem 20 % og 50 % af stemmerettighederne og udøver betydelig, men ikke bestemmende indflydelse, betragtes som associerede virksomheder.

Ved konsolideringen foretages eliminerings af koncerninterne indtægter og omkostninger, aktiebesiddelser, interne mellemværender og udbytter samt realiserede og urealiserede fortjenester og tab ved transaktioner mellem de konsoliderede virksomheder.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder udignes med den forholdsmæssige andel af de tilknyttede virksomheders dagsværdi af nettoaktiver og forpligtelser på anskaffelsestidspunktet.

Ved køb af dattervirksomheder opgøres på anskaffelsestidspunktet forskellen mellem kostprisen og den regnskabsmæssige indre værdi i den købte virksomhed, efter at de enkelte aktiver og forpligtelser er reguleret til dagsværdi (overtagelsesmetoden). Herunder fradrages eventuelle besluttede omstrukturingshensættelser vedrørende den overtagne virksomhed. Resterende positive forskelsbeløb indregnes i balancen under immaterielle anlægsaktiver som goodwill, der afskrives lineært i resultatopgørelsen over forventet brugstid, dog højst over 20 år. Resterende negative forskelsbeløb indregnes i balancen under periodeafgrænsningsposter som negativ goodwill.

Beløb der kan henføres til forventet tab eller omkostninger, indregnes i resultatopgørelsen i takt med, at de forhold, der ligger til grund herfor, realiseres. Af negativ goodwill, der ikke relaterer sig til forventede tab eller omkostninger, indregnes et beløb svarende til dagsværdien af ikke-monetære aktiver i resultatopgørelsen over de ikke-monetære aktivers gennemsnitlige levetid.

Positive og negative forskelsbeløb fra erhvervede virksomheder kan, som følge af ændring i indregning og måling af nettoaktiver, reguleres indtil udgangen af det regnskabsår, der følger efter anskaffelsesåret. Disse reguleringer afspejler sig samtidig i værdien af goodwill eller negativ goodwill, herunder i allerede foretagne afskrivninger.

Omregning af fremmed valuta

Transaktioner i fremmed valuta omregnes ved første indregning til transaktionsdagens kurs. Valutakursdifferencer, der op-

står mellem transaktionsdagens kurs og kursen på betalingsdagen, indregnes i resultatopgørelsen som en finansiel post.

Tilgodehavender, gæld og andre monetære poster i fremmed valuta omregnes til balancedagens valutakurs. Forskellen mellem balancedagens kurs og kursen på tidspunktet for tilgodehavendets eller gældsforpligtelsens opståen eller indregning i seneste årsrapport indregnes i resultatopgørelsen under finansielle indtægter og omkostninger.

Resultatopgørelsen

Nettoomsætning

Indtægterne indregnes i resultatopgørelsen, hvis levering har fundet sted inden årets udgang, og hvis indtægten kan opgøres pålideligt og forventes modtaget. Nettoomsætningen indregnes ekskl. moms, afgifter og rabatter i forbindelse med salget.

Igangværende arbejder for fremmed regning indregnes i takt med, at produktionen udføres. Dermed svarer nettoomsætningen til salgsværdien af årets udførte arbejder (produktionsmetoden). Nettoomsætningen indregnes, når de samlede indtægter og omkostninger på det igangværende arbejde og færdiggørelsesgraden på balancedagen kan opgøres pålideligt, og det er sandsynligt, at de økonomiske fordele, herunder betalinger vil tilgå selskabet.

Fakturerede tilslutningsafgifter/investeringsbidrag indgår i nettoomsætningen. Tilslutningsafgifter/investeringsbidrag indtægtsføres over 10 år.

Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter indeholder regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til virksomhedernes hovedaktivitet.

Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer

Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer indeholder årets omkostninger af primær karakter i forhold til virksomhedernes hovedaktivitet. Posten omfatter blandt andet netbetaling til det overordnede transmissionsnet og køb af varme. Herudover indgår omkostninger i forbindelse med produktionen og driften af varmeaktiviteten.

Andre eksterne omkostninger

Andre eksterne omkostninger omfatter omkostninger til administration, lokaler, vedligeholdelse af netaktiver og tab på debitorer m.v.

Personaleomkostninger

Personaleomkostninger indeholder lønninger, vederlag, pensioner og øvrige personalerelaterede omkostninger til koncernens ansatte, herunder direktion og bestyrelse.

Af- og nedskrivninger

Af- og nedskrivninger indeholder årets af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle anlægsaktiver.

Resultat af kapitalandele i tilknyttede virksomheder

I modervirksomhedens resultatopgørelse indregnes den forholdsmæssige andel af de enkelte tilknyttede virksomheders resultat efter skat efter fuld eliminering af intern avance/tab.

Finansielle indtægter og omkostninger

Finansielle indtægter og omkostninger indeholder renter samt tillæg og godtgørelser under a conto skatteordningen m.v.

Skat af årets resultat

Modervirksomheden er ikke selvstændig skattepligtig. Koncernens danske aktieselskaber er omfattet af de danske regler om tvungen sambeskatning for HOFOR-koncernen, hvor HOFOR Holding A/S er administrationselskab.

Den aktuelle danske selskabsskat fordeles ved afregning af sambeskatningsbidrag mellem de sambeskattede virksomheder i forhold til disses skattepligtige indkomster. I tilknytning hertil modtager virksomheder med skattemæssigt underskud sambeskatningsbidrag fra virksomheder, der har kunnet anvende dette underskud til nedsættelse af eget skattemæssigt overskud.

Årets skat, der består af årets aktuelle selskabsskat, årets sambeskatningsbidrag og ændring i udskudt skat, indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til årets resultat, og direkte i egenkapitalen med den del, der kan henføres til bevægelser direkte i egenkapitalen.

Aktiver

Immaterielle anlægsaktiver

Systemudvikling (it-systemer)

It-systemer måles til kostpris med fradrag af akkumuleret amortisering og nedskrivning.

It-systemer amortiseres over den vurderede økonomiske brugstid. Amortiseringsperioden udgør sædvanligvis 3 til 8 år.

Udviklingsprojekter, der er klart definerede og identificerbare, hvor den tekniske udnyttelsesgrad, tilstrækkelige ressourcer og et potentielt fremtidigt marked eller udviklingsmuligheder i virksomheden kan påvises, og hvor det er hensigten at fremstille eller anvende projektet, indregnes som immaterielle anlægsaktiver, såfremt kostprisen kan opgøres pålideligt, og der er tilstrækkelig sikkerhed for, at den fremtidig indtjening kan dække produktions-, salgs- og administrationsomkostninger samt udviklingsomkostningerne. Øvrige udviklingsomkostning-

ger indregnes i resultatopgørelsen, efterhånden om omkostningerne afholdes.

Aktiverede udviklingsomkostninger måles til kostpris med fradrag af akkumuleret amortisering eller til genindvindingsværdi, såfremt denne er lavere.

Efter færdiggørelse af udviklingsarbejdet amortiseres udviklingsomkostninger lineært over den vurderede økonomiske brugstid.

It-systemer nedskrives til genindvindingsværdien, såfremt denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Amortiseringsperioderne for it-systemer vurderes i forbindelse med regnskabsaflæggelsen.

Fortjeneste eller tab ved afhændelse af immaterielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem slagsprisen reduceret med salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet og indregnes i resultatopgørelsen under andre driftsindtægter henholdsvis andre eksterne omkostninger.

Takstrettigheder

Miljøstyrelsen har i relation til vand- og spildevandsvirksomheder udtalt, at amortiseringen af de historiske tjenestemandspensioner kan indregnes i de fremtidige takster over for selskabets kunder.

Miljøstyrelsen har ikke fastsat en amortiseringsperiode, men har meddelt, at amortiseringen bør ske under hensyntagen til en fornuftig udvikling i taksterne, men samtidigt, således at amortiseringen ikke strækker sig over en relativ lang periode.

Vandvirksomhederne har valgt at indregne takstrettigheder over 15 år.

Denne periode skønnes at svare til den periode, som takstrettighederne forventes at kunne indregnes over. Denne legale ret er klassificeret som et immaterielt anlægsaktiv som følge af, at retten har en fremtidig nytteværdi for koncernen. Amortiseringsbeløbet indgår under afskrivninger.

Denne ret modsvarer pensionsforpligtelsen, som koncernen har over for tjenestemænd, som har været tilknyttet forsyningsaktiviteterne i Københavns Kommune indtil 31. december 2004. Pensionsforpligtelsen er i januar 2005 overdraget til Københavns Kommune.

Takstrettighederne amortiseres i takt med, at de indregnes i prisregnskabet.

Kapacitetsrettigheder

Kapacitetsrettigheder omfatter ret til at aftage varme fra varmemproducent i 20 år fra 2010. Kapacitetsrettighederne amortiseres lineært over 20 år, svarende til den periode kontrakten gælder.

Goodwill

Ved køb af dattervirksomheder opgøres på anskaffelsestidspunktet forskellen mellem kostprisen og den regnskabsmæssige indre værdi i den købte virksomhed, efter at de enkelte aktiver og forpligtelser er reguleret til dagsværdi (overtagelsesmetoden). Herunder fradrages eventuelle besluttede omstruktureringshensættelser vedrørende den overtagne virksomhed. Resterende positive forskelsbeløb indregnes i balancen under immaterielle anlægsaktiver som goodwill, der afskrives lineært i resultatopgørelsen over forventet brugstid, dog højst over 20 år. Resterende negative forskelsbeløb indregnes i balancen under periodeafgrænsningsposter som negativ goodwill.

Materielle anlægsaktiver

Materielle anlægsaktiver vedrørende serviceaktiviteten, vand- og spildevandsaktiviteterne

Materielle anlægsaktiver måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid, baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstid.

Fortjeneste og tab ved afhændelse af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen under andre driftsindtægter henholdsvis andre eksterne omkostninger.

Materielle anlægsaktiver vedrørende varmeaktiviteten

Anskaffelsværdi for aktiver erhvervet 31. december 2001 eller tidligere

Grunde og bygninger

Bygningsdele, som ikke indgår i målingen af tekniske anlæg (produktions- og distributionsaktiver), måles til den offentlige ejendomsvurdering pr. 1. januar 2002.

Produktions- og distributionsaktiver (netaktiver)

Produktions- og distributionsaktiver (netaktiver) anskaffet før 1. januar 2002 er værdiansat med udgangspunkt i en standardpris pr. aktiv (genanskaffelsespris). Afskrivningsgrundlaget for aktiverne er genanskaffelsesprisen pr. 1. januar 2002.

Anskaffelsesværdi for aktiver erhvervet 1. januar 2002 eller senere

Bygninger, tekniske anlæg og maskiner samt netaktiver anskaffet efter 1. januar 2002 måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger, der er knyttet direkte til anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid, baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstider.

Materielle anlægsaktiver vedrørende bygasaktiviteten**Anskaffelsesværdi for aktiver erhvervet 31. december 2001 eller tidligere***Grunde*

Grunde måles til den offentlige ejendomsvurdering pr. 1. januar 2002.

Produktions- og distributionsaktiver (netaktiver)

Produktions- og distributionsaktiver måles med udgangspunkt i en standardpris pr. aktiv pr. 1. januar 2002. Tilsvarende er der fastsat en forventet brugstid for et nyt aktiv. For hvert aktiv skønnes restlevetiden og ved at fratække denne fra den forventede brugstid på et nyt aktiv, kan der beregnes et investeringstidspunkt. Afskrivningsgrundlaget for et aktiv er genanskaffelsesprisen (standardprisen) på opgørelsestidspunktet. Målingen af aktivet på opgørelsestidspunktet beregnes ved at trække lige store årlige afskrivninger fra afskrivningsgrundlaget for den tid, aktivet beregningsmæssigt har været i brug. Herved opgøres den værdi, hvormed aktivet indregnes i årsrapporten.

Anskaffelsesværdi for aktiver erhvervet 1. januar 2002 eller senere

Grunde, tekniske anlæg og maskiner samt netaktiver anskaffet efter 1. januar 2002 måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen og omkostninger, der er knyttet direkte til anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid, baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstider.

Afskrivninger

De forventede brugstider for materielle anlægsaktiver er:

Bygninger	30-50 år
Tekniske anlæg og maskiner (netaktiver)	5-100 år
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	3-30 år

Anskaffelser i regnskabsåret afskrives forholdsmæssigt efter det tidspunkt, hvor anskaffelsen er blevet taget i brug. Der afskrives ikke på grunde.

Fortjeneste og tab ved afhændelse af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen med fradrag af salgskomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen under andre driftsindtægter henholdsvis andre eksterne omkostninger.

Værdiforringelse af anlægsaktiver

Den regnskabsmæssige værdi af immaterielle og materielle anlægsaktiver vurderes årligt for indikationer på værdiforringelse, ud over det som udtrykkes ved afskrivning.

Foreligger der indikationer af værdiforringelse, foretages nedskrivningstest af hvert enkelt aktiv henholdsvis grupper af aktiver. Der foretages nedskrivning til genindvindingsværdien, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Det er alene indikationer på værdiforringelser, der relaterer sig begivenheder indtrådt efter aktiverens anskaffelse, som udløser nedskrivningstest.

Finansielle anlægsaktiver**Kapitalandele i tilknyttede virksomheder**

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder måles efter den indre værdis metode.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder måles i balancen til den forholdsmæssige andel af virksomhedernes indre værdi opgjort efter modervirksomhedens regnskabspraksis med fradrag eller tillæg af urealiserede koncerninterne avancer og tab.

Nyerhvervede tilknyttede virksomheder indregnes i regnskabet på grundlag af overtagelsesmetoden.

Fortjeneste eller tab ved afhændelse af tilknyttede virksomheder opgøres som forskellen mellem salgssummen og den regnskabsmæssige værdi af nettoaktiver i den tilknyttede virksomhed på salgstidspunktet samt forventede omkostninger til salg.

Tilknyttede virksomheder med negativ regnskabsmæssig indre værdi måles til 0 kr. Et eventuelt tilgodehavende hos disse virksomheder nedskrives med moderselskabets andel af den negative indre værdi, i det omfang det vurderes uerholdeligt. Hvis den regnskabsmæssige negative indre værdi overstiger tilgodehavendet, indregnes det resterende beløb under hen-satte forpligtelser, i det omfang modervirksomheden har en retlig eller faktisk forpligtelse til at dække virksomhedens underbalance.

Nettoopskrivning af kapitalandele i tilknyttede virksomheder overføres under egenkapitalen til reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode, i det omfang den regnskabsmæssige værdi overstiger kostprisen.

Andre værdipapirer og kapitalandele

Andre værdipapirer og kapitalandele måles til balancedagens dagsværdi. Værdireguleringer indregnes i resultatopgørelsen under finansielle poster.

Varebeholdninger

Varebeholdninger måles til kostpris efter FIFO-metoden. Er nettorealisationseværdien lavere end kostprisen, nedskrives til denne lavere værdi.

Beholdninger af olie er i sagens natur optaget til gennemsnitspriser.

Kostprisen for handelsvarer samt råvarer og hjælpematerialer omfatter anskaffelsespris med tillæg af hjemtagelsesomkostninger.

Nettorealisationseværdien for varebeholdninger opgøres som salgssum med fradrag af færdiggørelsesomkostninger og omkostninger, der afholdes for at effektuere salget. Nettorealisationseværdien for varebeholdninger fastsættes under hensyntagen til omsættelighed, ukurans og udvikling i forventet salgspris.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris. Der nedskrives til imødegåelse af forventede tab efter en individuel vurdering af tilgodehavender.

Igangværende arbejder for fremmed regning

Igangværende arbejder for fremmed regning måles til salgsværdien af det udførte arbejde. Salgsværdien måles på baggrund af færdiggørelsesgraden på balancedagen og de samlede forventede indtægter på det enkelte igangværende arbejde.

Når salgsværdien på en entreprise ikke kan opgøres pålideligt,

måles salgsværdien til de medgåede omkostninger eller nettorealisationseværdien, såfremt denne er lavere.

Det enkelte igangværende arbejde indregnes i balancen under tilgodehavender eller gældsforpligtelser, afhængig af om nettoværdien af salgsværdien med fradrag af acontofaktureringer og forudbetalinger er positiv eller negativ.

Omkostninger i forbindelse med salgsarbejde og opnåelse af kontrakter indregnes i resultatopgørelsen i takt med at de afholdes.

Uafregnede forbrugsleverancer

Årets forventede omsætning fra energisalg m.v. er beregnet på grundlag af mængden af leveret energi m.v. i forsyningsområdet, historiske forbrugsdata, nettab og de for året fastsatte tariffer. Årets forventede omsætning fra energisalg m.v. sammenholdes med den fakturerede mængde, og forskellen er årets ikke fakturerede mængde. Dette beløb indtægtsføres og medtages som et tilgodehavende.

Underdækning

Underdækning i relation til varmeaktiviteten

Varmeaktiviteten er underlagt det særlige "hvile-i-sig-selv" princip i henhold til varmforsyningsloven. Princippet medfører, at årets over- eller underdækning, opgjort som årets resultat efter varmforsyningsloven i forhold til opkrævede priser, skal tilbageføres eller kan opkræves hos forbrugerne ved indregning i efterfølgende års priser. Årets over- eller underdækning indregnes derfor som indtægtsregulering i resultatopgørelsen. Den akkumulerede over- eller underdækning efter varmforsyningslovens regler er udtryk for et mellemværende med forbrugerne og indregnes i balancen under gæld eller tilgodehavender.

Underdækning i relation til vande- og spildevandsaktiviteterne

Over-/underdækning indeholder en historisk over-/underdækning samt en beregnet saldo ud fra forskrifter fra forsyningssekretariatet.

Den historiske over-/underdækning er opgjort pr. 31. december 2009 og 31. december 2010 og er beregnet ud fra de likvide beholdninger fratrukket gæld som ikke vedrører investeringer. Disse saldi indregnes som tillæg/fradrag til selskabets indtægtsramme i henhold til det der fremgår af selskabets prisloftsafgørelser. Den historiske over-/underdækning skal ikke genberegnes efter den 31. december 2010.

Fra og med 2011 skal der årligt beregnes en over-/underdækning som indeholder to særskilte beregninger. Den første er

en beregning af de primære indtægter i forhold til den tildelte indtægtsramme, som korrigeres såfremt investeringstillægget er over de faktiske investeringer. Den anden del af beregningen er en opgørelse af de budgetterede tillæg for nettofinansielle poster, 1:1 omkostninger samt miljø- og servicemål, set i forhold til de realiserede omkostninger til de forskellige tillægstyper. De to beregninger sammenlægges og hensættes i regnskabet som enten tilgodehavende eller gæld og indregnes som udgangspunkt i indtægtsrammen to år efter opgørelsesåret. I overensstemmelse med vandsektorloven omfatter den indregnede over-/underdækning forskelle mellem prislofterne og realiserede beløb for såvel året der aflægges årsregnskab for som året før.

Passiver

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter, indregnet under aktiver, omfatter afholdte omkostninger vedrørende efterfølgende regnskabsår.

Egenkapital - Udbytte

Foreslået udbytte indregnes som en forpligtelse på tidspunktet for vedtagelse på den ordinære generalforsamling (deklareringstidspunktet). Udbytte, der forventes udbetalt for året, vises som en særskilt post under egenkapitalen.

Selskabsskat og udskudt skat

Modervirksomheden er som partnerselskab ikke et selvstændigt skattesubjekt.

Aktuelle skatteforpligtelser og tilgodehavende aktuel skat indregnes i balancen som beregnet skat af årets skattepligtige indkomst, reguleret for skat af tidligere års skattepligtige indkomster samt for betalte acontoskatter.

Skyldige og tilgodehavende sambeskatningsbidrag indregnes i balancen som "Tilgodehavende selskabsskat" eller "Skyldig selskabsskat".

Udskudt skat måles efter den balanceorienterede gældsmedode af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssig og skattemæssig værdi af aktiver og forpligtelser. Der indregnes dog ikke udskudt skat af midlertidige forskelle vedrørende ikke-skattemæssigt afskrivningsberettiget goodwill og kontorejendomme samt andre poster, hvor midlertidige forskelle er opstået på anskaffelsestidspunktet uden at have effekt på resultat eller skattepligtig indkomst. I de tilfælde, hvor opgørelse af skatteværdien kan foretages efter alternative beskatningsregler, måles udskudt skat på grundlag af den planlagte anvendelse af aktivet henholdsvis afvikling af forpligtelsen.

Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremfør-

selsberettigede skattemæssige underskud, indregnes med den værdi, hvortil de forventes at blive anvendt, enten ved udligning i skat af fremtidig indtjening eller ved modregning i udskudte skatteforpligtelser inden for samme juridiske skatteenhed og jurisdiktion.

Der foretages regulering af udskudt skat vedrørende foretagne eliminerings af urealiserede koncerninterne avancer og tab.

Udskudt skat måles på grundlag af de skatteregler og skattesatser i de respektive lande, der med balancedagens lovgivning vil være gældende, når den udskudte skat forventes udløst som aktuel skat. Ændring i udskudt skat som følge af ændringer i skattesatser indregnes i resultatopgørelsen.

Andre hensatte forpligtelser

Hensatte forpligtelser omfatter forventede omkostninger til tab på igangværende arbejder, omstruktureringer med videre. Hensatte forpligtelser indregnes, når virksomheden som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og når det er sandsynligt, at indfrielse af forpligtelsen vil medføre et forbrug af virksomhedens økonomiske ressourcer.

Ethvert tab på kontrakter om køb eller salg med fysisk levering opgjort som forskellen mellem kontraktprisen og markedsprisen på statusdagen eller på finansielle kontrakter indgået til sikringsformål pr. balancedagen, hvor der er forskel på kontraktprisen og sikringsbeløbet, medtages som andre hensatte forpligtelser.

Gældsforpligtelser

Finansielle gældsforpligtelser indregnes ved lånoptagelse til det modtagne provenu efter fradrag af afholdte transaktionsomkostninger. I efterfølgende perioder indregnes de finansielle forpligtelser til amortiseret kostpris, der svarer til den kapitaliserede værdi ved anvendelse af den effektive rente, så forskellen mellem provenuet og den nominelle værdi indregnes i resultatopgørelsen over låneperioden.

I finansielle forpligtelser indregnes desuden den kapitaliserede restleasingforpligtelse på finansielle leasingkontrakter.

Øvrige gældsforpligtelser måles til nettorealiseringsværdi.

Overdækning

Jf. det anførte under aktivposten "Underdækning".

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter, der er indregnet under forpligtelser, omfatter modtagne betalinger vedrørende indtægter i de efterfølgende år.

Pengestrømsopgørelse

Pengestrømsopgørelsen viser koncernens pengestrømme fordelt på drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter for året, årets forskydning i likvider og koncernens likvider ved årets begyndelse og slutning.

Likviditetsvirkningen af køb og salg af virksomheder vises separat under pengestrømme fra investeringsaktivitet. I pengestrømsopgørelsen indregnes pengestrømme vedrørende købte virksomheder fra anskaffelsestidspunktet, og pengestrømme vedrørende solgte virksomheder indregnes frem til salgstidspunktet.

Pengestrøm fra driftsaktivitet

Pengestrømme fra driftsaktivitet opgøres som årets resultat reguleret for ikke-kontante driftsposter, ændring i driftskapital og betalt selskabsskat.

Pengestrøm fra investeringsaktivitet

Pengestrømme fra investeringsaktivitet omfatter betaling i forbindelse med køb og salg af virksomheder og aktiviteter samt køb og salg af immaterielle, materielle og finansielle anlægsaktiver.

Pengestrøm fra finansieringsaktivitet

Pengestrømme fra finansieringsaktivitet omfatter ændringer i størrelse eller sammensætning af virksomhedens aktiekapital, omkostninger forbundet hermed, optagelse af lån, afdrag på rentebærende gæld og betaling af udbytte til virksomhedsdeltagere.

Likvider

Likvider omfatter likvide beholdninger og kortfristede værdipapirer, som uden hindring kan omsættes til likvide beholdninger, og hvorpå der kun er ubetydelige risici for værdiændringer.

Segmentoplysninger

Koncernens nettoomsætning er opdelt på nedenstående hovedaktiviteter:

- El-aktiviteter (KE Transmission A/S og HOFOR Vind A/S)
- Fjernvarme-aktiviteter (HOFOR Fjernvarme P/S)
- Fjernkølings-aktiviteter (HOFOR Fjernkøling A/S)
- Gas-aktiviteter (HOFOR Bygas A/S)
- Vand-aktiviteter (Dattervirksomhederne ejet af HOFOR Vand Holding A/S)
- Afløbs-aktiviteter (Dattervirksomhederne ejet af HOFOR Spildevand Holding A/S)
- Øvrige aktiviteter (HOFOR A/S, HOFOR Forsyning Holding P/S, HOFOR Holding A/S, HOFOR Vand Holding A/S samt HOFOR Spildevand Holding A/S).

Segmentoplysningerne følger koncernens regnskabspraksis, risici og interne økonomistyring.

Segmentindtægter omfatter de poster, der direkte kan henføres til det enkelte segment. Intern samhandel finder sted på markedsvilkår.

Nøgletal

Nøgletal er udarbejdet i overensstemmelse med Den Danske Finansanalytikerforenings Anbefalinger og Nøgletal 2010.

De nøgletal, der er anført i hoved- og nøgletaloversigten, er beregnet således:

Overskudsgrad	$\frac{\text{Resultat af primær drift} \times 100}{\text{Nettoomsætning}}$
Bruttomargin	$\frac{\text{Bruttoresultat} \times 100}{\text{Nettoomsætning}}$
Aktiver/Egenkapital	$\frac{\text{Samlede aktiver}}{\text{Egenkapital i alt}}$
Resultat til analyseformål	Ordinært resultat efter skat
Egenkapitalforrentning	$\frac{\text{Resultat til analyseformål} \times 100}{\text{Gennemsnitlig egenkapital}}$

RESULTATOPGØRELSE

Note	tkr.	Koncern		Modervirksomhed	
		2012	2011	2012	2011
1	Nettoomsætning	4.038.792	2.882.275	22.063	0
2	Andre driftsindtægter	79.613	7.800	652	179
	Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer	-2.655.969	-2.069.227	0	0
	Andre eksterne omkostninger	-257.623	-257.588	-23.716	-5.777
	Bruttoresultat	1.204.813	563.260	-1.001	-5.598
3	Personaleomkostninger	-382.088	-445	-406	-150
4	Af- og nedskrivninger	-706.434	-427.723	0	0
	Resultat af primær drift	116.291	135.092	-1.407	-5.748
5	Resultat af kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	107.547	27.251
5	Andre finansielle indtægter fra tilknyttede virksomheder	65.556	42.698	0	42.698
6	Andre finansielle indtægter	20.679	9.718	9.464	19.483
7	Finansielle omkostninger	-208.687	-108.338	-8.799	-10.833
	Ordinært resultat før skat	-6.161	79.170	106.805	72.851
8	Skat af ordinært resultat	119.466	-6.319	0	0
	Årets resultat	113.305	72.851	106.805	72.851
	Minoritetsinteresser andel af dattervirksomheders resultater	-6.500	0	0	0
	HOFOR Forsyning Holding P/S' koncernens andel af årets resultat	106.805	72.851	106.805	72.851
	Forslag til resultatdisponering				
	Overført resultat			-3.201.900	72.851
	Overført til nettoopskrivning efter den indre værdi's metode			3.308.705	0
	Foreslået udbytte			0	0
				106.805	72.851

AKTIVER

Note	tkr.	Koncern		Modervirksomhed	
		31/12 2012	31/12 2011	31/12 2012	31/12 2011
	Anlægsaktiver				
9	Immaterielle anlægsaktiver				
	Systemudvikling	5.714	0	0	0
	Takstrettighed (pensionsaktiv)	286.380	0	0	0
	Kapacitetsrettigheder	1.017.825	1.077.769	0	0
	Goodwill	102.521	0	0	0
	Anlæg under opførelse	8.160	0	0	0
		1.420.600	1.077.769	0	0
10	Materielle anlægsaktiver				
	Grunde	433.930	83.155	8.400	8.400
	Tekniske anlæg og maskiner	16.164.548	6.025.026	0	0
	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	66.024	28.423	0	0
	Anlæg under opførelse	346.603	27.176	917	0
		17.011.105	6.163.780	9.317	8.400
	Finansielle anlægsaktiver				
	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	7.134.390	3.173.953
11	Andre kapitalandele og værdipapirer	398	25	0	0
12	Tilgodehavende tilslutningsbidrag	8.471	9.177	0	0
15	Underdækning	9.673	0	0	0
14	Deposita	12.398	1.268	11.726	0
		30.940	10.470	7.146.116	3.173.953
	Anlægsaktiver i alt	18.462.645	7.252.019	7.155.433	3.182.353
	Omsætningsaktiver				
	Varebeholdninger				
	Råvarer og hjælpematerialer	48.530	15.873	0	0
		48.530	15.873	0	0
	Tilgodehavender				
	Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	592.186	332.382	0	0
	Tilgodehavender tilknyttede virksomheder	0	30.934	758.409	357.953
	Igangværende arbejder for fremmed regning	33.095	0	0	0
13	Tilgodehavende gældsbeholdninger	33.892	0	0	0
	Udskudt skatteaktiv	0	1.654	0	0
	Uafregnede forbrugsleverancer	1.408	62.794	0	0
15	Underdækning	97.056	0	0	0
	Forudbetalt tjenestemandspension	19.979	7.461	0	0
16	Andre tilgodehavender	162.971	0	9.461	159
	Periodeafgrænsningsposter	2.862	0	0	0
		943.449	435.225	767.871	358.112
	Likvide beholdninger	646.535	398.369	0	300.624
	Omsætningsaktiver i alt	1.638.514	849.467	767.871	658.736
	AKTIVER I ALT	20.101.159	8.101.486	7.923.304	3.841.089

PASSIVER

Note	tkr.	Koncern		Modervirksomhed	
		31/12 2012	31/12 2011	31/12 2012	31/12 2011
17	Egenkapital				
	Virksomhedskapital	1.500.500	1.500.500	1.500.500	1.500.500
	Reserve for opskrivninger	0	788.640	0	788.640
	Udbytte	0	0	0	0
	Nettoopskrivning efter den indre værdi's metode	0	0	3.308.705	0
	Overført resultat	6.259.434	1.516.096	2.950.729	1.516.096
	Egenkapital i alt	7.759.934	3.805.236	7.759.934	3.805.236
	Minoritetsinteresser i alt	2.044.097	0	0	0
	Hensatte forpligtelser				
18	Udskudt skat	0	164.530	0	0
19	Andre hensatte forpligtelser	109.703	0	0	0
	Hensatte forpligtelser i alt	109.704	164.530	0	0
	Gældsforpligtelser				
20	Langfristede gældsforpligtelser				
	Kreditinstitutter	8.163.168	3.131.885	0	0
	Overdækning	249.738	0	0	0
	Gældsforpligtelser i øvrigt	3.314	0	0	0
		8.416.220	3.131.885	0	0
	Kortfristede gældsforpligtelser				
20	Kortfristet del af langfristet gæld	473.958	293.079	0	0
	Kreditinstitutter	0	0	119.612	0
	Leverandører af varer og tjenesteydelser	376.092	25.448	8.413	65
	Gæld til tilknyttede virksomheder	0	118.592	23.725	35.235
	Anden gæld	512.223	275.610	11.620	553
	Modtagne forudbetalinger	19.704	0	0	0
21	Periodeafgrænsningsposter	85.907	24.733	0	0
	Forudbetalte forbrugsleverancer	303.320	262.373	0	0
		1.771.204	999.835	163.370	35.853
	Gældsforpligtelser i alt	10.187.424	4.131.720	163.370	35.853
	PASSIVER I ALT	20.101.159	8.101.486	7.923.304	3.841.089
22	Eventualposter m.v.				
23	Nærtstående parter				
24	Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor				

PENGESTRØMSOPGØRELSE

Note	tkr.	Koncern	
		2012	2011
	Nettoomsætning	4.038.792	2.882.275
	Omkostninger	-3.295.680	-2.327.260
	Andre driftsindtægter, netto	79.613	7.800
	Regulering for ikke likvide driftsposter	-15.480	-73.870
25	Pengestrøm fra primær drift før ændring i driftskapital	807.245	488.945
26	Ændring i driftskapital	178.669	155.631
	Pengestrøm fra primær drift	985.914	644.576
	Finansielle indtægter	20.679	9.718
	Finansielle omkostninger	-208.687	-108.338
	Pengestrøm fra ordinær driftsaktivitet før skat	797.906	545.956
	Betalt selskabsskat	-1.814	0
	Pengestrøm fra driftsaktivitet	796.092	545.956
	Køb af immaterielle anlægsaktiver	-2.855	-9.884
	Køb af materielle anlægsaktiver	-734.773	-424.805
	Køb af finansielle anlægsaktiver	-34.650	-25
	Salg af immaterielle anlægsaktiver	198	0
	Salg af materielle anlægsaktiver	35.206	0
	Salg af finansielle anlægsaktiver	4.393	706
	Deposita, netto	-392	-25
	Salg af tilknyttet virksomhed	975.097	0
	Indgået vedr. salg af tilknyttede virksomheder	0	35.683
	Pengestrøm til investeringsaktivitet	242.224	-398.350
	Optagelse af langfristet gæld	292.458	0
	Afdrag på langfristet gæld	-399.860	-129.872
	Udbetalt aktieudbytte	-885.000	0
	Kapitalforhøjelse	94.685	0
	Nettoanlægsaktiver mv. i indskudte virksomheder mv.	-2.142.483	0
	Forskydning i fremmede aktionærs andel af egenkapital	2.037.597	0
	Nettolikviditet i tilkøbte og frasolgte virksomheder	212.453	0
	Pengestrøm fra finansieringsaktivitet	-790.150	-129.872
	Årets pengestrøm	248.166	17.734
	Likvider, primo	398.369	380.635
	Likvider, ultimo	646.535	398.369

EGENKAPITALOPGØRELSE

tkr.	Koncernen				
	Aktiekapital	Reserve for opskrivninger	Udbytte	Overført resultat	I alt
Egenkapital 1. januar 2012	1.500.500	788.640	0	1.516.096	3.805.236
<i>Bevægelser i forlængelse af fusion og i fusionerede selskaber</i>					
Opskrivning af datterselskabsaktier til indre værdi i forlængelse af fusion	0	0	0	1.397.726	1.397.726
Andel af regulering som følge af ændring i anvendt regnskabspraksis i dattervirksomheder	0	0	0	-17.096	-17.096
Andel af regulering som følge af vederlagsfri overtagelse af aktiver i dattervirksomhed	0	0	0	797	797
Andel af primoregulering af intern avance på investeringsprojekter i dattervirksomhed	0	0	0	-5.842	-5.842
Minoritetsaktionærs andel af værdi af kapitalindskud i datter virksomheder	0	0	0	-30.056	-30.056
Andel af regulering vedr. resultatandel mv. i dattervirksomheder	0	0	0	-5.327	-5.327
<i>Øvrige bevægelser</i>					
Opskrivning af HOFOR Holding A/S til indre værdi 1. januar 2012 i forbindelse med indskud af selskabet	0	0	0	3.291.255	3.291.255
Opløst reserve for opskrivninger ved salg af aktivitet	0	-788.640	0	788.640	0
Primoregulering af intern avance på investeringsprojekter	0	0	0	6.751	6.751
Årets kapitalindskud	0	0	0	94.685	94.685
Betalt ekstraordinært udbytte til aktionærer	0	0	0	-885.000	-885.000
Overført fra resultatdisponering	0	0	0	106.805	106.805
Egenkapital 31. december 2012	1.500.500	0	0	6.259.434	7.759.934

tkr.	Modervirksomhed					
	Aktiekapital	Reserve for opskrivninger	Udbytte	Nettoopskrivning efter den indre værdis metode	Overført resultat	I alt
Egenkapital 1. januar 2012	1.500.500	788.640	0	0	1.516.096	3.805.236
<i>Bevægelser i forlængelse af fusion og i fusionerede selskaber</i>						
Opskrivning af aktier til indre værdi i forlængelse af fusion	0	0	0	0	1.397.726	1.397.726
Andel af regulering som følge af ændring i anvendt regnskabspraksis i dattervirksomheder	0	0	0	0	-17.096	-17.096
Andel af regulering som følge af vederlagsfri overtagelse af aktiver i dattervirksomhed	0	0	0	0	797	797
Andel af primoregulering af intern avance på investeringsprojekter i dattervirksomhed	0	0	0	0	-5.842	-5.842
Minoritetsaktionærs andel af værdi af kapitalindskud i datter virksomheder	0	0	0	0	-30.056	-30.056
Andel af regulering vedr. resultatandel mv.	0	0	0	0	-5.327	-5.327
<i>Øvrige bevægelser</i>						
Opskrivning af HOFOR Holding A/S til indre værdi 1. januar 2012 i forbindelse med indskud af selskabet	0	0	0	0	3.291.255	3.291.255
Opløst reserve for opskrivninger ved salg af aktivitet	0	-788.640	0	0	788.640	0
Primoregulering af intern avance på investeringsprojekter	0	0	0	0	6.751	6.751
Årets kapitalindskud	0	0	0	0	94.685	94.685
Betalt ekstraordinært udbytte til aktionærer	0	0	0	0	-885.000	-885.000
Overført fra resultatdisponering	0	0	0	3.308.705	-3.201.900	106.805
Egenkapital 31. december 2012	1.500.500	0	0	3.308.705	2.950.729	7.759.934

NOTER

tkr.

■ Note 1 Nettoomsætning

	Koncern	
	2012	2011
Varme	2.864.192	2.779.893
Bygas	128.903	0
Vand	340.102	0
Spildevand	469.887	0
Transmission	56.506	93.159
Fjernkøling	14.548	9.223
Vind	0	0
Drifts-, vedligeholdelses-, administrations- og anlægsydelse	164.654	0
	4.038.792	2.882.275

■ Note 2 Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter består af regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til koncernens hovedaktiviteter.

■ Note 3 Personaleomkostninger

	Koncern		Modervirksomhed	
	2012	2011	2012	2011
Gage og lønninger	315.601	365	406	150
Pensioner	45.861	59	0	0
Øvrige personaleomkostninger	20.626	21	0	0
	382.088	445	406	150
Gennemsnitlig antal medarbejdere	770	1	0	0

Den samlede gage til HOFOR koncernens direktion udgør 4.551 tkr. (2011: 3.898 tkr.) og pensioner med 0 tkr. (2011: 0 tkr.)

Den samlede gage til koncernens direktion blev i 2011 fordelt og vist i HOFOR Forsyning Holding P/S og HOFOR Holding A/S.

Honorar til selskabets bestyrelse udgør 406 tkr. (2011: 150 tkr.). Herudover har koncernen afholdt omkostninger på i alt 22 tkr. (2011: 25 tkr.) relateret til bestyrelsens virke.

tkr.

■ Note 4 Af- og nedskrivninger

Koncern

	2012	2011
Immaterielle anlægsaktiver	101.433	59.631
Materielle anlægsaktiver	605.001	368.092
	706.434	427.723

■ Note 5 Kapitalandele i virksomheder

Modervirksomhed

	2012	2011
Kostpris 1. januar	3.731.000	3.806.500
Tilgang	1.027.372	24.500
Afgang	-932.687	-100.000
Kostpris 31. december	3.825.685	3.731.000

Værdireguleringer 1. januar	-557.047	-584.300
Opskrivning af HOFOR Holding A/S til indre værdi 1. januar 2012 i forbindelse med indskud af selskabet	3.291.253	0
Årets resultat efter skat i dattervirksomheder	107.547	27.251
Årets udloddede udbytte	-880.000	0
Opskrivning af aktier til indre værdi i forlængelse af fusion	1.397.726	0
Andel af regulering som følge af ændring i anvendt regnskabspraksis i dattervirksomhed	-17.096	0
Andel af regulering som følge af vederlagsfri overtagelse af aktiver	797	0
Andel af primoregulering af intern avance på investeringsprojekter	-5.842	0
Minoritetsaktionærs andel af værdi af kapitalindskud i datter virksomheder	-30.056	0
Andel af regulering vedr. resultatandel mv.	-5.327	0
Primoregulering af intern avance på investeringsprojekter	6.751	2
Værdireguleringer 31. december	3.308.705	-557.047

Regnskabsmæssig værdi 31. december	7.134.390	3.173.953
---	------------------	------------------

Andre finansielle indtægter fra tilknyttede virksomheder

Salgspris	979.357	0
- Reservationer	-4.260	42.698
Salgspris for tilknyttet virksomhed	975.097	42.698

Regnskabsmæssig værdi	909.541	0
-----------------------	---------	---

Fortjeneste	65.556	42.698
--------------------	---------------	---------------

Navn og hjemsted	Ejerandel	Selskabskapital	Årets resultat efter skat	Egenkapital
HOFOR Fjernvarme P/S, København	100%	500.000	-15.007	2.226.258
HOFOR Bygas P/S, København	100%	19.000	4.495	514.495
HOFOR Holding A/S, København	100%	588.750	138.652	4.425.796
			128.140	7.166.548
Eliminering af intern avance på investeringsprojekter			-20.593	-32.158
			107.547	7.134.390

tkr.

■ Note 6 Andre finansielle indtægter	Koncern		Modervirksomhed	
	2012	2011	2012	2011
Renteindtægter, tilknyttede virksomheder	0	0	9.153	12.074
Renter, bank	1.758	4.792	311	3.165
Renter, forbrugsdebitorer	939	660	0	0
Renter ifm. salg af transmissions-aktivitet	13.681	0	0	0
Renter ifm. salg af el-forretning	0	4.245	0	4.245
Andre finansielle indtægter	4.301	21	0	0
	20.679	9.718	9.464	19.484

■ Note 7 Finansielle omkostninger	Koncern		Modervirksomhed	
	2012	2011	2012	2011
Renter, bank	342	0	203	0
Renter, kreditinstitutter	191.917	105.792	0	0
Renter, tilknyttede virksomheder	0	2.372	8.581	10.663
Andre finansielle omkostninger	16.428	174	15	170
	208.687	108.338	8.799	10.833

■ Note 8 Årets skat	Koncern	
	2012	2011
Betalt skat vedr. tidligere år	-1.814	0
Årets regulering af udskudt skat	10.572	-6.289
Regulering vedr. ikke bogført skatteaktiv	103.825	0
Regulering af tidligere års skatter	6.883	-30
	119.466	-6.319

■ Note 9 Immaterielle anlægsaktiver	Koncern					
	System-udvikling	Takst-rettighed	Kapacitets-rettigheder	Goodwill	Anlæg under opførelse	I alt
Kostpris 1. januar 2012	0	0	1.198.339	0	0	1.198.339
Tilgang ved overtagelse af virksomheder	27.661	593.013	0	0	11.029	631.703
Tilgang	0	0	0	102.521	2.855	105.376
Overført fra anlæg under opførelse	5.724	0	0	0	-5.724	0
Afgang	0	-198	0	0	0	-198
Kostpris 31. december 2012	33.385	592.815	1.198.339	102.521	8.160	1.935.220
Amortisering 1. januar 2012	0	0	120.570	0	0	120.570
Tilgang ved overtagelse af virksomheder	24.746	267.871	0	0	0	292.617
Årets amortisering	2.925	38.564	59.944	0	0	101.433
Årets nedskrivninger	0	0	0	0	0	0
Tilbageførelse af amortisering på afhændede aktiver	0	0	0	0	0	0
Amortisering 31. december 2012	27.671	306.435	180.514	0	0	514.620
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2012	5.714	286.380	1.017.825	102.521	8.160	1.420.600

tkr.

■ Note 10 Materielle anlægsaktiver	Koncern					Modersvirksomhed	
	Grunde	Tekniske anlæg og maskiner	Driftsmateriel og inventa	Anlæg under opførelse	I alt	Grunde	Anlæg under opførelse
Kostpris 1. januar 2012	83.628	7.792.469	33.964	27.176	7.937.237	8.400	0
Tilgang ved overtagelse af virksomheder	366.225	11.425.958	150.248	166.696	12.109.127	0	0
Tilgang	79	9.624	0	725.070	734.773	0	917
Overførelse mellem kategorier	4.046	-4.014	-32	0	0	0	0
Overført fra anlæg under opførelse	6.956	517.050	42.726	-566.732	0	0	0
Afgang ved afståelse af aktivitet	0	-1.380.996	-33.860	-3.589	-1.418.445	0	0
Afgang	-18.610	-43.423	-2.841	-2.018	-66.882	0	0
Kostpris 31. december 2012	442.334	18.316.668	190.205	346.603	19.295.810	8.400	917
Opskrivninger 1. januar 2012	0	0	0	0	0	0	0
Tilgang ved overtagelse af virksomheder	1.584	719.041	439	0	721.064	0	0
Tilgang	0	0	0	0	0	0	0
Afgang	0	0	0	0	0	0	0
Opskrivninger 31. december 2012	1.584	719.041	439	0	721.064	0	0
Reguleret ned- og afskrivninger 1. januar 2012	473	1.767.443	5.541		1.773.457	0	0
Tilgang ved overtagelse af virksomheder	9.487	1.007.944	111.088		1.128.519	0	0
Afskrivninger	1.001	587.684	16.316		605.001	0	0
Afgang ved afståelse af aktivitet	0	-462.643	-6.244		-468.887	0	0
Afgang	-973	-29.267	-2.081		-32.321	0	0
Af- og nedskrivninger 31. december 2012	9.988	2.871.161	124.620	0	3.005.769	0	0
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2012	433.930	16.164.548	66.024	346.603	17.011.105	8.400	917

■ Note 11 Andre kapitalandele og værdipapirer	Koncern	
	2012	2011
Kostpris 1. januar	25	0
Tilgang ved overtagelse af virksomheder	328	0
Tilgang	52	25
Afgang	0	0
Kostpris 31. december	405	25
Værdireguleringer 1. januar	0	0
Tilgang ved overtagelse af virksomheder	45	0
Årets værdiregulering	-52	0
Afgang	0	0
Værdireguleringer 31. december	-7	0
Regnskabsmæssig værdi 31. december	398	25

Navn og hjemsted

Dansk Fjernvarmes Geotermiselskab A.M.B.A., Kolding

Dansk Gasteknisk Center A/S, Hørsholm

Vestegnens Vandsamarbejde I/S, København

tkr.

■ Note 12 Tilgodehavende tilslutningsbidrag

Koncern

	2012	2011
Kostpris 1. januar	9.177	9.883
Tilgang	0	0
Afgang	-706	-706
Kostpris 31. december	8.471	9.177
Af- og nedskrivninger 1. januar	0	0
Af- og nedskrivninger	0	0
Af- og nedskrivninger 31. december	0	0
Regnskabsmæssig værdi 31. december	8.471	9.177

■ Note 13 Tilgodehavende gældsbreve

Koncern

	2012	2011
Kostpris 1. januar	0	
Tilgang ved overtagelse af virksomheder	37.579	
Tilgang	0	
Afgang	-3.687	
Kostpris 31. december	33.892	
Ned- og afskrivninger 1. januar	0	
Ned- og afskrivninger	0	
Ned- og afskrivninger 31. december	0	
Regnskabsmæssig værdi pr. 31. december	33.892	

■ Note 14 Deposita

Koncern

Modervirksomhed

	2012	2011	2012	2011
Kostpris 1. januar	1.268	1.243	0	
Tilgang ved overtagelse af virksomheder	12.112	0	0	
Tilgang	392	25	11.726	
Afgang ved afståelse af aktivitet	-1.374	0	0	
Afgang	0	0	0	
Kostpris 31. december	12.398	1.268	11.726	
Værdireguleringer 1. januar	0	0	0	
Tilgang	0	0	0	
Afgang	0	0	0	
Værdireguleringer 31. december	0	0	0	
Regnskabsmæssig værdi 31. december	12.398	1.268	0	

tkr.

Note 15 Underdækning**Koncern**

	2012	2011
Underdækning, der forfalder inden 1 år	97.056	
Underdækning, der forfalder mellem 1 og 5 år	8.659	
Underdækning, der forfalder efter 5 år	1.015	

Note 16 Andre tilgodehavender

Andre tilgodehavender består primært af tilgodehavende moms og afgifter.

Note 17 Egenkapital

Virksomhedskapitalen udgør nominelt 1.500.500 tkr., som er fordelt i aktier á 1.000 eller multiplan heraf

Der har ikke været ændringer i virksomhedskapitalen i de seneste 5 år.

Note 18 Udskudt skat**Koncern**

	2012	2011
Udskudt skat 1. januar	164.530	158.211
Tilgang ved overtagelse af virksomheder	118.379	0
Årets regulering af udskudt skat	-114.397	6.289
Reduktion af udskudt skat ved frasalg af aktivitet	-168.497	0
Regulering af udskudt skat vedrørende tidligere år	-15	30
Udskudt skat 31. december	0	164.530

Note 19 Andre hensatte forpligtelser**Koncern****Modervirksomhed**

	2012	2011	2012	2011
Andre hensatte forpligtelser 1. januar	0	36.215		36.215
Regulering af hensættelse vedrørende afståelse af selskaber	0	-36.215		-36.215
Tilgang ved overtagelse af virksomheder	50.748	0		0
Anvendt i året	-1.494	0		0
Hensat for året	60.450	0		0
Andre hensatte forpligtelser 31. december	109.703	0		0

tkr.

Note 20 Langfristede gældsforpligtelser**Koncern**

	2012	2011
Gældsforpligtelser, der forfalder efter 5 år		
Kreditinstitutter	2.154.490	1.998.069
Overdækning	25.782	0
Øvrige	1.234	0
	2.181.506	1.998.069
Gældsforpligtelser, der forfalder mellem 1 og 5 år		
Kreditinstitutter	6.008.678	1.133.816
Overdækning	223.956	0
Øvrige	2.080	0
	6.234.714	1.133.816
Langfristede gældsforpligtelser i alt	8.416.220	3.131.885
Gældsforpligtelser, der forfalder inden 1 år		
Kreditinstitutter	398.847	293.079
Overdækning	75.111	0
	473.958	293.079

Note 21 Periodeafgrænsningsposter

Posten omfatter primært forudbetalte tilslutningsafgifter og investeringsbidrag.

tkr.

■ Note 22 Eventualaktiver/forpligtelser

Eventualforpligtelser

HOFOR Forsyning Holding P/S har i forbindelse med salget af el-aktiviteten i 2005 påtaget sig warranties. Efter sædvanlig praksis for sådanne hanler er disse maksimeret med et beløbsmæssigt loft.

Koncernen hæfter for cashpool-aftale indgået med Danske Bank og Nordea. Maksimum for cashpool-ordningerne udgør 1.200 mio.kr.

Øvrige eventualforpligtelser mv.:	2.012	2.011
Koncern har huslejeforpligtelser på i alt	88 mio.kr.	20,4 mio.kr.
Koncernen har indgået forpligtelser vedrørende levering af ydelser brug af fællesanlæg samt leje af telefonforbindelser	0 mio.kr.	9,6 mio.kr.
HOFOR A/S' eventualforpligtelse til rådighedsløn for tjenestemænd udlånt til selskabet fra Københavns Kommune	245 mio.kr.	0 mio.kr.

Koncernen har indgået kontrakt med HOFOR A/S om levering af drift, vedligehold, administration samt anlægsydelse.

Varmekøbet fra Amagerværkets blok 1, der ejes af Vattenfall A/S, er reguleret af en 20-årig aftale, der udløbet i 2029. Aftalen giver HOFOR Fjernvarme P/S ret til varmeproduktion fra 67,6 pct. af værkets samlede produktionskapacitet (250 MJ/s varmeeffekt). Aftalen forpligter HOFOR Fjernvarme P/S til at refundere alle omkostninger, som Vattenfall A/S afholder med henblik på at opfylde aftalens bestemmelser om leverancer til HOFOR Fjernvarme P/S.

SKAT har i en række afgørelser afvist vand- og spildevandsbranchens anvendelse af de myndighedsfastsatte standardpriser for anlægsaktiverne, og i stedet lagt til grund, at de skattemæssige indgangsværdier skønsmæssigt beregnes ud fra en tillempet DCF-model. Principperne herfor har SKAT beskrevet i en vejledning offentliggjort den 10. juni 2011. Det er derfor SKAT's vurdering, at de skattemæssige indgangsværdier på anlægsaktiverne i disse dattervirksomheder er betydeligt lavere end de regnskabsmæssige. Sagerne er påklaget til Landsskatteretten. Vandsselskaberne har ikke indregnet den udskudte skat baseret på SKAT's værdiansættelsesprincipper, da ledelserne heri vurderer, at det er sandsynligt, at sagerne vil falde ud til selskabernes fordel. Såfremt sagerne i Landsskatteretten falder ud til SKATs fordel, vil den potentielle aktuelle skat skulle indregnes som en regulatorisk underdækning i vandsselskaberne med en deraf afledt opkrævningsret.

Koncernen er part i enkelte løbende retssager og tvister i tilknytning til driften. Det er ledelsens opfattelse, at udfaldet af disse retssager ikke vil påvirke koncernens finansielle stilling ud over de tilgodehavender og forpligtelser, der er indregnet i balancen pr. 31. december 2012.

Der er ingen sikkerhedsstillelser tilknyttet koncernens aktiver eller gæld.

■ Note 23 Nærtstående parter

HOFOR Forsyning Holding P/S' nærtstående parter omfatter følgende:

Bestemmende indflydelse

Københavns Kommune. Grundlaget er enejeerskab af HOFOR Forsyning Holding P/S

Øvrige nærtstående parter, som virksomheden har haft transaktioner med

HOFOR Holding A/S, HOFOR A/S

Transaktioner med nærtstående parter

Transaktionerne omfatter:

- Administration og bemanding

■ Note 24 Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor

	Koncern		Modervirksomhed	
	2012	2011	2012	2011
Kan specificeres således				
Honorar vedrørende lovpligtig revision	2.261	405	140	90
Erklæringsopgaver med sikkerhed	474	0	0	0
Skatterådgivning	694	244	0	244
Andre ydelser	768	404	44	306
Samlet honorar	4.197	1.053	184	640

■ Note 25 Pengestrøm fra primært drift før ændringer i driftskapital

	Koncern	
	2012	2011
Primært resultat	116.291	135.092
Regulering af ikke-likvide driftsposter m.v.:		
Afskrivninger	706.434	427.723
Øvrige	-15.480	-73.870
	807.245	488.945

■ Note 26 Ændring af driftskapital

	Koncern	
	2012	2011
Ændring i varebeholdninger	34.218	465
Ændring i tilgodehavender	513.882	83.789
Ændring i leverandører og anden gæld	-726.769	71.377
	178.669	155.631

HOFOR A/S

Ørestads Boulevard

2300 København S

telefon 3395 2301

www.hofor.dk

